

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּשֶׁם ה' דְּבַר בְּפִי בְלָעַם" (כג' ה')

עַל הַפְּסוּק: "וַיֵּשֶׁם ה' דְּבַר בְּפִי בְלָעַם" שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא (סְנֵהֲדִין קה'): מָהוּ הַדְּבַר אֲשֶׁר שָׁם ה' בְּפִי בְלָעַם? וְעוֹנָה הַגְּמָרָא: ר' אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִלֶּאךָ מָסֵר לוֹ, כְּדֵי לְהַכְרִיחוֹ לְדַבֵּר. וְרַבִּי יוֹנָתָן אוֹמֵר: חָכְהָ נָתַן בְּפִיו, כְּדֵי לְעַכֵּב אוֹתוֹ, שְׁלֵא יוּכַל לְדַבֵּר. וְתַמְהוּ עַל-כֵּךְ הַמְּפָרְשִׁים: וְכִי מָה בְּאֵמַת מָסֵר הַקַּב"ה לְבְלָעַם? הֲאֵם מִלֶּאךָ מָסֵר לוֹ, כְּדֵי לְהַכְרִיחוֹ לְדַבֵּר? אוֹ שָׂמָא שָׁם חָכְהָ בְּפִיו, כְּדֵי לְסַגּוֹר אֶת פִּיו שֶׁל בְּלָעַם.

כְּדֵי לְהַרְאוֹת שְׂאִלוֹ וְאֵלּוֹ דְּבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, נִקְדִּים אֶת הַיְדוּעַ מְדַבְּרֵי חוֹ"ל, שֶׁהֵשֶׁם הַמְּלֵא שֶׁל הַקַּב"ה הוּא **י-ה-ו-ה**, וְהוּא שֵׁם שֶׁל רַחֲמִים גְּמוּרִים. וְאֵילּוֹ **י-ה**, שֶׁהוּא חֲצִי מִשְׁמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, **י-ה-ו-ה**, הוּא שֵׁם שֶׁל מִידַת הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּתִהִילִים (צד', יב'): "אֲשֶׁרִי הִגְבַּר אֲשֶׁר תִּיִסְרְנוּ **י-ה**", אוֹ (תִּהִילִים קיח', יח'): "יִסַּר יִסְרַנִּי **י-ה**". (רואים אָנוּ מִכָּאן, שֶׁהֵשֶׁם **י-ה** הוּא מִידַת הַדִּין, הַמְּבִיא יִסּוּרִים).

וְכֵן הֵשֶׁם שֶׁל הַקַּב"ה "**אֱלֹהִים**", הוּא שֵׁם שֶׁל מִידַת הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרַאשִׁית יט', כט'): "וַיְהִי בַשָּׁחַת (=הַחֲרִיב) אֱלֹהִים אֶת עַרְי הַכֶּכֶר (סֵדִם)". אַךְ לְעוֹמַת זֹאת הֵשֶׁם "**אֵל**", שֶׁהוּא חֶלֶק מִשְׁם אֱלֹהִים", הוּא שֵׁם שֶׁל חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּתִהִילִים (נב', ג'): "חֶסֶד **אֵל** כָּל הַיּוֹם".

וְהֵנָּה, אוֹמְרִים חוֹ"ל, בְּלָעַם הֲרָשַׁע רָצָה לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁי שְׁמוֹת הַדִּין הַנִּלְוִים: "**י-ה**", וְכֵן בְּשֵׁם "**אֱלֹהִים**". וְכֵדֵי לְסַכֵּל אֶת עֲצָתוֹ גְּלוֹ לָנוּ בַּגְּמָרָא אֶת הַסּוּד שֶׁל "וַיֵּשֶׁם ה' דְּבַר בְּפִי בְלָעַם": כִּי לְפִי שֵׁיטַת ר' אֲלִיעֶזֶר, שְׂאֵמֵר שֶׁהַקַּב"ה מָסֵר לוֹ מִלֶּאךָ כְּדֵי לְהַכְרִיחוֹ לְדַבֵּר, כְּשֶׁהִזְכִּיר בְּלָעַם הֲרָשַׁע אֶת שֵׁם הַדִּין "**י-ה**" (שֶׁהוּא חֲצִי מִשְׁמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה: **י-ה-ו-ה**), הַכְרִיחוֹ הַמְּלֵאךָ לְדַבֵּר וּלְהַזְכִּיר גַּם אֶת אוֹתֵיּוֹת וְה', כְּדֵי שְׂיוֹצִיא מִפִּיו אֶת שֵׁם **י-ה-ו-ה**, שֶׁהוּא רַחֲמִים גְּמוּרִים.

וּלְפִי שֵׁיטַת ר' יוֹנָתָן, שְׂאֵמֵר שֶׁהַקַּב"ה נָתַן חָכְהָ בְּפִיו כְּדֵי לְעַכֵּבוּ מִלְּדַבֵּר, כְּשֶׁרָצָה בְּלָעַם לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁם "**אֱלֹהִים**", שֶׁהוּא מִידַת הַדִּין, מִיד אַחֲרֵי שְׂאֵמֵר בְּלָעַם אֶת אוֹתֵיּוֹת "**אֵל**" מִשְׁם אֱלֹהִים", שֵׁם הַקַּב"ה חָכְהָ בְּפִיו, כְּדֵי שְׁלֵא יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ וּלְהוֹסִיף אוֹתֵיּוֹת "**הִים**", וּלְהַשְׁלִים אֶת שֵׁם הַדִּין - "**אֱלֹהִים**", וְכֵךְ נִשְׁאָר בְּפִיו רַק הֵשֶׁם "**אֵל**", שֶׁהוּא שֵׁם שֶׁל חֶסֶד.

וְזֵהוּ שְׂאֵמֵר בְּלָעַם הֲרָשַׁע: "אִם יִתֵּן לִי בְּלָק מֵלֵא בֵּיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב, לֹא אוּכַל לְעַבֵּר אֶת פִּי **י-ה-ו-ה** אֱלֹהֵי, לְעִשׂוֹת קִטְנָה אוֹ גְּדוּלָה" - כְּלוּמֵר לֹא אוּכַל לְעַבּוֹר אֶת פִּי "**י-ה-ו-ה** אֱלֹהֵי", שֶׁהֵם שְׁנֵי שְׁמוֹת שֶׁל רַחֲמִים, "לְעִשׂוֹת קִטְנָה" - כְּלוּמֵר לֹא אוּכַל לְהַקְטִין אֶת שֵׁם **י-ה-ו-ה** וּלְהַזְכִּיר רַק אֶת הֵשֶׁם "**י-ה**", שֶׁהוּא דִּין. "אוֹ גְּדוּלָה" - גַּם לֹא אוּכַל לְהַגְדִּיל אֶת הֵשֶׁם "**אֵל**" לְשֵׁם "**אֱלֹהִים**", שֶׁהוּא שֵׁם שֶׁל דִּין.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף מָה שֶׁכְּתוּב בַּמְּדֻרָשׁ (וּלְקוּט שְׁמַעוֹנִי כג'): "וַיֵּשֶׁם ה' דְּבַר בְּפִי בְלָעַם". מִלֶּאךָ יֵשֵׁב לוֹ בְּגִרְוֹנוֹ, רָצָה לְבַרֵךְ - מִנִּיחוֹ, רָצָה לְקַלֵּל - בּוֹלְמוֹ וְאִינוֹ מִנִּיחוֹ. וְאִין דְּבַר הָאֵמֹר כָּאן, אֵלּא מִלֶּאךָ, שְׂנֵאֵמֵר: 'יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וַיִּרְפְּאֵם". אוּלַם שׁוֹאֵלִים הַמְּפָרְשִׁים, מִי הוּא אוֹתוֹ מִלֶּאךָ שְׁשֵׁלַח הַקַּב"ה בְּפִיו שֶׁל בְּלָעַם?

אוֹמֵר עַל-כֵּךְ הַ"תְּכַלַּת מְרַדְכִי", שֶׁמִּלֶּאךָ זֶה הָיָה פִּינְחָס בֶּן יֶאֱרִי, וְשִׁמּוֹ רְמוּז בְּכְתוּב: "וַיֵּשֶׁם ה' דְּבַר בְּפִי בְלָעַם": "**בְּפִי**" - רָאשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל פִּינְחָס בֶּן יֶאֱרִי.

(וְאִם תֵּאֵמֵר, שֶׁפִּינְחָס בֶּן יֶאֱרִי אִינוֹ מִלֶּאךָ, הִנֵּה מְסוּפֵר בִּירוּשָׁלַיִם (שְׁקִלִים כב'): "מַעֲשֵׂה בְחָסִיד אֶחָד שֶׁהָיָה חוֹפֵר בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמַעְרוֹת לְעוֹבְרִים וּלְשָׁבִים. פַּעַם אַחַת הָיְתָה בְּתוֹ עוֹבְרַת לְהַנְשֵׂא, וְשִׁטְפָה נִהַר". דְּבַר זֶה גֵרַם לְאַנְשִׁים לְרַנֵּן: "אֲפֹשֶׁר הוּא מְכַבֵּד בּוֹרְאוֹ בְּמִים וְקִיפְחוֹ בְּמִים?". מְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא שֶׁנַּעֲשָׂה לְאוֹתוֹ חֶסֶד נֶס: ו"מִלֶּאךָ יֵרֵד בְּדַמּוֹת רַבִּי פִּינְחָס בֶּן יֶאֱרִי וְהִצִּילָהּ (=אֶת בְּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ חֶסֶד)". הִנֵּה מְבוֹאֵר מִכָּאן, שֶׁרַבִּי פִּינְחָס בֶּן יֶאֱרִי הָיָה יוֹכֵל לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּדַמּוֹת מִלֶּאךָ, כְּדֵי לְהִצִּיל נַפְשׁ מִכְּלִיָּהּ).

עַל-פִּי הָאֵמֹר, מְפָרֵשׁ הַ"תְּכַלַּת מְרַדְכִי" אֶת מֵאֵמֵר חוֹ"ל (וּזֹאת הַבְּרָכָה): 'וְלֹא קָם גְּבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמִשָּׁה': בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאוֹמוֹת הָעוֹלָם קָם, וְאִיזָה? זֶה בְּלָעַם בֶּן בְּעוֹר". וַיֵּשׁ לוֹמֵר שֶׁהַפְּנוּהָ הִיא, עַל-פִּי מָה

שְׁמָצֵינוּ בַגְמָרָא (חולין ז'), שְׂרָבֵי פִינְחָס בֶּן יֵאִיר הִלְךְ לְקַיִם מְצוֹת פְּדִיּוֹן שְׁבוּיִים, וּפָגַע בְּנֶהַר גִּינָאֵי, וּגְזַר עֲלֵיךְ לְהִיקָרַע לְפָנָיו, וְאָכַן נִבְקַע הַנֶּהַר לְפָנָיו. וְעַל-כֵּן אוֹמְרֵת הַגְּמָרָא: כִּמְהָ גְדוֹל כּוֹחוֹ שֶׁל רַבִּי פִינְחָס בֶּן יֵאִיר, שֶׁהָיָה כְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁנִּקְרַע לְפָנָיו יָם סוּף.

וְלָכֵן אוֹמֵר ה' תְּכַלִּית מְרֻדְכֵי": מֵאַחַר, וְהִקְב"ה שָׁלַח מִלְאָךְ בְּדַמּוּתוֹ שֶׁל רַבִּי פִינְחָס בֶּן יֵאִיר בְּפִיו שֶׁל בַּלְעָם כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ: "וַיִּשֶׂם ה' דָּבָר בְּפִי בַלְעָם": "בְּפִי" – רָאשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל פִּינְחָס בֶּן יֵאִיר.

נִמְצָא, שֶׁמָּה שֶׁזָּכָה בַּלְעָם לְהִתְנַבֵּא בְּרֻכּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, הָיָה בְּכַח נִשְׁמַת רַבִּי פִינְחָס בֶּן יֵאִיר, שֶׁחִזוּ"ל מְעִידִים עָלָיו שֶׁהָיָה גְדוֹל כְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ. אִם כֵּן, יֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁלְכָךְ הִתְכַּוְּנוּ חִזוּ"ל, כְּשֶׁאָמְרוּ: "וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאוֹמוֹת הָעוֹלָם קָם, וְאֵיזוֹהָ? זֶה בַּלְעָם בֶּן בְּעוֹר". וְזֹאת, כְּדֵי לְרַמּוֹז לָנוּ בְּכָךְ, שֶׁנִּבְּוֵאתוֹ שֶׁל בַּלְעָם עַל יִשְׂרָאֵל הָיְתָה בְּכַח נִשְׁמַתוֹ שֶׁל רַבִּי פִינְחָס בֶּן יֵאִיר, שֶׁהָיָה גְדוֹל כְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְהַ"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיֵּרָא פִינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר... וַיִּקַּח רִמָּח בְּיָדוֹ" (כ"ה ז')

עַל הַפְּתוּב "וַיִּקַּח רִמָּח(=חֶרֶב) בְּיָדוֹ", שׁוֹאֲלִים חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל: לָשֵׁם מָה הוֹצֵרָךְ הַפְּתוּב לוֹמֵר שֶׁפִּינְחָס לָקַח רִמָּח בְּיָדוֹ עַל מְנַת לְדַקּוֹר אֶת זְמָרֵי וְהַמְדַּבְּנִית? וְלָמָּה הִהַדְּגִישָׁה דוֹקָא עַל רִמָּח, וְלֹא עַל חֶרֶב?

אוֹמֵר עַל כֵּן הָרַבִּי מְלוּבְלִין, שֶׁפִּינְחָס, בְּגִדְל צְדָקוֹתָיו, חָשַׁשׁ מִפְּנֵי הַרְהוּר עֲבִירָה, בְּדַרְכּוֹ לְהַרְוֵג אֶת זְמָרֵי בֶן סְלוּא, וְלִקְנָאוֹת קִנְאָת ה'. וְלָכֵן קָרָא "קְרִיאַת שְׁמַע", שֵׁישׁ בַּהּ רִמָּח(=248) תִּיבוֹת(=מַלְיָם), כְּמַנְיֵן רִמָּח אֵיבָרָיו שֶׁל הָאָדָם, וְאֲשֶׁר יֵשׁ לָהּ סְגוּלָה מִיּוֹחֶדֶת לְהַרְחִיק וְלְהַרְוֵג אֶת הַמְּזִיקִים, הַמְּבִיאִים אֶת הָאָדָם לְיַד עֲבִירָה.

וְכִמוֹ שֶׁפְּתוּב בַּגְּמָרָא (בְּרֻכּוֹת ה'): "כָּל הַקּוֹרָא קְרִיאַת שְׁמַע עַל מִיטָתוֹ – מְזִיקֵין בְּדִילִין (=בּוֹרְחִים) מִמֶּנּוּ, וְכֵאֵילוֹ אוֹחִזוּ חֶרֶב פִּיפּוֹת בְּיָדוֹ"(=חֶרֶב בְּעֵלְתָּ לְהַב מִשְׁנֵי צִדֶּיהָ). וְלָכֵן מוֹדַגֵּשׁ דוֹקָא "וַיִּקַּח רִמָּח...". – פִּינְחָס לָקַח אֶת רִמָּח הַתִּיבוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, וְכֵן נִיצַל מִכָּל רָע, וְזָכָה שֶׁנִּתְּנָה לוֹ בְּרִית ה', כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב: "הִנְנִי נוֹתֵן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם". (הָרַבִּי מְלוּבְלִין)

רוֹאִים אָנוּ מִכָּאן, עַד כִּמְהָ חֲשׂוּבָה הִיא "קְרִיאַת שְׁמַע", וּבְמִיּוֹחֵד "קְרִיאַת שְׁמַע" עַל הַמְּשָׁה, בְּלִילָהּ, לְפָנֵי שֶׁהָאָדָם נִשְׂמָח אֶת שְׁנָתוֹ. שְׁכֵן, כְּאִמּוֹר, יֵשׁ לְרִמָּח הַמַּלְיָם שֶׁל "קְרִיאַת שְׁמַע" אֶת הַכַּח לְהַשְׁמִיד וְלְהַרְוֵג אֶת הַמְּזִיקִים, שֶׁנִּבְרָאוּ מִחֲטָאֵי הָאָדָם בְּמִשְׁךְ כָּל הַיּוֹם, וְכֵאֵילוֹ אוֹחִזוּ הָאָדָם רִמָּח(=חֶרֶב) בְּיָדוֹ, וּמֵאַבֵּד וְהוֹרֵג אֶת אוֹתָם כּוֹחוֹת הַרְשָׁע.

וְכִמוֹ שֶׁפְּתוּב הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ (פְּרָשַׁת בְּלָק): "לֹא יִשְׁכַּב עַד יֵאֲכַל טָרֶף...". – מָהוּ 'לֹא יִשְׁכַּב'? אֵלֶּא בְּכָל לַיְלִיא וְלַיְלִיא כֵּד בַּר נֵשׁ אִיהוּ אֲזִיל בְּפִקּוּדֵי דְמֵאֲרִיָּה לֹא שְׁכִיב עַל עֶרְסִיָּה עַד דְּקָטִיל אֶלְפָּה וּמֵאָה וְעֶשְׂרִים וְחֲמִשׁ מֵאִינוֹן זֵינִין בִּישִׁין". (=אֵלֶּא בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, כְּאֲשֶׁר הָאָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ ה' (קוֹרָא 'קְרִיאַת שְׁמַע' עַל מִטָּתוֹ) – הוּא לֹא שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ 'עַד יֵאֲכַל טָרֶף' – עַד שֶׁהוּא הוֹרֵג אֶלְפָּה וּמֵאָה וְעֶשְׂרִים וְחֲמִשׁ (1125) מְזִיקִים, עַל-יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע). (ב.צ.)

"וַיִּתְּצַב מִלְאָךְ ה' בְּדֶרֶךְ לְשֹׁטֵן לוֹ" (כ"ב כב')

פְּעַם שְׁאֵלוֹ מְקוֹרְבָיו שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי מֹשֶׁה סוּפֵר, בְּעַל ה' חֲתָם סוּפֵר", אֶת רַבֵּם: יִלְמְדֵנוּ רַבֵּנוּ אֶת פֶּשֶׁר תְּקִיפוֹתוֹ הַנִּמְרָצָת, לֹלֵא פֶּשֶׁרוֹת, כְּנֶגֶד אַחֲבֵנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַרְפוּרְמִים. הֵן רַבֵּנוּ יְדוּעַ מֵאֲזוּ וּמִתְמִיד בְּמִזְגוֹ הַנּוֹחַ וּבְלִבּוֹ הַרְחוּם! הַשִּׁיב בְּעַל ה' חֲתָם סוּפֵר" לְשׁוֹאֲלִים: נֵאמֵר בְּפֶרֶשַׁת "בְּלָק": "וַיִּתְּצַב מִלְאָךְ ה' בְּדֶרֶךְ לְשֹׁטֵן לוֹ". וְעַל-כֵּן מְעִיר רַש"י הַקְּדוּשׁ: מִלְאָךְ שֶׁל רַחֲמִים הָיָה.

וְלְכַאוּרָה תְּמוּהָ עֲנִין זֶה מִשְׁתֵּי בְּחִינּוֹת: הָאֲחַת, מְדוּעַ שָׁלַח הַקְּב"ה אֶל בַּלְעָם מִלְאָךְ שֶׁל רַחֲמִים דוֹקָא? וְהַשְּׁנִיָּה, פִּיצֵד נְהַפְךָ מִלְאָךְ שֶׁל רַחֲמִים לְהִיּוֹת לְבַלְעָם לְשֹׁטֵן בְּדַרְכּוֹ? – אוֹלָם נִרְאָה, שֶׁדוֹקָא מִי שֶׁנּוֹדַע כְּבַעַל רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל – הוּא הָרְאוּי בְּיוֹתֵר לְהִתְיַצֵּב כְּנֶגֶד בַּלְעָם וּכְנֶגֶד ה' בַּלְעָמִים(=רְפוּרְמִים) שֶׁבְּכָל דוֹר וְדוֹר, הַזּוֹמְמִים בְּדַרְכֵי שׁוֹנוֹת, גְּלוּיּוֹת וּסְמוּיּוֹת, לְקַעֲקַע חֲלִילָה אֶת הַבְּסִים הָאֵיתָן(=הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה), שֶׁעָלָיו מוֹשֶׁתֶת קִיּוֹם יִשְׂרָאֵל. כִּי מְגִדְל רַחֲמָנוּ שֶׁל בְּעַל הַרַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל, וּמַעֲצֵם רְצוֹנוֹ לְשִׁמּוֹר עַל קִיּוֹם הָעָם, וְלְהַצִּילוֹ – לֹא יְחוּס הוּא עַל מִתְנַגְּדֵיו, הַמְּנַסִּים לְהַסְתִּיר אֶת מְזִימוֹתֵיהֶם הַנִּפְשָׁעוֹת – אֵלֶּא דוֹקָא יִרְדָּפֶם בְּלֹא הַפּוּגָה וְלֹלֵא רַחֲמִים. מִיִּדַת הַרַחֲמָנוֹת כְּלָפֵי כָּלֵל יִשְׂרָאֵל – סִים ה' חֲתָם סוּפֵר" – הִיא, אִפּוּא, מְקוֹר-כַּח רַב-עוֹצְמָה לְקַנְאִים הַנִּלְהַבִּים שֶׁבְּכָל דוֹר וְדוֹר, הַלּוֹחֲמִים בְּלֹא פֶּשֶׁרוֹת נֶגֶד כּוֹחוֹת שְׁטַנְיִים, הַמְּסַכְּנִים אֶת קִיּוֹם יִשְׂרָאֵל בְּדוֹרוֹת הַבָּאִים...

שְׁפַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוֹן!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְלֹא אָבָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְשַׁמֵּעַ אֶל בְּלָעַם וַיַּחֲפֹז ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה כִּי אֶהְבְּדָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ"

בְּפִרְשֵׁתֵנוּ, פְּרִשְׁת בְּלֶק, אָנוּ רוֹאִים אֶת הַתְּחַבְרוֹת שֶׁנִּי הִרְשָׁעִים הַגְּדוֹלִים, בְּלֶק וּבְלָעַם, הַמְּבַקְשִׁים לְהִלָּחֵם מִלְחַמַּת חוֹרְמָה כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל בְּכָל מִינֵי תַחְבּוּלוֹת, אֲלֵא שֶׁהַקְּב"ה, בְּרוֹב רַחֲמָיו וְחֶסֶדְדוֹ, הִפְרָ אֶת עֲצָתָם וְקִלְקַל אֶת מַחֲשַׁבְתָּם, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (דְּבָרִים כג', ו'): "וְלֹא אָבָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְשַׁמֵּעַ אֶל בְּלָעַם וַיַּחֲפֹז ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה כִּי אֶהְבְּדָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ".

מְצִינּוּ בִיאוֹר נִפְלֵא מִמְאֹרָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הַגְּאוֹן מוֹיִלָנָא זִיע"א ב"אֲדָרְת אֱלֹהֵינוּ", שְׁכַתּוּב שֶׁהַטַּעַם שֶׁבָּחַר בְּלֶק לְהַתְּחַבֵּר עִם בְּלָעַם הוּא כִּי בְּל"ק בְּלָע"ם הֵם אוֹתִיּוֹת בְּב"ל עֲמַל"ק, וְחֻשָּׁב לְעוֹרֵר בְּכָךְ אֶת בִּי הַקְּלִיפּוֹת הַלָּלוּ - בְּבָל עֲמַלְק - כְּדִי לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל. וְכַפִּי לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשָׁה שֶׁל הַגְּאוֹן: "עֲמַלְק - רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמַלְקִי. וּבְבָל - רֵאשִׁית אֲרָצוֹת, וְכְמוֹ שְׁכַתּוּב (בְּרֵאשִׁית י"י, י'): "וַתְּהִי רֵאשִׁית מִמְּלַכְתּוֹ בְּבָלִי. וְנִקְרְאוֹת רֵישָׁא דְדִהְבָּא (=רֵאשׁ הַזֶּהָב). בְּלָע"ם בְּל"ק הוּא בְּב"ל עֲמַל"ק".

מְקוֹר הַדְּבָרִים בְּזֶהָר הַקְּדוּשׁ (בְּרֵאשִׁית כח', מְתוּרָגִם, וּבְתוֹסֶפֶת בִּיאוֹר): "בְּלָעַם וּבְלֶק מִקְּלִיפַת עֲמַלְק הָיוּ, וְזֶה נִרְמָז בְּשִׁמוֹתָם. הֵא בִּיצֵד? קַח אוֹתִיּוֹת ע"ם מִן בְּלָע"ם עִם אוֹתִיּוֹת ל"ק מִן בְּל"ק - הֵרִי אוֹתִיּוֹת עֲמַל"ק. וְנִשְׁאַרוֹ אוֹתִיּוֹת בְּב"ל. לְרִמְזוֹ, שֶׁהָיוּ מִקְּלִיפַת בְּבָל, שְׁמֵרְדּוֹ בַּה' בְּדוֹר הַפְּלָגָה, וְעַלִּיָּהֶם כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית יא', ט'): "עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בְּבָל כִּי שָׁם בָּלַל ה' שִׁפְתַי כָּל הָאָרֶץ".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין, מֵהוּ הַקֶּשֶׁר בֵּין קְלִיפַת בְּבָל וְקְלִיפַת עֲמַלְק לְבִין בְּלֶק וּבְלָעַם? בְּאֵר הַגְּאוֹן מוֹיִלָנָא וְאָמַר, שְׁשִׁנְיָהֶם בְּבַחֲיִנַת הָרֵאשׁ שֶׁל הַקְּלִיפָה, וְלָכֵן נֶאֱמַר עַל עֲמַלְק "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמַלְק" - שֶׁהָרִי הוּא בְּבַחֲיִנַת רֵאשׁ שֶׁל הַקְּלִיפָה.

וְכֵן בְּבָל הִיא בְּבַחֲיִנַת רֵאשׁ שֶׁל הַקְּלִיפָה, כְּמוֹ שֶׁפִּתְרַ דְּנִיָּאל לְנְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בְּבָל, שֶׁרָאָה בְּחִלּוֹם פְּסָל עִם רֵאשׁ שֶׁל זֶהָב, וְאָמַר לוֹ (דְּנִיָּאל ב', לח'): "אֲנִתְּ הוּא רֵאשָׁה דִּי דִּהְבָּא (=אֲתָה הוּא הָרֵאשׁ שֶׁל הַזֶּהָב). וְלָכֵן כְּתוּב עַל נִמְרוֹד מֶלֶךְ בְּבָל, שְׁמֵרְדּוֹ בַּה' בְּדוֹר הַפְּלָגָה: "וַתְּהִי רֵאשִׁית מִמְּלַכְתּוֹ בְּבָלִי". הֵרִי מְבוֹאֵר, כִּי בְּבָל הִיא "רֵאשִׁית מִמְּלַכְתּוֹ", בְּבַחֲיִנַת רֵאשׁ הַקְּלִיפָה.

לְפִי זֶה, אוֹמֵר הַגְּאוֹן מוֹיִלָנָא, זֶהוּ הַעֲנִין שֶׁבְּלֶק וּבְלָעַם נִתְחַבְּרוּ יַחַד. כִּי, בְּכַח שְׁמוֹתָם בְּל"ק בְּלָע"ם, שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת בְּב"ל עֲמַל"ק, שְׁנִיָּהֶם בְּבַחֲיִנַת רֵאשׁ הַקְּלִיפָה (=רֵאשׁ הַטּוֹמְאָה) - יִצְאוּ לְהִלָּחֵם כְּנֶגֶד "יִשְׂרָאֵל", שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת "לִי רֵאשׁ", כְּדִי לְהַכְנִיעַם חֲלִילָה.

וְכֵן מְבוֹאֵר בְּזֶהָר הַחֲדָשׁ (בְּלֶק נד'): "לֹא הָיוּ יָמִים (מְסוּפְנִים לְיִשְׂרָאֵל) מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. (עַד) שֶׁהוֹצֵרְךָ הַקְּב"ה לְהִיּוֹת עִם יִשְׂרָאֵל, כְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁרְצָה בְּלָעַם לְכַלּוֹת (חֲלִילָה) אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם". וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף, שְׁמֵטַעַם זֶה נִתְאַסְפוּ דוֹר הַפְּלָגָה בְּבָבֶל לְמֵרֹד בַּה', וְאָמְרוּ (בְּרֵאשִׁית יא', ד'): "וַיֵּאמְרוּ הֵבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמְגִדָּל וְרֵאשׁוֹ בְּשָׁמַיִם" - רֵאשׁוֹ דוֹקָא. שְׁכֹן, בְּקִשׁוֹ לְהַגְבִּיר אֶת רֵאשׁ הַקְּלִיפָה, שֶׁהִיא בְּבַחֲיִנַת "רֵאשׁ דְּדִהְבָּא" (=רֵאשׁ הַזֶּהָב).

לְפִי זֶה מוֹבֵן מֵה שֶׁאָמַר מִשֶּׁה רַבֵּנוּ (שֶׁהוּא רֵאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל) כְּשִׁינְצָא לְהִלָּחֵם בְּעֲמַלְק (שְׁמוֹת יז', ט'): "מְחַר אֲנִכִּי נִצַּב עַל רֵאשׁ הַגְּבָעָה" - נִיצַב עַל "רֵאשׁ הַגְּבָעָה" שֶׁל הַקְּדוּשָׁה, כְּדִי לְהַכְנִיעַ אֶת רֵאשׁ הַקְּלִיפָה - קְלִיפַת עֲמַלְק.

רְאוּי לְהוֹסִיף כְּאֵן מָה שֶׁשָּׂאֵל הָאֵרִיז"ל: מָה רָאָה בְּלֶק לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל? אֵיךְ לֹא נִתְיָרָא שְׁיַעֲשׂוּ לוֹ כְּאֲשֶׁר עָשׂוּ לְסִיחֹן וְלַעֲוֹגִי? - וּמִשִּׁיב הָאֵרִיז"ל וְאָמַר: מָה שֶׁעָלָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁל בְּלֶק לְהִלָּחֵם בְּיִשְׂרָאֵל, הָיָה כְּמוֹ קִרְחַ שְׁחָלַק עַל כְּנֶגֶד מִשֶּׁה וְאֶהְרֹן - וְחֻשָּׁב שֶׁבְּזִכּוּתָהּ הוּא יִנְצַח בְּמַחְלוֹקֶת עַל מִשֶּׁה.

כְּךָ גַם בְּלֶק רָאָה בְּקִסְמֵיו, כִּי דוֹד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְזָרְעוֹ - עֲתִידִים לְצִאת מִמֶּנּוּ. (רוֹת הַמוֹאָבִיָּה הִיְתָה בְּתוֹ שֶׁל עֵגְלוֹן, שֶׁהָיָה בְּנוֹ שֶׁל בְּלֶק. וּמֵרוֹת יִצָּא עוֹבֵד, וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת יִשִּׁי, וַיֵּשִׁי הוֹלִיד אֶת דּוֹד).

וְלָכֵן חֻשָּׁב גַּם בְּלֶק שֶׁהוּא יִנְצַח בְּמַלְחַמְתּוֹ בְּיִשְׂרָאֵל. וְזֶה מָה שֶׁאָמַר בְּלֶק לְבָלָעַם: "לָכֵה נָא אֶרְחָה (=קָלַל) לִי אֶת הָעָם הַזֶּה". שְׁכֹן, עֲתִידִים כָּל זָרַע דּוֹד לְצִאת מִמֶּנּוּ, וְאִם כְּךָ, הוּא, בְּלֶק, יִצָּא מִנְצַח בְּמַלְחַמְתּוֹ עִם יִשְׂרָאֵל. אֲלֵא שְׂאֲכֹן, בְּלֶק רָאָה בְּקִסְמֵיו (שֶׁעֲתִיד לְצִאת מִמֶּנּוּ דוֹד וְכָל זָרְעוֹ), אֵדָּ לֹא רָאָה אֶת כָּל הַתְּמוּנָה, וְלֹא הִבִּין בְּדִיוֹק מָה רָאָה.

ה"אֶגְרָא דְכָלָה" מְבִיא גַם הוּא הַסֵּבֵר עַל הַשְּׂאֵלָה, מָה רָאָה מוֹאָב לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: יְדוּעַ, שְׁיֵשׁ אוֹמוֹת טְמְאוֹת, שֶׁהֵן מְצַד הַקְּלִיפָה, וְכָל חֵיוֹתָו וְקִיּוּמָו שֶׁל אוֹמוֹת אֵלוֹ הוּא מְנִיצוֹץ קְדוּשׁ הַשְּׁקוּעַ בְּתוֹכָן. וְהִנֵּה, אוֹמָה טְמְאָה כְּזֹאת, אֲשֶׁר יֵשׁ בְּתוֹכָהּ נִיצוֹץ קְדוּשׁ, הַמְּחַיֶּה אוֹתָהּ, פּוֹחֲדֶת מֵאֵד פֶּן

4 ילקח ממנה ניצוץ זה. שכן, ברגע שילקח ממנה ניצוץ זה, שהוא, כאמור, כל חיותה, תתבטל אותה אומה, ותעבור מן העולם.

וכפי דבריו הקדושים של ה"אגרא דכלה" (רעו', ב): "דהנה, ידוע חיות כל אומה הוא מחמת איזה ניצוצות מהקדושה, השקועים בתוכם. וכשישראל מבררים הניצוצות, אזי נשארים האומות פגרים, ותתבטל אותה האומה... והנה, הקליפה אשר יש בתוכה ניצוץ קדוש גדול בערך, ומתיראת הקליפה פן יבוא איזה צדיק בקדושתו, ויוצא בלעם מפיהם, אזי הקליפה ההוא מיראתה פן יולקח חיותה, משקעת הניצוץ ההוא מאד מאד בתוך עמקי טומאת הקליפות, כמו שאדם מטמין אוצר נחמד במחבואות, לבל ישלטו בו זרים. עין כל זה בגלגולים להאר"י ז"ל, מענין נשמת אברהם אבינו. והנה, עיקר החיות האומה במואב היה מניצוץ הקדוש של דוד וזרעו, אשר היה ספון וטמון בקליפת מואב, ולכך נצטוו ישראל שלא להתגר בם מלחמה, עד יגיע הזמן להתגלות הניצוץ הקדוש ואז מתבטל ממלכתם. והנה, תתבונן להיות הניצוץ ההוא היה ממלכות ישראל, בנדאי ביותר היה שקועה במי שהיה מלך למואב (=בלק). (וכן מבואר בדברי האריז"ל (ליקוטי תורה, איו"ב): "החיצונים (=כוחות הטומאה), כשיש נשמה יקרת-ערך ביניהם... הם ניזונים על-ידה, ואינם מניחים (לה)... לצאת משם כלל... (וכאשר) הקדושה (=הנשמה) ביניהן, יש להם חיות ומזון ופעל, וכשאינן ביניהם הקדושה - הם מתים..."). בדרך זו מפרש ה"אגרא דכלה" את הכתוב: "וירא בלק בן צפור" - שראה בקסמיו כי הניצוץ של נשמת דוד המלך טמון במואב.

ולכן נתירא מאד, כמו שכתוב: "ויגר מואב מפני העם" - מואב פחד מאד שישראל יקחו ממנו את ניצוץ דוד המלך, שהוא כל חיותם - "כי רב הוא" - כי רב וגדול הוא הניצוץ הזה, והוא כל חיותם. ולכן: "ויקח מואב מפני בני ישראל". "ויקח" - מלשון קוצים - שעשה בלק בכשפיו קוצים וגדר מסביב לניצוץ דוד המלך, כדי שלא יוכלו בני ישראל לגעת בניצוץ זה. ולכן אמר בלק לכל האומות מסביב: "עתה ילחכו הקהל (=ישראל) את כל סביבתינו, בלחך השור את ירק השדה" - כלומר לא רק עלינו אנו דואגים, אלא גם עליכם (=שאר האומות), שהרי כשיוציאו ישראל את ניצוץ משיח בן דוד מאיתנו, ילחכו הקהל (=ישראל) לא רק אותנו, אלא גם את "כל סביבתינו" - גם אתכם. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) מה אקב לא קבה (=קלל) א-ל"י

דרש רבי שפתי אטון ראש ישיבת ראשית חכמה: "מה אקב" ראשי תבות: "מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו". כאן רמזה התורה כי כח זכות אמירת מאה ברכות מגן תמיד על ישראל לבל תשלט בהם קללה ומגפה. וכפי שאמרו חז"ל (במד"ר יח כא): "שפכל יום היו מתים מישראל מאה אנשים, בא דוד ותקן להם מאה ברכות כיון שתקנם, נעצרה המגפה. וזהו: "מה אקב" ראשי תבות: "מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו", ע"י אמירת מאה ברכות - "לא קבה (=קלל) א-ל"י תתבטל הקללה והמגפה מעל ישראל. והנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל", ואף לאחרים לא יניח לישון...

אל ארמונו של מלך ספרד, הגיעה קבוצת נכרים. בפי הבאים היתה האשמה חמורה: בביתו של יהודי מיהודי העיר נמצא הרוג, מבין בני העיר. בטרום הספיק המלך להשיב דבר למתלוננים, פצה פיו יועצו של המלך, שהיה ידוע כשונא יהודים מושבע. מפיו נטפו דברי ארס ושטנה נגד היהודים. דבריו של היועץ עודדו את המתלוננים, והם אמרו: "אם המלך לא יעשה משפט ביהודים, נלך אנחנו בעצמנו אל שכונת היהודים, ושם נהרוג כל יהודי ויהודי שנמצא!". לשמע דבריהם, אמר המלך: "ידוע לי כי אין בפיכם, אלא עלילת שקר בלבד. הישארו כאן, ועד מהרה תוכחו בדבר. ידוע לכל, כי עלילה חרשתם על יהודי עירנו". נותרו המתלוננים בהיכלו של המלך, והמלך שלח לקרוא לאותם יהודים, עליהם ספרו המתלוננים כי בביתם נמצא הרוג. פנה המלך אל היהודים שנכנסו לחדרו: "אמרו לי את האמת, מה היתה פונתו של דוד המלך, שאמר בתהילים (קכא, ד'): 'הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל? שמעתי מחכמים הבקאים בלשון הקדש, כי לתנומה ולשינה יש משמעות זהה. אם כך, מדוע יש כפל בפסוק? היהודים דממו, נצבו מחרישים אל מול המלך, ולא ירדו לסוף דעתו. "אתם שותקים" - אמר המלך - "אינכם יודעים להשיב. אבל לי יש הסבר לפסוק, ואותו הבנתי לאחר מה שראו עיני בלילה האחרון! בלילה הזה התהפכתי על משכבי, ולא הצלחתי להירדם. משנקפו השעות, החלטתי לקום ולצאת לחצר. טילתי בחצר לאור הירח המלא, ופתאום ראיתי, מבעד לאשנבי הגדר המקיפה את חצרי, קבוצת אנשים רצה ברחוב. התקרבתי לאחד האשנבים, הבטתי החוצה, ומה רואות עיני? אחד מן האנשים הרצים החזיק אדם על כתפו!... בודאי יש דברים בגו, הרהרתי לעצמי, ונחפזתי לשלוח שלשה מעבדי בעקבות הרצים... עבדי גילו, שאותם רצים נושאים אדם מת על כתפיהם, ומניחים אותו בחצר ביתם של אותם היהודים העומדים כאן בחדר. מבקשים אתם לדעת מי היו האנשים שנשארו את המת?! - הרעים המלך בקולו - "הללו היו אותם אנשים היושבים פה בחדר! אותם בני בליעל שחרשו מזימה נגד יהודי העיר. ועכשיו, מבינים אתם את כפל הלשון בפסוק 'לא ינום ולא יישן'! הקב"ה, אלקי היהודים, היושב בשמים, לא ינום, ואף לא יניח לאחרים לישון, כאשר יש הכרח בדבר! כמו שקרה לי בלילה האחרון, שהיו לי נדודי שינה - רק כדי שאראה את הדברים כמו עיני, והעלילה תתבטל...". שבת שלום

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעָה: בְּלֶק "בְּרֹגַע קָטָן עֹזְבְתֶיךָ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקְבָּצֶךָ" (ישעיה נד' ז) **כְּנִיסַת הַשְּׁבֻת: 19:20**

ערש"ק ט' תמוז תשע"ט (12.7.19) **nei-zion.com** ר"ת 21:15 **יציאת השבת: 20:32**

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה שְׂאֵרִית" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּשֶׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר נָאִם בְּלָעַם בְּנֵוֹ בְּעַר וְנָאִם הַגִּבֹּר שְׂתָם הָעֵינַי"

על הכתוב, "וַיֵּרָא אֶת עַמְלֶק... וַיֹּאמֶר רֵאשִׁית גּוֹיִם עַמְלֶק וְאַחֲרֵיתוֹ עַדִּי אֲבַד", פֶּרֶשׁ רש"י: "וַיֵּרָא אֶת עַמְלֶק" נִסְתַּכַּל בְּפֹרְעָנוֹתוֹ שֶׁל עַמְלֶק. 'רֵאשִׁית גּוֹיִם עַמְלֶק' – הוּא קָדָם (לְ) כָּלֵם לְהִילָחֵם בְּיִשְׂרָאֵל... וְאַחֲרֵיתוֹ עַדִּי אֲבַד... וְאַחֲרֵיתוֹ לְהִיאֲבֹד בְּיָדָם, שְׁנֵאמָר: 'תִּמְחָה אֶת זֵכֶר עַמְלֶק'".

וְהִנֵּה, מְבוֹאֵר בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, כִּי הַתּוֹרָה כְּלָה כּוֹלֶלֶת עֲצוֹת נִפְלְאוֹת לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּעִבּוּדַת ה' יִתְבָּרַךְ. וּכְפִי דְבָרָיו הַנִּפְלְאִים שֶׁל הַרְמַב"ם (הַלְכוֹת תְּמוּדָה ד' יג'): "אָף-עַל-פִּי שֶׁכָּל חוֹקֵי הַתּוֹרָה גְּזִירוֹת הֵם... רְאוּי לְהַתְּבַוֵּן בְּהֵן, וְכָל מָה שְׂאֵתָה יָכוֹל לִיתֵן לוֹ טַעַם – תֵּן לוֹ טַעַם. הֲרִי אָמְרוּ חֲכָמִים הָרַאשׁוֹנִים, שֶׁהַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה הַבֵּין רוֹב הַטַּעֲמִים שֶׁל חוֹקֵי הַתּוֹרָה... וְרוֹב דִּינֵי הַתּוֹרָה אֵינָם אֲלָא עֲצוֹת מֵרַחֲוֹק מְגִדּוֹל הָעֵצָה, לְתַקֵּן הַדְּעוֹת וּלְיִשֵּׁר כָּל הַמַּעֲשִׂים".

וּמִקּוּר הַדְּבָר בּוֹהֵר הַקְּדוּשׁ, שֶׁכָּל תְּרִי"ג מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵן תְּרִי"ג עֲצוֹת טוֹבוֹת, אֵיךְ לְהַדְּבִק עִם הַקַּב"ה. וּכְפִי דְבָרֵי הַזֹּהַר (יֵתרוֹ פּב', מִתּוֹרָגָם): "שֵׁשׁ מְאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה עֲצוֹת (=תְּרִי"ג עֲצוֹת) נִתְּנָה הַתּוֹרָה לְאָדָם, כְּדִי שְׂיִהְיֶה שְׁלָם עִם בּוֹרְאוֹ, מִשׁוּם שֶׁהַקַּב"ה רָצָה לְהִיטִיב לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא".

וְהִנֵּה, מְבֹאֵר הָאֱלֹשִׁי"ךְ הַקְּדוּשׁ (בְּשִׁלַּח), כִּי שָׂרוֹ שֶׁל עַמְלֶק, הוּא הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁעָלָיו שְׁנִינוּ בְּגִמְרָא (ב"ב טז'): "אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: הוּא שְׂטָן, הוּא יֵצֵר הָרַע, הוּא מְלַאֵךְ הַמּוֹת".

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁמִּלְחָמַת עַמְלֶק לְמִטָּה תְּלוּיָהּ בְּמִלְחָמָה עִם שָׂרוֹ הַ-ס"מ לְמַעְלָה. שָׂכָן, עַל-יְדֵי שְׁנַתְּגַבֵּר עַל הַיֵּצֵר לְמִטָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה – נוֹכַח לְהַפִּיל אֶת שָׂרוֹ בְּשָׂמִים, וְנִזְכָּה גַם לְמַחֹת אֶת שְׁמוֹ שֶׁל עַמְלֶק לְמִטָּה בְּאַרְץ.

וְהִנֵּה, עַל הַכְּתוּב: "וַיֵּשֶׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר: נָאִם בְּלָעַם בְּנֵוֹ בְּעַר וְנָאִם הַגִּבֹּר שְׂתָם הָעֵינַי", מִפְּרֶשׁ רש"י: "שְׂתָם הָעֵינַי" – עֵינָיו נִקְוָה וּמוֹצֵאת לַחוּץ, וְחֹר שְׁלָה נִרְאָה פְּתוּחָה... לְמַדְנֹו, שְׁסוּמָא בְּאַחַת מֵעֵינָיו הִיָּה (בְּלָעַם)".

וְכֵן שְׁנִינוּ בְּגִמְרָא (סְנֵהֲדֵרִין קה'): "בְּלָעַם – סוּמָא בְּאַחַת מֵעֵינָיו הִיָּה, שְׁנֵאמָר 'שְׂתָם הָעֵינַי'".

אוֹלָם, הַתְּרַגּוּם אוֹנְקְלוֹס מִפְּרֶשׁ: "שְׂתָם הָעֵינַי" – וְאָמַר, גְּבֵרָא דְשְׁפִיר חֲזִי" (=נְאוּם הַגִּבֹּר שְׂרוּאָה טוֹב). נִמְצָא, שִׁישׁ לְפָנֵינוּ שְׁנֵי פְרוּשִׁים, הַפּוֹכִיִם מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה. רש"י וְהַגְּמָרָא מְבַאֲרִים, שֶׁ"שְׂתָם הָעֵינַי" הַכּוֹנֵה שְׁהִיָּה בְּלָעַם סוּמָא בְּעֵינַי אַחַת. וְאֵילוֹ אוֹנְקְלוֹס מִפְּרֶשׁ "שְׂתָם הָעֵינַי" – שְׂרוּאָה טוֹב.

וְצָרִיךְ לְהַבִּין, מָה רָאָה אוֹנְקְלוֹס לְהַפּוֹךְ אֶת פִּירוּשׁ רש"י וְהַגְּמָרָא, וּלְפָרֶשׁ שֶׁבְּלָעַם סְתוּם הָעֵינַי הִיָּה רוּאָה טוֹב... בְּיִאוּר נִפְלָא מְצִינוּ בְּסִפֵּר "בְּעַל שֵׁם טוֹב" (בְּלֶק) בְּשֵׁם הַבְּעַשׂ"ט הַקְּדוּשׁ זִיע"א: הִנֵּה, רש"י פֶּרֶשׁ: "וְאֵם תֹּאמֶר,

מִפְּנֵי מָה הַשְּׂרָה הַקַּב"ה שְׂכִינָתוֹ עַל גּוֹי רָשָׁע (וְטָמָא כְּבִלְעָם)? (אֲלָא), כְּדִי שְׁלֵא יִהְיֶה פְתַחוֹן-פֶּה לְאוֹמוֹת, לוֹמֵר 'אֵילוֹ הָיוּ לָנוּ נְבִיאִים הַזֵּינוּ חוֹזְרִים לְמוֹטָב. (עַל-כֵּן) הָעֵמִיד לָהֶם (הַקַּב"ה) נְבִיאִים. (אוֹלָם) הֵם פָּרְצוּ גְדֵר הָעוֹלָם,

שְׁבַתְחִילָה הָיוּ גְדוּרִים בְּעָרִיוֹת, וְזֶה (=בְּלָעַם) נָתַן לָהֶם עֵצָה לְהַפְּקִיר עֲצָמָן לְזִנוּת".

וְהִנֵּה, יְדוּעַ, שְׁכָדֵי שְׂתַחֲוֹל נְבוּאָה עַל הָאָדָם, צָרִיךְ הוּא לְקַדֵּשׁ אֶת כָּל חוּשָׁיו, וּבְפֶרֶט אֶת חוּשׁ הָרְאִיָּה, כְּדִי שְׂיִוָּכַל לְרֹאוֹת בְּעֵינָי שְׂכָלוֹ (בְּמַחֲזָה) אֶת הָעֵתִיד.

לְכֵן נִמְצָא, שְׁלֵא הִיָּתָה אִפְשָׁרוֹת שֶׁהַקַּב"ה יִשְׂרָה אֶת נְבוּאָתוֹ עַל בְּלָעַם הָרָשָׁע, שְׂטָמָא אֶת עֵינָיו בְּרֹאוֹת אֲסוּרוֹת. אוֹלָם, מֵאַחַר וְהִיָּה צוּרֶךְ לְהַשְׁרוֹת עָלָיו נְבוּאָה, כְּדִי לֹא לִיתֵן פְּתַחוֹן-פֶּה לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם. לְכֵן סָמָא הַקַּב"ה אֶת אַחַת מֵעֵינָיו שֶׁל בְּלָעַם, כְּדִי שְׁלֵא יוֹכַל לְפָגוּם בָּהּ בְּרֹאִיָּה אֲסוּרָה, וְעַל-יְדֵי כֵךְ יָכוֹל הִיָּה בְּלָעַם לְהַסְתַּכַּל הַסְתַּכְּלוֹת רֹחֲנִית בְּאוֹתָהּ עֵינַי פְּנִימִית, שְׁלֵא נִפְגְּמָה רֹחֲנִית.

וְזֶהוּ שְׂמֵבָאֵר אוֹנְקְלוֹס: "שְׂתָם הָעֵינַי" – וְאָמַר גְּבֵרָא דְשְׁפִיר חֲזִי" (=נְאוּם הַגִּבֹּר שְׂרוּאָה טוֹב). שְׂכָן, בְּכַךְ בִּקֵּשׁ לְמַדְנֹו, שְׁעַל-יְדֵי שֶׁהַקַּב"ה נִקֵּר אֶת עֵינָיו שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, עִם כָּל זֶה הִיָּה יָכוֹל לְרֹאוֹת טוֹב בְּאוֹתָהּ עֵינַי, שְׁלֵא פָּגַם בָּהּ רֹחֲנִית.

נִמְצָא, כִּי פְרוּשׁ הַגְּמָרָא, שְׁהִיָּה בְּלָעַם סוּמָא בְּעֵינַי אַחַת, וּפְרֶשׁ אוֹנְקְלוֹס, שְׁהִיָּה רוּאָה טוֹב, עוֹלִים בְּקִנְיָה אֶחָד,

כפתור ופָּרָח (אלו תוכן דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַבַּעַשׁ"ט הַקְּדוּשׁ זִיע"א).

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף תְּבִלִּין עַל דְּבָרֵי הַבַּעַשׁ"ט, עַל-פִּי יְסוּד גְּדוֹל שְׁחוֹזֵר וְנִשְׁנָה בְּדַבְרֵי הַ"חֲתָם סוֹפֵר" זִיע"א, שֶׁהָרְאִיָּה הַגְּשָׁמִית הִיא בְּבַחֲנֵית מִסָּךְ הַמְּבַדִּיל לְרְאִיָּה רוֹחֲנִית שֶׁל הַשֶּׁכֶל. וְכִמּוֹ שְׁפָתוֹב בְּ"דְרָשׁוֹת חֲתָם סוֹפֵר" (ח"ב, דף שו'): "יֵשׁ לְאָדָם שְׁנֵי מִינֵי עֵינָיִם: עֵינֵי שֶׁכֶל, שְׁבוּ יִשְׁגַּע כָּל מוֹשֵׁג, וְעֵינֵי הַגְּשָׁמִיּוֹת. וְהַרוּצָה לְפָתוּחַ עֵינֵי גְשָׁמִיּוֹתוֹ, נִסְתָּמוּ(=יִסְתָּמוּ) מִמֶּנּוּ מִעֵינֵי הַחוֹכְמָה. (שְׁכָן), בְּפָתוּחַ אֵלּוּ יִסְתָּמוּ אֵלּוּ".

וְהוֹסִיף לְבָאֵר עֲנִינָן זֶה בְּ"תוֹרַת מֹשֶׁה" ("בְּהַעֲלוֹתָךְ"), שֶׁהִטְעַם לְכַף שְׁנוּהֲגִים לְסַגּוֹר אֶת הָעֵינָיִם בְּפָסוּק הָרִאשׁוֹן שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, הוּא, כְּדֵי שְׁיֻכַּל הָאָדָם לִיַּחַד אֶת הַקַּב"ה בְּעֵינָיו הַרוֹחֲנִיּוֹת. וּפְפִי דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "הִנֵּה יָדוּעַ זֶה, דָּאָם הָאָדָם רוּצָה לִיַּחַד מִחֻשְׁבָּתוֹ לְשָׁמַיִם, כְּעֵין פָּסוּק רִאשׁוֹן שֶׁל 'קְרִיאַת שְׁמַע'. צְרִיךְ לְאַמֵּץ עֵינָיו, שֶׁלְּכָל אָדָם יֵשׁ בְּמוֹחוֹ עֵינֵי רוֹחֲנִיּוֹת, שֶׁבֵּהֶם יוּכַל לְרְאוֹת לְמַעְלָה, וְכָל דְּבַר רוֹחֲנִיּוֹת קְדוּשׁ. אֲךָ עֵינֵי הַגְּשָׁמִיּוֹת הֵם מְבַדִּילִים לְסַלֵּק הַשְּׂגָה (שֶׁל) הַקְּדוּשָׁה... וְכִבְרַר רְמִזְתִּי... שְׁעַל-כֵּךְ נֶאֱמַר (תְּהִילִים קלט', יב'): 'כַּחֲשִׁיכָה כְּאוֹרָה'. דְּהֵינּוּ, כָּל מָה שִׁיחֲשִׂיךְ אָדָם בְּעֵינֵי גְשָׁמִיּוֹת, הוּא מוֹסִיף רְאִיָּה בְּעֵינֵי רוֹחֲנִיּוֹת... (שְׁכָן), עֵינֵי הַגְּשָׁמִיּוֹת, הֵמָּה הַמְּבַדִּילִים הַדְּבִיקוֹת בֵּין אָדָם לְהַקַּב"ה".

הִנֵּה כִּי כֵן מְבוֹאֵר הֵיטֵב פִּירוּשׁ הַבַּעַשׁ"ט זִיע"א, שֶׁהִסְתַּכְּלוֹת גְּשָׁמִית הִיא סְתִירָה לְהִסְתַּכְּלוֹת רוֹחֲנִית. עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה, הִסְתַּכְּלוּיּוֹת אֲסוּרוֹת שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע, כְּדֵי לְהַרְעֵ לְאַחֲרִים, הֵן סְתִירָה עֲצוּמָה לְהִסְתַּכְּלוֹת הַנְּבִיאָה. לְכֵן עָקַר הַקַּב"ה עֵין אַחַת שֶׁל בְּלָעַם, שֶׁלֹּא יִסְתַּכַּל בָּהּ בְּעֵינָיִם גְּשָׁמִיִּים, כְּדֵי שְׁיֻכַּל רְשָׁע זֶה לְרְאוֹת בְּנְבוּאָה בְּאוֹתָהּ עֵין רוֹחֲנִית, שְׁנִפְגְּמָה גְשָׁמִית. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְהַס פְּרִידְמָן) "לֹא אִישׁ אֵל וַיִּכְזַב וּבֵן אָדָם וַיִּתְנַחֵם הַהוּא אֲמַר וְלֹא יַעֲשֶׂה וְדַבֵּר וְלֹא יִקְיַמְנָה"

בְּהִנְהַגַּת הָעוֹלָם הַטְּבַעִית אֵין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חוֹזֵר בּוּ מְגוֹרוֹתָיו, אֲךָ אִם "וּבֵן אָדָם וַיִּתְנַחֵם" מִתְנַחֵם הָאָדָם עַל רָעָתוֹ וְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה, אֲזִי יִרְחַם עָלָיו הַבוֹרָא וַיִּקְרַע אֶת רֵעַ גְּזוֹר דֵּינּוּ, וַיִּקְיַם בּוּ מֵאֲמַר הַכְּתוּב: "הַהוּא אֲמַר וְלֹא יַעֲשֶׂה וְדַבֵּר וְלֹא יִקְיַמְנָה", הַקַּב"ה חוֹזֵר בּוּ מְגוֹרוֹתָיו, וּמָה שְׁאֲמַר וְגוֹר: "לֹא יַעֲשֶׂה... וְלֹא יִקְיַמְנָה". "וַיִּרְא בְּלֶק בֶּן צְפוּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאַמְרֵי" (כב' ד')

בְּסוֹף פְּרָשַׁת "חֻקֹּת" מְסַפֵּרַת הַתוֹרָה עַל שְׁנֵי נִצְחוֹנוֹת גְּדוֹלִים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: נִצְחוֹן עַל סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמּוֹרִי, וְנִצְחוֹן עַל עוֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן. נִשְׁאַלְתָּ הַשְּׂאֵלָה, מִדּוּעַ מִצֵּין הַכְּתוּב בְּפִתּוֹחַ פְּרָשַׁתְנוּ, שֶׁבְּלֶק נִתְיָרָא מִמָּה שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל לְאַמְרֵי, וְלֹא נִתְיָרָא מִנִּצְחוֹן יִשְׂרָאֵל עַל עוֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן? חֻקֵּי יִשְׂרָאֵל מְסַבִּירִים זֹאת בְּדֶרֶךְ הַבָּאָה: כָּלֵל גְּדוֹל הוּא, שֶׁבְּכָל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בַּתוֹרָה "יִשְׂרָאֵל", בְּלִשׁוֹן יַחֲד - מְרַמֵּז הַדְּבַר, שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מְלוֹכְדִים כְּאִישׁ אֶחָד (כְּמוֹ "וַיַּחֲוֶן שֵׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הַהָר" (שְׁמוֹת יט', ב') - וְרַש"י פֵּרַשׁ: כְּאִישׁ אֶחָד, בְּלֵב אֶחָד).

וְהִנֵּה נֶאֱמַר בְּמִלְחַמַּת יִשְׂרָאֵל בְּעוֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן: "וַיִּכּוּ אֹתוֹ וְאֶת בְּנָיו וְאֶת כָּל עַמּוֹ" - בְּלִשׁוֹן רַבִּים. לְעוֹמֵת זֹאת נֶאֱמַר בְּמִלְחַמַּת יִשְׂרָאֵל בְּסִיחוֹן: "וַיִּכְּהוּ יִשְׂרָאֵל" - בְּלִשׁוֹן יַחֲד. בְּכַף מְדַגֵּשׁ לָנוּ הַכְּתוּב, שֶׁמִּלְחַמַּת יִשְׂרָאֵל בְּסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמּוֹרִי נַעֲשְׂתָה מִתּוֹךְ אַחַדוֹת וְלִכְפּוּד שֶׁל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמֵאַחַדוֹת זֶה שֶׁל יִשְׂרָאֵל חֲשַׁשׁ בְּלֶק מֶלֶךְ מוֹאָב - הוּא שְׁנֶאֱמַר: "וַיִּגֵּר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעַם מְאֹד כִּי רַב הוּא". לֹא נֶאֱמַר "כִּי רַבִּים הֵם", אֲלָא "רַב" - עִם אֶחָד, הַנִּיצֵב כְּאִישׁ אֶחָד וּבְלֵב אֶחָד. זֶה הַמְּצִיאוֹת מִמֶּנָּה יִרְאִים שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל - כְּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ מְאוּחַדִּים וּמְלוֹכְדִים, וְנִיצְבִים כְּנֶגְדָם כְּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד. "נָאִם בְּלָעַם בְּנוֹ בְּעַר וְנָאִם הַגִּבֹּר שְׁתֵּם הָעֵין"

מְסוּפֵר עַל יֶלֶד אֶחָד בְּמִלְחַמַּת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה, שְׁמִצָּא חָן בְּעֵינָיו אֶחָד הַמְּפֻקְדִים הַגֵּרְמָנִים, שֶׁלָּקַח אוֹתוֹ עִמוֹ, וְשָׁמַר עָלָיו שֶׁלֹּא יִגְעוּ בּוֹ. וְהִנֵּה, יוֹם אֶחָד עָשָׂה הַיֶּלֶד דְּבַר שֶׁלֹּא מִצָּא חָן בְּעֵינֵי הַגֵּרְמָנִי. אָמַר הַגֵּרְמָנִי לַיֶּלֶד, שֶׁלְּמַחֲרַת מִתְכַּנֵּן הוּא לְהוֹרִגוֹ בְּעַקְבוֹת מַעֲשָׂהוּ, אוּלָם נוֹתֵן הוּא לוֹ הַזְּדַמְנוֹת לְהַצִּיל אֶת חַיָּיו... לְגֵרְמָנִי הִיָּתָה עֵין אַחַת, שֶׁהוּצָאָה מִמְּקוֹמָהּ עַקְבַּ מַחֲלָה, וּבְמִקּוֹמָהּ הוּשְׁתַּלָּה עֵין מְזוֹכּוּכִית, שֶׁהִיָּתָה דוּמָה מְאֹד לְעֵין הַמְּקוֹרִית. זִיהוּי הָעֵין הָאֱמִיתִית הִיָּתָה מְשִׁימָה כְּמַעֲט בְּלִתִּי אֲפֻשְׁרִית.

אָמַר הַגֵּרְמָנִי לַיֶּלֶד: "אִם תִּצְלִיחַ לְזַהוֹת, מַהִי הָעֵין הָאֱמִיתִית שְׁלִי, יִנְתְּנוּ לְךָ חַיִּיךָ לְשֶׁלֶל". הַיֶּלֶד הִסְתַּכְּל, וּמִיד אָמַר עַל אַחַת הָעֵינָיִם, שֶׁהִיא הָעֵין הָאֱמִיתִית. אָמַר לוֹ הַגֵּרְמָנִי: "נִכּוֹן!!! אֲבָל מַהִיכֵן יִדְעָתָּ?". אָמַר הַיֶּלֶד: "חוֹשֵׁשׁ אֲנִי לְגָלוֹת לְךָ, פֶּן תִּהְרַגְנִי". לְאַחַר שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ הַגֵּרְמָנִי שֶׁלֹּא יִגְעַ בּוֹ לְרָעָה, אָמַר הַיֶּלֶד: "הִסְתַּכְּלָתִי עַל שְׁתֵּי עֵינַיִךְ, וְרִאִיתִי עֵין אַחַת, שְׁאִין בָּהּ רְשָׁעוֹת, בְּנִיגוּד לְעֵין הַשְּׁנִיָּה! וְכֵן הִסְתַּכְּתִי שֶׁהַשְּׁנִיָּה הִיא הָעֵין הָאֱמִיתִית...". שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשָׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"רֵאשִׁית גּוֹיִם עִמְלֶק וְאַחֲרֵיתוֹ עַדִּי אֲבַד"

עַל הַכְּתוּב (קִהְלַת ד', יג'): "טוֹב יֵלֵד מִסְכָּן וְחֶכֶם מִמְלֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל", פֶּרֶשׁ רש"י: 'טוֹב - יֵלֵד מִסְכָּן וְחֶכֶם' - זֶה יֵצֵר טוֹב. וְלָמָּה נִקְרָא יֵלֵד? שְׂאִינוֹ בָּא בְּאֵדָם עַד (גִּיל) י"ג שָׁנָה. 'מִסְכָּן' - שְׂאִין הָאֵיבָרִים שׁוֹמְעִים לוֹ כְּמוֹ לַיֵּצֵר הָרַע. 'חֶכֶם' - שְׂמֵשְׁכִיל אֶת הָאֵדָם לְדַרְךְ טוֹבָה. 'מִמְלֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל' - יֵצֵר הָרַע, שֶׁהוּא שְׁלִיט עַל כָּל הָאֵיבָרִים. 'זָקֵן' - שְׂמֵשְׁעָה שְׁנוּלֵד הוֹלֵד הוּא נִתּוֹן בּוֹ, שְׂנֵאָמֶר (בְּרֵאשִׁית ד'): 'לִפְתַּח חֲטָאת רִבְצִי'. וְכִסִּיל' - שְׂמֵתָעָהוּ בְּדַרְךְ רָעָה."

וְכֵן כָּתַב הַמַּהֲר"ל מִפְּרָגָא זִיע"א בְּ"נְתִיבוֹת עוֹלָם", שֶׁהַיֵּצֵר הַטוֹב נִקְרָא "חֶכֶם", לְעוֹמֵת יֵצֵר הָרַע, שֶׁנִּקְרָא "מְלֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל". וְכַפִּי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "וְנִקְרָא אֶת יֵצֵר טוֹב 'חֶכֶם', כִּי יֵצֵר טוֹב מְכָרִיעַ אוֹתוֹ לְהִיּוֹת רוֹאֵה אֶת הַנּוֹלֵד בְּכָל מַעֲשָׂיו, וּמִפְּנֵי כֵן הוּא הַחֶכֶם, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוֹ (תְּמִיד לִבִּי, א'): 'אֵיזָהוּ חֶכֶם? הַרוֹאֵה אֶת הַנּוֹלֵד'. כִּי אִם הוּא חוּטָא, סוֹפּוֹ לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבוֹן, וְלִכְךָ לֹא בָּא לִידֵי חֲטָא, וְאִם חֲטָא הוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה". נִמְצְאוּ לְמִדִּים מְדַבְּרֵי הַמַּהֲר"ל, שֶׁהַיֵּצֵר הַטוֹב נִקְרָא "חֶכֶם" מִפְּאֵת הִיּוֹתוֹ "רוֹאֵה אֶת הַנּוֹלֵד". שְׂכֵן, בְּשַׁעַר שֶׁהַיֵּצֵר מִפְּתָח אֶת הָאֵדָם לְדַבֵּר עֲבִירָה, מְחַזֵּק אוֹתוֹ הַיֵּצֵר הַטוֹב שֶׁלֹּא לְהִתְפַּתּוֹת מִהַזְהָר הַנוֹצֵץ שֶׁל הַבְּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה. (שְׂכֵן, יְדוּעַ שֶׁהַיֵּצֵר בְּאוֹתָהּ שַׁעַר מְמַלֵּא אֶת לִבּוֹ בְּדַמְיוֹנוֹת שׂוֹא וְחֲזִיוֹנוֹת תַּעֲתוּעִים). לְעוֹמֵתוֹ, הַיֵּצֵר הַטוֹב מְחַזֵּר אֶת הָאֵדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּעֵינָיִם פְּקוּחוֹת בְּמִבְּט רְחוּק, שְׂסוּף כָּל אֵדָם לְמוֹת, וּמְכַל הַתְּאֻוֹת וְהַבְּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה לֹא יִשְׁאַר כְּלוּם.

זֹאת וְעוֹד, שֶׁהָאֵדָם יִצְטָרֵף לְתַת דִּין וְחֶשְׁבוֹן לְפָנֵי הַקַּב"ה עַל כָּל מַעֲשָׂיו, כְּמֵאָמֶר עֲקִבְיָא בֶן מֵהַלְלָאֵל (אָבוֹת פ"ג, מ"א): "וְלִפְנֵי מִי אֵתָּה עֲתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבוֹן, לְפָנֵי מְלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא". וְעַל-יְדֵי הַסְּתַכְלוֹת זֹו עַל הָעֲתִיד יִנְצַל הָאֵדָם מִן הָעֲבִירָה.

וְהֵנָּה, כְּאֲשֶׁר נִתְּבוֹנָן, נִרְאֶה כִּי שֶׂרֶשׁ הַחֲטָא הָרֵאשׁוֹן שֶׁהָיָה בְּעוֹלָם, הוּא עַל-יְדֵי שֶׁהִנָּחַשׁ סֵתֵם אֶת עֵינֵי הָאֵדָם, שֶׁלֹּא לְרֹאוֹת אֶת הַנּוֹלֵד, וְעַל-יְדֵי כֵן פִּיתָה אוֹתוֹ לֵאכּוֹל מֵעֵץ הַדַּעַת (לְמִרוֹת שֶׁהַקַּב"ה הִזְהִיר אֶת הָאֵדָם: "וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת").

וּבֵאֵר הַ"פְּנִיִם יְפוֹת" בְּדַבְּרֵי קוֹדֶשׁוֹ, וְאָמַר שֶׁחֲסֵד גְּדוֹל עָשָׂה הַקַּב"ה עִמָּנוּ כְּאֲשֶׁר גָּזַר מִיְתָה עַל כָּל נִבְרָאָיו. וְזֹאת, עַל-פִּי הַכְּתוּב בְּתִהִילִים (פ', מט'): "מִי גִבֹר יַחֲיֶה וְלֹא יִרְאֶה מָוֶת יִמְלֹט נַפְשׁוֹ מִיַּד שְׂאוֹל סִלְהִי".

וְהַבִּיאֹר כָּאֵן הוּא, שְׂאִינָה דוֹמָה שְׂמִיעָה לְרֵאִיָּה. וְלָכֵן, הַרוֹצֵה לְמַלְט נַפְשׁוֹ מִיַּד הַיֵּצֵר הָרַע שְׂמִפְתָּה אֶת הָאֵדָם לְדַבֵּר עֲבִירָה כְּדִי לְהַכְּנִיסוֹ לְתוֹךְ שְׂאוֹל הַגִּיהֵנוֹם - חֵיב הוּא שִׁירָאָה בְּמוֹ עֵינָיו אֶת גְּזִירַת הַמִּיְתָה פְּרוּשָׁה עַל כָּל הַחַיִּים (בְּבַחֲנִית הַ"חֶכֶם הַרוֹאֵה אֶת הַנּוֹלֵד"), וְעַל-יְדֵי כֵן יִתֵּן אֵל לִבּוֹ שֶׁלֹּא יַחֲיֶה לְעוֹלָם, וְמָה לוֹ כִּי יַעֲבוֹר עַל רְצוֹן ה' יִתְּבַרֵךְ, שֶׁהָרִי לְבַסּוּף יְמוֹת וַיִּצְטָרֵף לְתַת דִּין וְחֶשְׁבוֹן עַל כָּל מַעֲשָׂיו.

וְזֶהוּ שְׂאוֹמֵר דּוֹד הַמְּלֶךְ: "מִי גִבֹר יַחֲיֶה!" אֵין אֵף גִּבֹר בְּעוֹלָם שְׂיוֹכַל לַחֲיוֹת חַיִּים שֶׁל תוֹרָה, מִבְּלִי שֶׁ"יִרְאֶה מָוֶת" - בְּלִי שִׁירָאָה וַיִּדַּע שֶׁיֵּשׁ אֶת גְּזִירַת הַמָּוֶת. שְׂכֵן, רַק כֵּן, כְּשִׁיזְכּוֹר אֶת יוֹם הַמִּיְתָה, יִצְלִיחַ לְמַלְט אֶת "נַפְשׁוֹ מִיַּד שְׂאוֹל סִלְהִי".

וְזֶהוּ שְׂאֵמֶר הַקַּב"ה לְאֵדָם הָרֵאשׁוֹן: "כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ" - בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁתֹּאכַל מֵעֵץ הַדַּעַת, וְאֵתָּה כָּל הַנִּבְרָאִים הַכְּלוּלִים בָּךְ, הִנֵּה יִתְגַּשֵּׁם (=יַעֲשֶׂה גִשְׁמִי/מְגוּשָׁם) גּוֹפֵף כָּל-כָּךְ, עַד שֶׁלֹּא תוֹכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל הַיֵּצֵר הָרַע, אֲלֹא רַק עַל-יְדֵי "מוֹת תָּמוּת". שְׂכֵן, רַק לְאַחַר שֶׁגְּזִירַת הַמִּיְתָה תִּהְיֶה פְּרוּשָׁה עַל-פְּנֵי כָּל הַנִּבְרָאִים בְּפוּעַל, יוֹכְלוּ לְהִינְצַל מִן הַיֵּצֵר הָרַע, עַל יְדֵי שִׁיזְכּוֹרוֹ לְעַצְמָם אֶת יוֹם הַמִּיְתָה, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוֹ חז"ל: "לְעוֹלָם (=תְּמִיד) יִרְגִּיז אֵדָם (אֵת) יֵצֵר (הַ)טוֹב עַל (הַ)יֵּצֵר הָרַע... אִם נִצְחוּ (אֵת) יֵצֵר הָרַע) - מוֹטָב, וְאִם לֹאוּ...יִזְכּוֹר לוֹ יוֹם הַמִּיְתָה".

רְאוּי לְהוֹסִיף כָּאֵן מָה שֶׁלְּמַדְנוֹ עַל הַכְּתוּב (נִיקְרָא יג', נה'): "וְרֵאֵה הַכְּהֵן אַחֲרֵי הַכֹּפֵס אֶת הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא הַפֵּךְ הַנֶּגַע אֶת עֵינוֹ...טָמֵא הוּא". אֲמָרוּ חז"ל, שֶׁהַמְּלִים "עֲנַג" וְ"נֶגַע" הֵן מִמֶּשׁ אוֹתָן אוֹתִיוֹת, וְכֵאֲשֶׁר הָאֵדָם עוֹבֵד אֶת ה', הָרִי זֶה בְּבַחֲנִית "עֲנַג". אֵדָ, כְּאֲשֶׁר הָאֵדָם חוּטָא, וְעוֹבֵר בְּכֵךְ עַל מִצְוֹת ה' יִתְּבַרֵךְ, הָרִי הוּא בְּבַחֲנִית "נֶגַע". וְלָכֵן, כְּדִי לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר פָּגַם, צָרִיךְ הָאֵדָם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׂלִימָה עַל כָּל חֲטָאָיו, עַד שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת "נֶגַע" לְבַחֲנִית "עֲנַג". אֵדָ אִם חֲלִילָה אֵין הָאֵדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, וְנִשְׁאַר הוּא בְּבַחֲנִית "נֶגַע", מִבִּיא עָלָיו הַקַּב"ה נֶגְעִים, עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר לְשׁוּב בְּתְשׁוּבָה וְהִנֵּה, הַהִבְדֵּל בֵּין הַמְּלִים "עֲנַג" וְ"נֶגַע" הוּא בְּאוֹת ע, כִּי בַמְּלָה "עֲנַג", הֶ-ע' הִיא בְּרֵאשׁ הַמְּלָה, וְאִילוּ בַּמְּלָה "נֶגַע" הָאוֹת ע' הִיא בְּסוּף הַמְּלָה. עַל-כֵּן מְרַמֵּז הַכְּתוּב: "וְהִנֵּה לֹא הַפֵּךְ הַנֶּגַע אֶת עֵינוֹ...טָמֵא הוּא". כְּלוּמֶר, הַ"עֲנַג" (הָאוֹת ע') נִשְׁאַרָה

במקומה(=לא עברה לראש המלה), ועדין נותר ה"נגע" כמו שהוא, ולא התהפך ה"נגע" ל-"ענג". מכאן, שלא עשה האדם תשובה על חטאיו, ואם כך "טמא הוא". ועל-כך רמז שלמה המלך: "החכם עיניו בראשו". כלומר, החכם, הרואה את הנולד, לוקח את האות "עין" מצירוף "נגע", ומניחה בראשו, להופכה ל-"ענג", על-ידי שבוחן בעין שכלו כל דבר לפני המעשה, האם ראוי לעשותו או לא.

והוסיף הרה"ק פינחס פרידמן ואמר, שהאות ע' רומזת על הסתכלות האדם עם עי"ן שכלו. על-כן, באשר הוא חכם, המשתמש עם עי"ן שכלו, לראות את הנולד כבר בתחילת המעשה, הרי זה בבחינת "ענג" - שהאות ע' בתחילת התיבה. אבל, אם הוא רשע, שמשתמש עם עי"ן שכלו רק בסוף המעשה, לאחר שעבר כבר על העבירה, כי אז הצירוף הוא בבחינת "נגע", שהאות ע' היא בסוף התיבה.

על-כך מרמז הכתוב: "והנה לא הפך הנגע את עינו...טמא הוא". כלומר, ה"עין" (האות ע') נשארה במקומה(=לא עברה לראש המלה, בבחינת "ענג"), להיות חכם הרואה את הנולד לפני המעשה, ועל-כן "טמא הוא". שכן, ברור שיפול ברשת היצר הרע, שהוא "מלך כסיל", שאינו רואה את הנולד.

והנה, שנינו בגמרא (ע"ז כ'): "אמרו עליו, על **מלאך המות**, שכלו מלא עינים, (ו)בשעת פטירתו של חולה, עומד (מלאך המות) מעל מראשותיו (של החולה), וחרבו שלופה בידו, וטיפה של מרה תלויה בו(=על החרב). כיון ש(ה)חולה רואה אותו(=את מלאך המות, שהוא מלא עינים), מזדעזע ופותח את פיו, וזורקה(=זורק מלאך המות את הטיפה המרה) לתוך פיו (של החולה). ממנה מת (החולה), ממנה מסריח, (ו)ממנה פניו מוריקות".

וצריך להבין, מהו הענין שמלאך המות מתגלה לאדם לפני מותו כשהוא מלא עינים?

אלא, לפי האמור יש לומר, שבכל פעם שחוטא האדם, ונופל ברשת היצר הרע, על-ידי שלא הסתכל באות ע' של "ענג", להיות "חכם הרואה את הנולד", שסוף האדם למיתה. מקבל מזה היצר הרע, הוא מלאך המות, את האות ע', מכיון שלא השתמש בה האדם להתגבר על יצרו, על-ידי הזכרת יום המיתה.

ולכן, באשר בא זמנו של האדם למות בפועל ממש, בא אליו מלאך המות כשהוא "מלא עינים" מכל אותיות העי"ן שלא השתמש בהן האדם כדי להתגבר על יצרו, להיזכר שאחריתו רימה ותולעה.

וזוהו שהכניס הקב"ה בפי בלעם להתנבא על עמלק: "ראשית גוים עמלק ועדי אבד" - כוחו של עמלק, שרו של יצר הרע(=ה-ס"מ), להפיל את האדם ברשתו על-ידי שהוא מסמא את עיניו, שלא יראה את הנולד. ונרמז ענין זה בשמו של "עמלק", שהוא אותיות **ע' מלק**, שהוא מולק(=חוטף) מן האדם את האות ע' שלו, כדי שלא יסתכל על העתיד, בבחינת "חכם הרואה את הנולד".

וזוהו פירוש הכתוב: "ראשית גוים עמלק". עמלק, הוא היצר הרע, מפיל את האדם ברשתו רק בבחינת "ראשית" - מראה לאדם רק את ראשית התענוג של מעשה העבירה, ומסמא את עיניו שלא לראות את האחרית, שצריך לתת דין וחשבון לפני מלך המלכים הקב"ה.

אולם, העצה איך להתגבר עליו היא בהמשך הכתוב: "ואחריתו עדי אבד". כלומר, באשר נסתכל מראש על אחריתו של מעשה, שצריך לתת דין וחשבון לפני הקב"ה, על-ידי כך "עדי אבד" - אנו מאבדים את כח היצר. לפי זה יש לומר, שמטעם זה מכנה הכתוב את בלעם "שתם העין". שכן, הקב"ה העמיד נביא לגויים את בלעם, כדי שלא יבואו בטענה, שאם היה להם נביא, לא היו חוטאים. והנה, תכלית הנבואה היא, שהנביא יגלה לבריות את העתיד, שאם לא ישובו מדרך הרעה, יעניש אותם הקב"ה בעונשים קשים. אולם, בלעם הרשע, במקום להחזיר את הגויים בתשובה, על-ידי שיראה להם את העתיד המר המצפה להם - היה "שתם העין" - סתם את עיני הגויים שלא יסתכלו בעין צופיה על העתיד המר המחכה להם, בבחינת "חכם הרואה את הנולד". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף"

מסופר על הצדיק הקדוש, רבי שרגא פיבל מסמארגאן, שהניח אחריו בן חשוך בנים. והבן נהג להשתטח על קבר אביו ולהתפלל לה' שיפקדנו בבנים. לילה אחד בא אליו אביו הצדיק, רבי שרגא, בחלום, ובשר לו כי בשנה זו יפקד בן זכר. לשאלת בנו, מדוע דוקא עכשיו נענתה תפילתו, השיב לו אביו, כי היום היה עת רצון בשמים, והוא (רבי שרגא) נשלח לעולם למסור "שלמא רבא מן שמיא"(=שלום רב מן השמים) אל הגאון רבי אליהו מוילנא, פאות הוקרה על חידוש שחדש הגאון מוילנא באופן נפלא, וכן לאמיתה של תורה.

ומדוע נבחר דוקא הוא, רבי שרגא פיבל, לשליחות זו? - כיון שגם הוא חדש בחייו דבר אמת בתורה.

שאל אותו הבן בחלום: מהו החידוש שחדש הגאון רבי אליהו מוילנא? - אמר לו אביו: הטעם של המלה "במגפה" הוא "אתנח", ולכאורה הדבר תמוה מאד, שכן טעם "אתנח" בא תמיד כדי להפסיק בין שני מאמרים או משפטים שבפסוק אחד, ואילו כאן הטעם מופיע כאמור על המלה "במגפה", שהיא באמצע הענין, ולא בסופו! ומדוע?

אלא - התרוץ שתרץ רבי אליהו מוילנא הוא - שב"אתנח" זה טמונה כונה גדולה, כי מתחילה נגזר על ישראל שימותו במגפה עשרים וארבעה אלף אנשים בגלל שנכשלו בבנות מואב. אולם, מאחר שהיתה עת רצון מלפני ה' יתברך, קבע הקב"ה ברחמיו הרבים, שכל האנשים שהגיע זמנם למות בדרך טבעית באותה השעה, יצטרפו גם הם למנין של עשרים וארבעה אלף האנשים. ולפיכך הטעם "אתנח" אכן מפריד בין שני ענינים. וזהו שכתבה התורה "ויהיו המתים - במגפה - ארבעה ועשרים אלף", שהמתים בדרך כל הארץ, אף הם היו בחשבון המגפה (זה ענין אחד), וסך כל המתים היה "ארבעה ועשרים אלף" (וזה הענין השני). **שבת שלום לכול בית ישראל!** **נא לשמור על קדושת הגיליון!**

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"מה טבו אהליך יעקב משפנתיך ישראל" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב, "וישלח (בלק) מלאכים אל בלעם בן בעור... לקרא לו לאמר הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ... ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה כי עצום הוא ממני".

אומרים חז"ל, שבלק הוביל את בלעם הרשע בשלשה מקומות כדי שיקלל את ישראל, ובכל המקומות האלו, הכניס הקב"ה בפי בלעם ברכות נשגבות לברך את ישראל: המקום הראשון הוא "במות בעל", כפי שכתוב (כב', מא'): "יהי בבקר ויקח בלק את בלעם ויעלהו במות בעל"

המקום השני הוא "שדה צופים" כפי שכתוב: "ויקחהו שדה צופים אל ראש הפסגה ויבן שבעה מזבחות ויעל פר ואיל במזבח".

המקום השלישי הוא "ראש הפעור", כפי שכתוב: "ויקח בלק את בלעם ראש הפעור הנשקף על פני הישימון".

ובאר המהר"ל בספרו "נצח ישראל" (נט'), שמה שהכניס הקב"ה בפיו של בלעם לברך את ישראל בשלשה מקומות הללו, מכון כנגד שלשת האבות הקדושים.

הנה, הברכה הראשונה, "כי מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו", היא כנגד אברהם אבינו, שהוא ראש צור מחצבתם של ישראל. הברכה השנייה: "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל" היא כנגד יצחק אבינו שלעתיד לבוא ולמד זכות על ישראל (שהרי "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל" הוא לימוד זכות על ישראל).

והברכה השלישית: "מה טבו אהליך יעקב", היא כנגד יעקב אבינו, שעליו כתוב: "ויעקב איש תם ישב אהלים".

ויש להוסיף מה ששנינו בגמרא: "אמר רבי יוחנן: מברכתו של אותו רשע, אתה למד מה היה בלבו. בקש לומר, שלא יהיה להם בתי כנסיות ובתי מדרשות, (והוכרח לברך) - "מה טבו אהליך יעקב. לא תשרה שכינה עליהם - (והוכרח לברך) "משפנתיך ישראל". לא תהא מלכותן נמשכת - (והוכרח לברך) "כנחלים נטויו". לא יהיה להם זיתים וכרמים - (והוכרח לברך) "כגנת עלי נהר". לא יהא ריחן נודף - (והוכרח לברך) "פאהלים נטע ה". לא יהיו להם מלכים בעלי קומה - (והוכרח לברך) "פארזים עלי מים". לא יהיה להם מלך בן מלך (והוכרח לברך) - "יזל מים מדליו". לא תהא מלכותן שולטת באמות - (והוכרח לברך) "ויזרעו במים רבים". לא תהא עזה מלכותן - (והוכרח לברך) "ויגרים מאנג מלכו". לא תהא אימה מלכותן - (והוכרח לברך) "ותנשא מלכותו".

על-כך אומר המהר"ל: תמצא כאן עשר ברכות זו אחר זו כנגד עשר הברכות שקבל יעקב מיצחק. ואלו הם:

1. שיהיו לישראל בתי כנסיות ובתי מדרשות.
2. שתשרה שכינה עליהם.
3. שתהא מלכותן נמשכת.
4. שיהיו להם זיתים וכרמים.
5. שיהא ריחם נודף.
6. שיהיו להם מלכים בעלי קומה.
7. שיהיה להם מלך בן מלך.
8. שתהא מלכותן שולטת באמות.
9. שתהא מלכותן עזה.
10. שתהא אימת מלכותם על כל אומות העולם.

וממשיך לבאר המהר"ל, כי עשר הברכות הללו מכונות כאמור כנגד עשר הברכות שברך יצחק את יעקב (עשר הברכות שברך יצחק את יעקב הם: 1. "מטל השמים" 2. "ומשמני הארץ" 3. "ורב דגן" 4. "ותירש" 5. "יעבדוך עמים" 6. "וישתחו לך לאמים" 7. "הוה גביר לאחידך" 8. "וישתחו לך בני אמך" 9. "אחריך ארור" 10. "ומברכרך ברוך"). מכל זה נמצאנו למדים מדברי המהר"ל, שבלעם הרשע בקש לקלל את ישראל עשר קללות, כדי לבטל בכך את עשר הברכות שקבל יעקב מיצחק אביו.

ולכן, דוקא במקום השלישי לקח בלק את בלעם "ראש הפעור", שהוא כנגד יעקב, שקבל עשר ברכות מיצחק אביו. שם רצה בלעם לקלל את ישראל, כדי לבטל עשר ברכות אלו.

אולם, הוכרח בלעם על-ידי הקב"ה לברך **עשר ברכות**, בדיוק כפי שהיה אצל יעקב אבינו, ששרו של עשו, שנאבק עמו, הוכרח להודות על הברכות, שקבל יעקב, כפי שכתוב (בראשית לב, כו): "ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני", ופרש רש"י, שיעקב בקש מהמלאך: "הודה לי על הברכות שברכני אבי, (ש)עשו מערער עליהן". וגם כאן הכריח הקב"ה את בלעם להודות לישראל על הברכות הללו.

ויש להוסיף מה שאמרו חז"ל על הברכות שיצאו מפי בלעם (סנהדרין קה): "אמר רבי אבא בר כהנא: כלן חזרו **לקללה** (=כל הברכות שברך בלעם הרשע, חזרו והפכו **לקללה**), חוץ (מהברכה שברך בלעם: "מה טבו אלהיך יעקב משכנתיך ישראל" שהם)... בתי כנסיות ומבתי מדרשות, שנאמר (דברים כג): "ויהפך ה' אלהיך לך את **לקללה** (של בלעם) לברכה, כי אהבך ה' אלהיך ולא קללות".

נמצאנו למדים מכך חידוש גדול. הנה, בסופו של דבר, מפל הברכות שברך בלעם הרשע את ישראל, לא נשארה מהן שום ברכה, כי כלן חזרו **לקללותו** – מלבד ברכה אחת: "מה טבו אלהיך יעקב, משכנתיך ישראל" – שהכונה היא על בתי כנסיות ובתי מדרשות, שלא יפסקו מישראל לעולם.

ומדיוק הפסוק "ויהפך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך" אנו למדים, שגם ברכת "מה טבו אלהיך יעקב" (=בתי כנסיות ובתי מדרשות) נהפכה לקללה. אלא, שהקב"ה הפך אחר-כך את הקללה לברכה (שוב), כמו שכתוב בלשון יחיד: "ויהפך ה' אלהיך לך את **הקללה לברכה**".

"ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו"

כתב ה"ספר הגון" (דרך משה ליום יא) "וכשמברך מחיב לברך בקול רם כדי שחברו יענה אמן, ואם יעשה כד, אזי אם חס ושלום נגזרה עליו קללה, אזי מהפך הקללה לברכה". רמז לדברים נוכח למצא בפסוק "ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו", פידוע בקש בלעם לקלל את ישראל בחלקיק הזמן הקצר שבו הקדוש ברוך הוא פועל בכל יום, כיון שבזמן זה נתן להספיק לומר רק מלה אחת, רצה בלעם לומר: "כלם" אלא שהקב"ה הפך "כלם" ל-"מלך" (אותן אותיות) שנאמר: "ותרועת מלך בו". והנה המלים "כלם" "מלך" הן בגימטריה "אמן" (עם הכולל) מכאן שענית אמן הופכת את **הקללה לברכה**. לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלהיו עמו"

את הסיפור קבלנו מהרב צבי נקר שליט"א, מחבר הספר "אמונה שלמה". חיל ששרת בגבעתי במבצע 'צוק איתן', מספר כך: במבצע "צוק איתן" היינו שרויים במתח נוראי, לא ישנו במשך יומים, סרקנו את השטח ביסודיות, כל רחש הקפיץ אותנו, אבל היינו ערניים כיון שחפשנו מנהרות של החמאס. אולם לא התפללנו, כיון שהיינו דרוכים לכל תרחיש אפשרי. באחת הסריקות גלינו בית במקום אסטרטגי. החלטנו להיכנס לאותו בית קרקע, לסרוק אותו, ושם לנוח ולאגור כוחות לקראת יום המחר. סרקנו את הבית ונכנסנו לנוח, כשכלם מתישבים ומתמקמים באחד החדרים. מרוב עיפות לא היה לנו כח לאכול. לפתע אמר אחד החילים: "בואו נתפלל ערבית". חשבנו לעצמנו, שלמרות העיפות הרבה, אין ספק שאנו זקוקים לסייעתא דשמיא (=עזרת שמים), והזמן שהכי ראוי להתפלל זה דוקא הזמן הזה. ובאמת התכוננו להתפלל... אלא שהתברר לנו שאנו תשעה, וחסר לנו אחד למנון.

ממולנו היתה פלוגה של גולני, צלפים שעמדו למעלה על אחד הגגות, ושמרו שהמחבלים לא יכנסו לבית שבו מצאנו מחסה. החלטנו ללכת ולבקש מאחד החילים שישראלים לנו מנון. אולם, מאחר שבפלוגה זו היו כלם קיבוצניקים, לא ידענו בכלל אם כדאי לבקש מהם. פתאום אחד מהצלפים מאותה פלוגה ירד מהגג, בדרך ללכת לשירותים. כמוכן שניצלנו את ההזדמנות, ושאלנו אותו, אם הוא מוכן להשלים מנון. החיל המופתע שאל: מה זה מנון? ואנחנו הסברנו לו... הוא חנדך ואמר: "רק דקה אחת, אני הולך להתפנות, ובא להתפלל אתכם". שמחנו לשמוע והסכמנו להכות. אולם, משהחיל בושש לצאת מהשירותים, אחד מהחילים בצנות שלנו, התקרר לעבר השירותים, ושמע רעשים חשודים! הוא פרח את דלת השירותים, וגלה שיש שם פתח מנהרה. הוא חפש את החיל, ולא מצא אותו. מסתבר שאותו חיל נכנס לשירותים, והמחבלים פתחו את המנהרה שהיתה חפורה שם, וחספו אותו לתוכה. חברנו מיד הזעיק אותנו, ומיד קפצנו לתוך המנהרה, ודלקנו אחרי המחבלים. לאחר דקות ספורות הצלחנו בס"ד להדביק אותם, ובקרב הרגנו את המחבלים, והצלחנו להציל את אותו חיל, שהסכים להשלים מנון. כאשר חזרנו לבית בו מצאנו מחסה, לא יכולנו לישון מרוב התרגשות, מה היה יכול לקרות אלמלא...

אחד החילים אמר: "תדמינו מה היה קורה, אם היינו מחליטים שאנו עיפים, ופטורים אנו מתפילת ערבית (שהרי מחר מחכה לנו יום קשה ומפרד), היינו הולכים לישון, והמחבלים, רחמנא ליצלן, היו עולים דרך המנהרה ושוחרטים את כלנו!". והוסיף אותו חיל ואמר: "תחשבו על עוד נקודה - אם החיל לא היה מסכים להשלים מנון, והיה רק נכנס לשירותים, מישהו היה בודק למה הוא מתעכב שם? ברור שאף אחד לא היה מתענג בו, והוא היה נחטף לעזה...ומה הביא להצלתו? עצם הסכמתו להשלים מנון! ואף הצלתנו היתה, שלמרות העיפות מסרנו נפש כדי להתפלל דוקא במנון...". **שבת שלום לכל בית ישראל!** **נא לשמור על קדושת הגיליון!**

פְּרִשֵׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּלֶק "בְּרַגַע קָטָן עֹזְבֵתֶיךָ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקְבָּצֶךָ" (ישעיה נד' ז')

עֲרַשׁ"ק ט' תְּמוּזַת תַּשַּׁע"ט (12.7.19) bnei-zion.com ר"ת 21:15 **יְצִיאַת הַשְּׁבֵט: 20:32**

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה שְׂאִירִית" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְהִיפֶךְ ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה כִּי אָהַבְךָ" (על פי "אֹרְחָה שֶׁל תּוֹרָה" לַהֲרַה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

על הכתוב: "וַיְהִיפֶךְ ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה כִּי אָהַבְךָ", אָנוּ לְמִדִּים שְׂבִרְכַת "מָה טָבוּ אֱהִלֶיךָ יַעֲקֹב" (=בְּתֵי כְּנִסְיוֹת וּבְתֵי מִדְרָשׁוֹת) נִהְפְּכָה לְקָלָלָה. אֲלָא, שֶׁהִקְבִּי הַפֶּךָ אַחֵר – כִּךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה (שׁוּב), כְּמוֹ שְׂפִתּוֹב בְּלִשׁוֹן יְחִיד: "וַיְהִיפֶךְ ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה".

וּצְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שְׂכֹן, אִיךָ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת, שְׂכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁהַכְּנִיסִים הַקָּב"ה בְּפִיו שֶׁל בְּלַעַם יַחֲזִיר לְהִיּוֹת קְלָלוֹת? מְדוּעַ עָשָׂה ה' כֵּכָהּ?

וְכֵן יֵשׁ לְהִבִּין, מְדוּעַ מִכָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁבִרְךָ בְּלַעַם הָרָשָׁע, דּוֹקָא הַבְּרָכָה "מָה טָבוּ אֱהִלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל" (שְׂאֵלוֹ הֵם בְּתֵי הַכְּנִסְיוֹת וּבְתֵי הַמִּדְרָשׁוֹת) נִשְׁמָרָה, וְלֹא הִפְכָה לְקָלָלָה?

נִרְאֶה לְבָאֵר עֲנִין זֶה, כִּי כְּאֲשֶׁר נִתְּבוֹנָן, נִרְאֶה כִּי בְּתֵי כְּנִסְיוֹת אָנוּ עוֹסְקִים בְּעִבּוּדַת הַתְּפִילָה, וְאֵילוֹ בְּתֵי מִדְרָשׁוֹת אָנוּ עוֹסְקִים בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שְׁשֵׁתֵי עִבּוּדוֹת אֵלוֹ – **תְּפִילָה וְתוֹרָה** – הֵן בְּבַחֲנֵינָת **צִיּוֹרוֹת הַקְּדוּשָׁה**, הַמְקַשְּׂרִים אֶת הָאָדָם עִם הַקָּב"ה. עַל-כֵּךְ שֶׁנִּינוּ בַּגְּמָרָא (שֶׁבֶט י'): "זְמַן הַתְּפִילָה לְחֹדֶיךָ, וְזְמַן הַתּוֹרָה לְחֹדֶיךָ".

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְּבוֹנָן עוֹד, נִרְאֶה כִּי הַצְּדָדִים הַשְּׂוִים בְּשֵׁתֵי עִבּוּדוֹת אֵלוֹ הֵם הַתְּפִילָה וְהַתּוֹרָה, שֶׁמְסוּגְלוֹת לְהַפּוֹךְ אֶת מִידַת הַדִּין לְרַחֲמִים. הֵא כִּיצַד?

הִנֵּה, עַל עִבּוּדַת הַתְּפִילָה אָמְרוּ חו"ל (סוּפָה יד'): "לְמָה נִמְשְׁלָה תְּפִילָתְךָ שֶׁל צְדִיקִים לְעֵתֶר (=לְקָלָשׁוֹן)? – (וְעוֹנִים חו"ל) מָה עֵתֶר (=קָלָשׁוֹן) זֶה מֵהַפֶּךְ אֶת הַתְּבוּאָה בַּגּוֹרֵן מִמְקוֹם לְמְקוֹם, אִף תְּפִילָתְךָ שֶׁל צְדִיקִים מֵהַפְּכַת אֶת דַּעַתוֹ שֶׁל הַקָּב"ה מִמִּידַת הָאֲכֹזְרִיּוֹת (=הַדִּין) לְמִידַת הַרַחֲמִים". הִנֵּה, מְבוֹאֵר מִכָּאן, שֶׁתְּכַלִּית הַתְּפִילָה הִיא לְהַפּוֹךְ אֶת **מִידַת הַדִּין לְמִידַת הַרַחֲמִים**.

וְכֵמוֹ שֶׁהַתְּפִילָה בְּבֵית הַכְּנִסַּת מֵהַפְּכַת אֶת מִידַת הַדִּין לְרַחֲמִים – כִּךָ עֵסֵק הַתּוֹרָה בְּתֵי מִדְרָשׁוֹת מְסוּגְלָה לְהַפּוֹךְ אֶת מִידַת הַדִּין לְרַחֲמִים, כְּפִי שֶׁמְפֹרָשׁ בְּסִפֵּר "עִבּוּדַת יִשְׂרָאֵל" (אֵיּוֹב ה', ז'): "אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד". "לְעֵמֶל" רֹאשֵׁי תִיבוֹת: **לְלִמּוּד עַל מְנַת לְלִמּוּד**. שְׂכֹן, כָּל הָעֲנִין שֶׁל הַלִּמּוּד לְאַחֲרִים הוּא **חֶסֶד גְּמוּר** – לְכֹן, מִידָה כְּנֶגֶד מִידָה, עוֹשִׂים גַּם עִמּוֹ חֶסֶד גְּמוּר, וּמְמַתִּיקִים לָנוּ אֶת הַדִּינִים שֶׁל הַתּוֹרָה.

וְזֶהוּ שְׁדַרְשׁוּ בַּגְּמָרָא (סוּכּוֹת מ'): "מֵאֵי דְכְּתִיב (=מֵהֵי כּוֹנֵת הַכְּתוּב) 'פִּיָּה פִּתְחָה בְּחֶכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה?' וְכִי יֵשׁ תּוֹרָה שֶׁל חֶסֶד וְיֵשׁ תּוֹרָה שְׂאִינָה שֶׁל חֶסֶד? (אֲלָא עוֹנָה הַגְּמָרָא): תּוֹרָה לְלַמְדָּה (=שְׁמַלְמֵד לְאַחֲרִים) זֶה הִיא תּוֹרָה שֶׁל חֶסֶד, וְשֵׁלָא לְלַמְדָּה (לְאַחֲרִים) – זֶה הִיא תּוֹרָה שְׂאִינָה שֶׁל חֶסֶד".

דְּהִינּוּ, הַתּוֹרָה מְצַד עֲצָמָה הִיא כְּאֲמוֹר **דִּין גְּמוּר**, וְרַק לְאַחַר שֶׁהָאָדָם מְלַמְדָּה לְאַחֲרִים הִיא נַעֲשִׂית "תּוֹרַת חֶסֶד". שְׂכֹן, כָּל הַדִּינִים הַכְּתוּבִים בַּתּוֹרָה נִמְתְּקִים עַל-יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה שֶׁהָאָדָם מְלַמְדָּה לְאַחֲרִים.

עַל-פִּי הָאֲמוֹר יוֹמַתֵּק לָנוּ לְהִבִּין מָה שֶׁשֶּׁנִּינוּ בַּגְּמָרָא (תְּעַנִּית ז'): "אָמַר רַבִּי חֲמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא: מֵאֵי דְכְּתִיב (מִשְׁלֵי כו'): "בְּרִזְלָה בְּבְרִזְלָה יִחַד"? לּוֹמַר לְךָ, מָה בְּרִזְלָה זֶה אֶחָד מִתְּחַדָּד אֶת חֲבֵרוֹ, אִף שְׁנֵי תְּלַמִּידִים מִתְּחַדְּדִין זֶה אֶת זֶה בְּהִלְכָה. אָמַר רַבִּי בַר בַּר חֲנָנִי: לְמָה נִמְשְׁלוּ דְּבָרֵי תּוֹרָה **כְּאֵשׁ**? שְׁנֵאֲמַר (יְרֵמְיָה כג'): "הֲלוֹא כֹה דְּבָרֵי **כְּאֵשׁ** נֵאֵם ה'". לּוֹמַר לְךָ, מָה אֵשׁ אֵינּוּ דוֹלֵק יְחִידִי (שְׂכֹן, צָרִיךְ הוּא חָמַר בְּעִירָה), אִף דְּבָרֵי תּוֹרָה אֵין מִתְּקַיְמִין בִּיחִידִי. וְהִינּוּ דְּאָמַר ר' יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא: מֵאֵי דְכְּתִיב 'חֲרַב אֶל הַבְּדִים וְנֹאֲלוּ?' (וְעוֹנָה רַבִּי יוֹסִי): חֲרַב עַל...תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים

שְׂיֹשְׁבִים בְּדָ בְּבִדוּ (=כָּל אֶחָד לְבִדוּ), וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה... אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: לְמָה נִמְשְׁלוּ דְּבָרֵי תּוֹרָה כְּעֵץ? שְׁנֵאֲמַר (מִשְׁלֵי ג'): "עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ". לּוֹמַר לְךָ, מָה עֵץ קָטָן מְדַלֵּק אֶת הַגְּדוֹל, "הַסִּכַּת וְשִׁמְעַת יִשְׂרָאֵל" (דְּבָרִים כו'). וּמְפָרֶשֶׁת הַגְּמָרָא עֲנִין זֶה וְאוֹמַרְתָּ (בְּרָכוֹת סג'): "הַסִּכַּת" – עֲשׂוּ פְתוֹת פְּתוֹת וְעִסְקוּ בַּתּוֹרָה, לְפִי שְׂאִין הַתּוֹרָה נִקְנִית אֲלָא בְּחִבּוּרָה, כְּדִרְבֵי יוֹסִי בַר חֲנִינָא. דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי בַר חֲנִינָא: מֵאֵי דְכְּתִיב (יְרֵמְיָה נ') 'חֲרַב אֶל הַבְּדִים וְנֹאֲלוּ', (וּמְפָרֶשׁ) – חֲרַב עַל...תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים שְׂיֹשְׁבִין בְּדָ בְּבִדוּ וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, וְלֹא עוֹד, אֲלָא

שִׁמְטָפְשִׁין... וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁחוּטָאִין". אַף תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים קִטְנִים מַחֲדִידִים אֶת הַגְּדוֹלִים. וְהִינוּ דְאָמַר רַבִּי חֲנִינָא:
הַרְבֵּה לְמַדְתִּי מֵרַבּוֹתַי, וּמִחֲבָרֵי יוֹתֵר מֵרַבּוֹתַי, וּמִתְלַמִּידֵי יוֹתֵר מִכֶּלֶן".

וְהַבִּיאוֹר הוּא כְּאִמּוֹר, שֶׁהֵיזוֹת וְהַתּוֹרָה מְצַד עֲצָמָה הִיא כְּאִמּוֹר **דִּין גָּמוֹר**, הִנֵּה, עַל-יַדֵּי שֶׁהָאָדָם מְלַמְּדָה לְאַחֲרִים,
שְׁזַהוּ **חֶסֶד**, הֵרִי הוּא מִמַּתִּיק אֶת הַדִּין שֶׁל הַתּוֹרָה.

וְצָרִיךְ לְהַבִּין לָמָּה מִגִּיעַ עוֹנֵשׁ חֲמוֹר כֹּל-כֵּךְ לְתַלְמִיד חֲכָם, שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְבַד?
לְפִי הָאִמּוֹר, יֵשׁ לוֹמֵר, כִּי כְּאִשֶּׁר עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בְּחִבּוּרָה (לְפָחוֹת בְּשָׂנִים), כִּי אִזּוֹ הֵם מִלְמִידֵי תּוֹרָה, זֶה לָזֶה,
בְּבַחֲנִינַת "תּוֹרַת חֶסֶד", וּמִמַּתִּיקִים בְּכֵךְ אֶת הַדִּין.

אָבֵל, תְּלַמִּיד חֲכָם שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְבַד, וְאִינוֹ מְלַמְּדָה לְאַחֲרִים, בְּבַחֲנִינַת "תּוֹרַת חֶסֶד", כִּי אִזּוֹ שׁוֹלֵטֵת עָלָיו מִידַת
הַדִּין, חֲלִילָהּ. וְלָכֵן דְּרָשׁוּ חו"ל עַל-כֵּךְ: "חֲרַב אֶל הַבַּיִת וְנֹאֲלוּ, (וּמִפְרָשׁ) – חֲרַב עַל... תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים שְׁיוֹשְׁבֵי
בֵּד בְּבַד וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה". שָׁכָן, אֵינִן בְּפוֹחִם לְהַמַּתִּיק אֶת הַדִּין בְּבַחֲנִינַת "תּוֹרַת חֶסֶד".

הִנֵּה, מָה טוֹב וּמָה נָעִים לְהַבִּין בְּזֶה "מָה גְּדֻלוֹ מִעֲשִׂיךְ ה' מְאֹד עִמָּךְ מִחֲשַׁבְתֶּיךָ", שֶׁלֹּא מְנַע שְׁכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁבִּרְךָ
בְּלַעַם הַרְשָׁע יַחֲזִרוּ לְקַלְלוֹת. שָׁכָן, הַקַּב"ה לֹא רָצָה שִׁיְהִי לְבַלְעָם הַרְשָׁע חֵלֶק וְנַחֲלָה מִהַבְּרָכוֹת שֶׁבִּרְךָ אֶת
יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁמְבוֹאֵר בַּמִּדְרָשׁ, רַבְּקָה הֵיטָה עֲקָרָה וְלֹא יָלְדָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ הַמְּבָרְכִים (=לְבָן הָאָרֶמִי וְחִבּוּרָתוֹ),
שֶׁהָיוּ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, שֶׁבְּרַכְתֶּם, "אֲחַתְּנוּ אֶת הַיְי לְאַלְפֵי רַבְּבָה", עֲשֵׂתָה פִירוֹת וְהַצְלִיחָה, וּכְפִי שְׁמוּבָא בַּמִּדְרָשׁ
(בְּרַשִׁית רַבָּה ס', י"ב): "מִפְּנֵי מָה לֹא נִפְקְדָה רַבְּקָה, עַד שֶׁנִּתְפַּלֵּל עָלֶיהָ יִצְחָק? (כְּדֵי) שֶׁלֹּא יְהִיוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אוֹמְרִים:

תְּפִילַתְנוּ עֲשֵׂתָה פִירוֹת! אֲלֵא, (רַבְּקָה נִתְעַבְרָה רַק לְאַחַר) (ש') וְיַעֲתֵר יִצְחָק לָהּ לְנֹכַח אֲשֶׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הוּא".
וְלָכֵן חֲזָרוּ כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁל בְּלַעַם הַרְשָׁע לְקַלְלוֹת, כְּפִי שֶׁעָלָה בְּלִבּוֹ שֶׁל רִשָּׁע זֶה.

אוּלָּם, מֵאַחַר וְרָצָה הַקַּב"ה שֶׁבְּנָיו, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, יִתְבָּרְכוּ בְּכָל זֹאת בְּכָל הַבְּרָכוֹת הַלְלוּ, עַל דְּרָךְ שֶׁכִּפָּה יַעֲקֹב עַל
שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, לְהוֹדוֹת לוֹ עַל הַבְּרָכוֹת – לָכֵן הִפָּךְ הַקַּב"ה, בְּרֹב רַחֲמָיו וְחֶסְדֵּיו, קָלְלָהּ אַחַת (הַקַּלְלָהּ שֶׁל "מָה טְבוֹ
אֶהְיֶיךָ יַעֲקֹב") (=שָׂאֵלוֹ בְּתֵי כְּנַסְיוֹת וּבְתֵי מִדְרָשׁוֹת) לְבָרְכָהּ, כְּדֵי "שֶׁלֹּא יִפְסְקוּ מִיִּשְׂרָאֵל לְעוֹלָם". וְכָל זֹאת, כְּדֵי
שְׁיֻכְלוּ יִשְׂרָאֵל, עַל-יַדֵּי עֲבוּדַת הַתְּפִילָה בְּבְתֵי כְּנַסְיוֹת, וְעַסְק הַתּוֹרָה בְּבְתֵי מִדְרָשׁוֹת, לְהַפּוֹךְ אֶת כָּל שְׂאֵר הַקַּלְלוֹת
לְבָרְכוֹת (לְהַפּוֹךְ אֶת מִידַת הַדִּין לְמִידַת הַרַחֲמִים).

וְלָכֵן, נִמְצָא לְפִי זֶה, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת יַחֲזִרוּ עַל רֵאשִׁים שֶׁל יִשְׂרָאֵל רַק בְּפֶתַח תְּפִילַתְּם וְעַסְק הַתּוֹרָה בְּבְתֵי כְּנַסְיוֹת
וּבְבְתֵי מִדְרָשׁוֹת.

וּמָה מְאֹד יוֹמַתֵק לְהַבִּין כֶּעֶת אֶת הַפְּתוּב: "וְלֹא אָבָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְשַׁמֵּעַ אֶל בְּלַעַם". כְּלוֹמֵר, שֶׁלֹּא אָבָה לְשַׁמּוֹעַ
אֲפִילוֹ לְבָרְכוֹת שְׁלוֹ. כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ אוֹמוֹת הָעוֹלָם: (יִשְׂרָאֵל נִתְבָּרְכוּ עַל-יַדֵּי בְּלַעַם הַרְשָׁע. לָכֵן, מָה עֲשֵׂה
הַקַּב"ה? " וַיַּהֲפֹךְ ה' אֱלֹהֶיךָ לָךְ אֶת הַקַּלְלָהּ לְבָרְכָהּ" – הִפָּךְ רַק אֶת הַקַּלְלָהּ שֶׁל בְּתֵי הַכְּנַסְיוֹת וּבְתֵי מִדְרָשׁוֹת
לְבָרְכָהּ. אָבֵל שְׂאֵר הַבְּרָכוֹת נִתְהַפְּכוּ חֲזָרָה לְקַלְלוֹת.

וּמָה הֵטַעַם? וּמִפְרָשׁ הַפְּתוּב "כִּי אֶהְבֶּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ" – בְּגִלְלַת שֶׁהַקַּב"ה אוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל, בְּנָיו, לָכֵן רָצָה הַקַּב"ה
שִׁיִּשְׂרָאֵל בְּעַצְמָם יִהְפְּכוּ אֶת הַקַּלְלוֹת שֶׁל בְּלַעַם לְבָרְכוֹת, עַל-יַדֵּי "עֲבוּדָה", בְּבְתֵי כְּנַסְיוֹת וּבְבְתֵי מִדְרָשׁוֹת, שֶׁם
נִיתָן לְהַפּוֹךְ אֶת הַדִּין לְמִידַת הַרַחֲמִים.

מֵעֵתָה יֵאִירוּ עֵינֵינוּ גַם לְהַבִּין אֶת מִנְהַג יִשְׂרָאֵל, לוֹמֵר אֶת הַפְּסוּק "מָה טְבוֹ אֶהְיֶיךָ יַעֲקֹב" בְּכְנִיסַתְּם לְבֵית הַכְּנִסֶּת.
שָׁכָן, לְפִי הַמְּבוֹאֵר, הַקַּב"ה הִפָּךְ רַק קָלְלָהּ זֶה לְבָרְכָהּ, כְּדֵי שֶׁיִּכְנָסוּ בְּנָיו, בְּתֵי כְּנַסְיוֹת וּבְתֵי מִדְרָשׁוֹת, לְעַסוֹק שָׁם
בַּתְּפִילָה, וּבַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁעַל-יַדֵּי כֵךְ יִהְפְּכוּ אֶת כָּל הַקַּלְלוֹת שֶׁל בְּלַעַם הַרְשָׁע לְבָרְכוֹת. וְלָכֵן, דְּבַר טוֹב לוֹמֵר
פְּסוּק זֶה "מָה טְבוֹ אֶהְיֶיךָ יַעֲקֹב" בְּכְנִיסָה לְבְתֵי כְּנַסְיוֹת וּלְבְתֵי מִדְרָשׁוֹת.

"וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֲתוֹן"

עַל הַפְּתוּב: "וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֲתוֹן", כּוֹתֵב הַסְּפָרָנוֹ: "נִתָּן בָּהּ כַּח לְדַבֵּר כְּעִנְיָן "ה' שִׁפְתֵי תִפְתַּח" (תְּהִלִּים נ"א י"ז) וְכָל
זֶה הָיָה כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר בְּלַעַם לְשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה". תִּמְחָה הַמְּשַׁגֵּיחַ מִמִּיר רַבִּי יַרְחֵם הַלּוֹי לִיבּוּבִיץ זצ"ל ("יִדְעַת תּוֹרָה") וְכִי אֵיךְ
אֲפָשֶׁר לְהַשׁוֹת בֵּין בְּקִשְׁתּוֹ שֶׁל דּוֹד מִלִּפְנֵי ה' שֶׁיִּשְׁלַח לוֹ סִיעֵתָא דְשְׁמַיָא כְּדֵי שְׁיֻכַּל לְעַמֵּד לְפָנָיו כְּרָאוּי בַּתְּפִלָּה ("ה'
שִׁפְתֵי תִפְתַּח") לְבִין הַנֶּס הַעֲצוּם שֶׁל פְּתִיחַת פִּי הָאֲתוֹן שֶׁנִּמְנָה בֵּין אוֹתָם נְסִים שֶׁנִּבְרָאוּ בְּעָרֵב שְׁבַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת?
בְּאֵר הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים קָמִיל רֵאשׁ יְשִׁיבַת אוֹפְקִים: אָכֵן כֵּן! מִדְּבַרֵי הַסְּפָרָנוֹ הַתְּחַדֵּשׁ לָנוּ כִּי בְּאֲמָצְעוֹת הַכְּנָה נְכוֹנָה
לְתַפְלָה, יְכוֹל כָּל אָדָם לְחַלֵּל בְּקִרְבוֹ בְּכָל יוֹם נֵס שֶׁהוּא בְּבַחֲנִינַת "פְּתִיחַת פִּי הָאֲתוֹן" לְהַתְרוֹמֵם מִמָּצֵב שֶׁל אָדָם שְׂאִינוֹ
רָאוּי לְהוֹצִיא תְּפִלָּה מִפִּיו, לְאָדָם שֶׁנִּתָּן בּוֹ כַּח לְדַבֵּר עִם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים בְּכַבּוּדוֹ וּבְעַצְמוֹ. לָכֵן הָשׁוּוּ אֶת פְּתִיחַת פִּי
הָאֲתוֹן לְבִקְשָׁה שֶׁמְבַקְשִׁים אָנוּ קִדְּם הַתְּפִלָּה "ה' שִׁפְתֵי תִפְתַּח".

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֲתוֹן וַתֹּאמֶר לְבַלְעִם מָה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִכִּיתָנִי זֶה שְׁלֹשׁ רִגְלִים"

עַל דְּבַרֵי הָאֲתוֹן לְבַלְעִם, "כִּי הִכִּיתָנִי זֶה שְׁלֹשׁ רִגְלִים", מִפְּרֵשׁ רש"י: "זֶה שְׁלֹשׁ רִגְלִים" - רִמְזוּ לוֹ (=הַקִּב"ה לְבַלְעִם): אֲתָה מְבַקֵּשׁ לַעֲקוֹר אוֹמָה, הַחוּגְגַת שְׁלֹשׁ רִגְלִים בְּשָׁנָה?!"

מִקּוֹר דְּבַרֵי רש"י הוּא מֵהַפְּתוּב בַּמִּדְרָשׁ (מִדְרָשׁ רַבָּה כ', י"ד): "וַתֹּאמֶר לְבַלְעִם מָה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִכִּיתָנִי זֶה שְׁלֹשׁ רִגְלִים", רִמְזָה לוֹ (=הָאֲתוֹן לְבַלְעִם): אֲתָה מְבַקֵּשׁ לַעֲקוֹר אוֹמָה, הַחוּגְגַת שְׁלֹשׁ רִגְלִים?!"

וְצָרִיךְ לְהַבִּין, מִדּוּעַ מִכָּל הַמְצוֹת דּוֹקָא מְצוֹת שְׁלֹשֶׁת הַרְגְלִים מִגְּנָה עַל יִשְׂרָאֵל מִקְלַלַת בְּלַעַם הַרְשָׁע? תַּחֲלִיחָה, נִקְדִּים לְהַבִּיא מָה שְׁמִבּוֹאֵר בַּמִּדְרָשׁ תַּנְחוּמָא (סִימָן ח'), שְׁהִטְעַם שְׁהַתִּיצַב מִלְאָךְ ה' שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּדַרְכּוֹ שֶׁל בְּלַעַם הַרְשָׁע (כְּדִי לְמַנוּעַ מִמֶּנּוּ לְלַכֵּת לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל), הָיָה כְּדִי לְעוֹרֵר בְּכַף אֶת זְכוּת גִּי הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים. וּכְפִי שְׁפָתוֹב בַּמִּדְרָשׁ: "מָה רָאָה (הַמִּלְאָךְ) לְהַקְדִּימוֹ (=אֶת בְּלַעַם) שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים עַד שֶׁלֹּא נִרְאָה לוֹ? (אֵלָּא), סִימָנִים שֶׁל (גִּי) אֲבוֹת הַרָאָה לוֹ (לְבַלְעִם)".

וְהֵנָּה, יְדוּעַ, שְׁשֵׁלֶשֶׁת הַרְגְלִים נִתְקַנוּ כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים - אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב - כְּמִבּוֹאֵר בַּמִּדְרָשׁ (שְׁמוֹת רַבָּה לֵא, ב'): "כְּתִיב, 'שְׁלֹשׁ רִגְלִים תַּחַג לִי בְּשָׁנָה' - הַקִּב"ה קָבַע שְׁלֹשׁ רִגְלִים בְּתוֹרָה, בְּזְכוּת הָאֲבוֹת, שְׂאֵינִם בָּאִים לְפָנֵי הַקִּב"ה רִיקָנִים".

בַּסִּפֵּר "אֶהְיֶה שִׁם" לְקְדוּשׁ רַבִּי שִׁם קְלִינְגֶּבֶרְגַּ הַי"ד (קֶרַח), הוּא מוֹסִיף רִמְזוּ נִפְלֵא בַּפְּסוּק "שְׁלֹשׁ רִגְלִים תַּחַג לִי בְּשָׁנָה". "תַּחַג" (כְּתוּב חֶסֶר ו'), נוֹטְרִיקוֹן חֶסֶד, גְּבוּרָה תַּפְאָרֶת, כְּנֶגֶד גִּי הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים: אַבְרָהָם שְׁמִידָתוֹ חֶסֶד, יִצְחָק שְׁמִידָתוֹ גְּבוּרָה, וְיַעֲקֹב שְׁמִידָתוֹ תַּפְאָרֶת.

עַנְיָן זֶה מִבּוֹאֵר בְּיֵתֵר הַרְחָבָה בְּדַבְרֵי הַ"טוֹר" (או"ח סִימָן תי"ז), בְּשֵׁם אַחִיו הַרַב יְהוּדָה, הָאוֹמֵר גַּם הוּא, "שְׁהַמוּעֲדִים נִתְקַנוּ כְּנֶגֶד הָאֲבוֹת: פֶּסַח כְּנֶגֶד אַבְרָהָם, דְּכָתִיב (בְּרֵאשִׁית יח, ו'): 'לוֹשֵׁי וְעֹשֵׂי עוֹגוֹת', וּפֶסַח הָיָה. שְׁבוּעוֹת כְּנֶגֶד יִצְחָק, שְׁתַּקִּיעַת שׁוֹפָר שֶׁל מִתֵּן תוֹרָה הָיָה בְּשׁוֹפָר מֵאִילוֹ שֶׁל יִצְחָק. סִכּוֹת כְּנֶגֶד יַעֲקֹב, דְּכָתִיב (בְּרֵאשִׁית ל"ג, י"ז): 'וְיַעֲקֹב נָסַע סִכְתָּה וַיְבִין לוֹ בַּיִת וְלִמְקַנְהוּ עָשָׂה סִכְתָּה'."

הֵנָּה כִּי כֵן, מִטְעַם זֶה, מְיַד לְאַחַר שְׁהַתִּיצַב מִלְאָךְ ה' בְּדַרְכּוֹ שֶׁל בְּלַעַם שְׁלֹשׁ פְּעָמִים - כְּדִי לְמַנוּעַ מִמֶּנּוּ לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל, בְּזְכוּת הָאֲבוֹת - פִּתַּח הַקִּב"ה אֶת פִּי הָאֲתוֹן: "וַתֹּאמֶר לְבַלְעִם מָה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִכִּיתָנִי זֶה שְׁלֹשׁ רִגְלִים". וְדָרְשׁוּ חו"ל: "רִמְזוּ לוֹ (=הַקִּב"ה לְבַלְעִם): אֲתָה מְבַקֵּשׁ לַעֲקוֹר אוֹמָה, הַחוּגְגַת שְׁלֹשׁ רִגְלִים בְּשָׁנָה?!" (דְּהַיְנוּ, רִמְזוּ לְבַלְעִם הַרְשָׁע, שְׁבְזְכוּת שְׁלֹשׁ רִגְלִים מִתְקַשְּׂרִים יִשְׂרָאֵל בְּקְדוּשַׁת הָאֲבוֹת, וְלֹא תַצְלִיחַ לְקַלֵּלִם).

וְרֵאוּי לְהוֹסִיף הַקְּדָמָה יְקָרָה מִמְשַׁנְתּוֹ שֶׁל רַבְּנוּ הָאֲרִיז"ל, בְּ"שַׁעַר הַפְּסוּקִים" (בְּלֶק), הַכּוֹתֵב: "וַיִּשְׁלַח מִלְאָכִים אֶל בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר פְּתוֹרָה. הֵנָּה, שְׁלַחַן תַּרְגוּמוֹ 'פְּתוֹרָא'. לְרִמּוֹז, כִּי מָה שְׁעָלָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁל בְּלֶק לְהַלְחֵם בְּיִשְׂרָאֵל הָיָה כְּקֶרַח, שְׁחָלַק עִם מֹשֶׁה, לְפִי שְׁעִינוּ (שֶׁל קֶרַח) הִטְעָנוּ, שְׂרָאָה (אֶת) שְׁמוּאֵל עוֹמֵד מִזְרָעוֹ. וְכֵן בְּלֶק רָאָה בְּקִסְמֵיו כִּי דוּד מְלָךְ יִשְׂרָאֵל וְזָרְעוֹ, עֲתִידִים לְצֹאת מֵרוּת הַמוֹאָבִיָּה, בֵּת מְלָךְ עֲגִלוֹן, שֶׁהוּא מִבְּנֵי בְּנֵי...וְהֵנָּה, מַלְכוּת בֵּית דָּוִד זְכוּ לִיטוֹל כְּתֵר מַלְכוּת, שֶׁהוּא רִמְזוּ אֶל זֶר זֶהב שְׁעַל הַשְּׁלַחַן שְׁבַמְקָדֶשׁ, הַנְּקָרָא 'פְּתוֹרָא'. וְזֶהוּ מָה שְׂרַמְזוּ בְּלֶק לְבַלְעִם, שֶׁלֹּא יִפְחַד מִלְּהַתְקוּסֵט עִם יִשְׂרָאֵל, הַמְּנַצְחִים לְכָל הָאוֹמוֹת, כְּמוֹ שְׂאֵמֶר הַפְּתוּב (שְׁמוֹת טו', י"ד): 'שְׁמַעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּ... (ו) יִכּוֹל הוּא (=בְּלֶק) לְנַצְחֵם, וְלֹא יִפּוֹל בְּיָדֶם, כִּי הָרִי עֲתִידִים כָּל זָרַע מַלְכֵי בֵּית דָּוִד לְצֹאת מִמֶּנּוּ (=מִבְּלֶק)".

עַל-פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִרְחִיב הַ"אֲגָרָא דְכָלָה" לְבָאֵר, שְׁעִיקָר הַפְּחַד שֶׁל בְּלֶק הָיָה, שְׂמָא יוֹצִיאֵו יִשְׂרָאֵל מִמוֹאָב אֶת הַנִּיצוּץ הַקְּדוּשׁ שֶׁל דוּד הַמְּלָךְ, שְׁהָיָה טְמוּן אֶצְל רוּת הַמוֹאָבִיָּה.

וּכְפִי שְׁמִבּוֹאֵר בַּסִּפְרִים הַקְּדוּשִׁים, שְׁעִיקָר חֵיוֹת הַקְּלִיפּוֹת (=כּוֹחוֹת הַטּוֹמָאָה) הוּא מְנִיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה הַטּוֹמֹנִים בְּתוֹכָן (=בְּתוֹךְ הַקְּלִיפּוֹת). שְׁכֵן, כָּל מָה שְׂבָרָא ה' יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה, מִתְקַיֵּם מִכּוּחוֹ שֶׁל הַקִּב"ה, וְאֵף הַטּוֹמָאָה עֲצָמָה יוֹנֵקֶת וּמְקַבֵּלֶת אֶת חֵיוֹתָהּ מְנִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה הַטּוֹמֹנִים בְּתוֹכָהּ. וְלָכֵן, כְּאֲשֶׁר מוֹצִיאִים מִהַקְּלִיפּוֹת אֶת חֵיוֹתָן, אֶת אוֹתָם מְנִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה, הֵן מְקִימוֹת קוֹל צְעָקָה גְדוֹלָה.

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר גַּם הַ"אֲגָרָא דְכָלָה" כִּי, "הַחֵיוֹת שֶׁל כָּל אוֹמוֹת הַגּוֹיִים הִיא מְחַמַּת נִיצוּצוֹת קְדוּשָׁה הַשְּׁקוּעִים בְּתוֹכָם. וְכַשִּׁיִּשְׂרָאֵל מְבָרְרִים (=מוֹצִיאִים אֶת) הַנִּיצוּצוֹת, אֲזִי נִשְׂאָרִים הָאוֹמוֹת (כְּפִגְרִים, וְתַתְּבַטֵּל אוֹתָהּ אוֹמָה". וְעוֹד אוֹמֵר הַ"אֲגָרָא דְכָלָה", שְׂאוּמָה טְמָאָה כְּזֹאת, אֲשֶׁר יֵשׁ בְּתוֹכָהּ נִיצוּץ קְדוּשׁ, הַמְּחַיָּה אוֹתָהּ, פּוֹחֶדֶת מְאֹד פֶּן יִלְקַח מִמֶּנָּה נִיצוּץ זֶה. שְׁכֵן, בְּרָגַע שִׁילְקַח מִמֶּנָּה נִיצוּץ זֶה, שֶׁהוּא, כְּאֲמוֹר,

כָּל חַיּוּתָהּ, תִּתְבַטֵּל אוֹתָהּ אוּמָה, וְתַעֲבֹר מִן הָעוֹלָם: וְלָכֵן אוֹתָהּ אוּמָה מְטַמְּינָה אֶת אוֹתוֹ הַנִּיצוֹץ בְּתוֹכָהּ עֲמוּק עֲמוּק בְּעַמְמֵי הַטּוֹמְאָה, כְּמוֹ אֶדָם הַמְטַמֵּן אוֹצֵר יָקָר בְּמַחְבּוּא, לְבַל יִשְׁלֹטוּ בוֹ זָרִים. (וְכֵן מְבֹאֵר בְּדַבְרֵי הָאֲרִיז"ל (לִיקוּטֵי תוֹרָה, אִיוֹב): "הַחִיצוֹנִים (=כּוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה), כְּשֵׁי שֶׁנִּשְׁמָה יָקָרָת-עֶרְךָ בֵּינֵיהֶם...הֵם נִיזוֹנִים עַל-גִּידָה, וְאֵינָם מְנִיחִים (לָהּ)...לְצֵאת מִשָּׁם כָּלֵל... (וְכֹאשֶׁר) הַקְדוּשָׁה (=הַנְּשָׁמָה) בֵּינֵיהֶן, יֵשׁ לָהֶם חַיּוּת וּמְזוּן וּשְׁפָע, וְכִשְׂאִין בֵּינֵיהֶם הַקְדוּשָׁה - הֵם מְתִים...").

בְּדֶרֶךְ זֶה מְפָרֵשׁ הַ"אֲגָרָא דְכָלָה" אֶת הַפְּתוּב: "וַיֵּרָא בָּלֵק בֶּן צְפּוֹר" - שֶׁרָאָה בְּקִסְמֵי כִי הַנִּיצוֹץ שֶׁל נִשְׁמַת דוֹד הַמְּלָךְ טָמוּן בְּמוֹאֵב.

וְלָכֵן נִתְיָרָא מֵאֵד, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב: "וַיֵּגֶר מוֹאֵב מִפְּנֵי הָעָם" - מוֹאֵב פָּחַד מֵאֵד שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִקְחוּ מִמֶּנּוּ אֶת נִיצוֹץ דוֹד הַמְּלָךְ, שֶׁהוּא כָּל חַיּוּתָם - "כִּי רַב הוּא" - כִּי רַב וְגָדוֹל הוּא הַנִּיצוֹץ הַזֶּה, וְהוּא כָּל חַיּוּתָם. וְלָכֵן: "וַיִּקְּץ מוֹאֵב מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". "וַיִּקְּץ" - מְלִשׁוֹן קוֹצִים - שֶׁעָשָׂה בָּלֵק בְּכִשְׂפֵי קוֹצִים וְגָדַר מִסְבִּיב לַנִּיצוֹץ דוֹד הַמְּלָךְ, כְּדִי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְגַעַת בְּנִיצוֹץ זֶה. וְלָכֵן אָמַר בָּלֵק לְכָל הָאוּמוֹת מִסְבִּיב: "עֲתָה יִלְחַכוּ הַקְּהָל (=יִשְׂרָאֵל) אֶת כָּל סְבִיבְתֵינוּ, כְּלַחֵךְ הַשּׁוֹר אֶת יָרֵק הַשְּׂדֵה" - כְּלוֹמֵר לֹא רַק עָלֵינוּ אָנוּ דוֹאֲגִים, אֲלָא גַם עֲלֵיכֶם (=שְׂאֵר הָאוּמוֹת), שֶׁהָרִי כְּשִׂיּוּצֵיאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת נִיצוֹץ מְשִׁיחַ בֶּן דוֹד מֵאִיתָנוּ, יִלְחַכוּ הַקְּהָל (=יִשְׂרָאֵל) לֹא רַק אוֹתָנוּ, אֲלָא גַם אֶת "כָּל סְבִיבְתֵינוּ" - גַּם אֶתְכֶם.

(בְּעֵינָיו זֶה מְצִינוּ אֲצֵל פְּרַעַה בְּפְתוּב (שְׁמוֹת י"א, ט'): "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לֹא יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פְּרַעַה לְמַעַן רַבּוֹת מוֹפְתֵי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם", רֹאשֵׁי תִיבוֹת רַמְב"ם, שֶׁבִּכְחַ הַנִּיצוֹץ שֶׁל נִשְׁמַת הַרַמְב"ם שֶׁהִיָּתָה בְּמִצְרַיִם, הַקְּשָׁה פְּרַעַה אֶת לְבוֹ קוֹדֵם מִכַּת בְּכוֹרוֹת וְקוֹדֵם קְרִיעַת יַם סוּף, וּמִזֵּה הוּא שָׂאֵב אֶת הַכַּח לְהִלָּחֵם בְּקִדְשָׁה גַם אַחֲרֵי כָּל הַמַּכּוֹת שֶׁהוּא קָבֵל.

אוּלָּם, כִּידוּעַ, פְּרַעַה וְחִילוֹ "יִרְדּוּ בְּמַצּוֹת כְּמוֹ אֲבָן" (כָּל אוֹת שֶׁנִּיָּה נִקְבַּל רַמְב"ם), לְרַמֵּז שֶׁנִּיצוֹץ הַרַמְב"ם לֹא עָזַר לְמִצְרַיִם שֶׁטְבְּעוּ בַּיָּם (סוּף).

וּמִסִּים הַ"אֲגָרָא דְכָלָה" אֶת דְּבָרָיו הַקְדוּשִׁים: "וְעַתָּה, לָכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלוֹת ה', הַחוּשָׁב מַחְשְׁבוֹת לְבַלְתִּי יַדְח מִמֶּנּוּ נִדְח, שְׁמַמְנוּ (=מְבַלֵּק) יָצָא עֵגְלוֹן, אֲבִיָּה שֶׁל רוֹת, שְׁמַמְנָה יָצָא חוּטֵר מִגְּזַע יִשְׂרָאֵל, כִּי ה' הִפְרָ עֲצָתָם. וְעַצַּת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמוּד". כְּלוֹמֵר, אוֹמֵר הַ"אֲגָרָא דְכָלָה", אַחַד מִפְּלֵאֵי הַהַשְׁגָּחָה הוּא, שְׂדוּקָא הַקְּלִיפָה עֲצָמָה מוֹצִיאָה מִתּוֹכָהּ בְּעַל כּוֹרְחָה אֶת נִיצוֹץ דוֹד הַמְּלָךְ, אוֹתוֹ נִיצוֹץ שֶׁכָּל-כָּךְ נִסְתָּה לְהַסְתִּירוֹ. מַעַתָּה יֵשׁ לוֹמֵר, כִּי עֵיקַר הַפְּחַד שֶׁל בָּלֵק מְלָךְ מוֹאֵב לֹא הָיָה רַק מֵהַתְּגָלוֹת הַנִּיצוֹץ הַקְדוּשׁ שֶׁל דוֹד הַמְּלָךְ, שֶׁהָיָה טָמוּן בְּמוֹאֵב, אֲלָא עֵיקַר פְּחַדוֹ הָיָה מִכָּךְ שֶׁדוֹד הַמְּלָךְ עֲתִיד לְהִיּוֹת מְלָךְ הַמְּשִׁיחַ, אֲשֶׁר יָבוֹא וַיִּגָּאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל בְּגֵאוּלָּה הָעֲתִידָה, וְאֵז וַיִּרְשׁוּ יִשְׂרָאֵל גַּם אֶת אֲדוֹם, עַמּוֹן וּמוֹאֵב, וַיַּחֲרִיבוּ אֶת כָּל הַסְּטֵרָא אַחֲרָא, עַד שֶׁהֵאֲלִילִים כָּרוֹת יַכְרִתוּן, לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׂדִי, וְרוּחַ הַטּוֹמְאָה יַעֲבִיר ה' כָּלִיל מִן הָאֶרֶץ, אָמֵן וְאָמֵן. (עַל כִּי "אוֹרְחָה שֶׁל תּוֹרָה" לַהֲרַח"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

קֶרַח חֲקַת בָּלֵק

עַל סֵדֵר הַפְּרָשִׁיּוֹת "קֶרַח חֲקַת בָּלֵק", שׁוֹאֵל רַבֵּי שְׁלֵמָה סוּבֵל, בְּסִפְרוֹ "שְׁלֵמָה חֲדָשָׁה": מַה פֶּשֶׁר הָאוֹת ק' בְּפְרָשִׁיּוֹת "קֶרַח חֲקַת בָּלֵק"? (הַמַּתְבַּוֵּן רוֹאֵה שֶׁבְּפְרָשַׁת קֶרַח הָאוֹת ק' הִיא בְּהַתְּחֵלָה, בְּפְרָשַׁת חֲקַת הָאוֹת ק' הִיא בְּאֶמְצָע, וּבְפְרָשַׁת בָּלֵק הָאוֹת ק' הִיא בְּסוּף).

וּמְבֹאֵר עֵינָיו זֶה וְאוֹמֵר רַבֵּי שְׁלֵמָה סוּבֵל: צְרִיף לְדַעַת שֶׁהָאוֹת ק' רוֹמְזֵת לְקְדוּשָׁה (שַׁבַּת קַדִּי). עַל-כֵּן, בְּפְרָשַׁת קֶרַח ה-ק' בְּהַתְּחֵלָה, כְּדִי לְרַמּוֹז לָנוּ שֶׁקֶרַח הָיָה קְדוּשׁ, וְהִיָּתָה לוֹ רוּחַ הַקְּדוּשׁ, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב "כָּל הָעֵדָה כָּלֵם קְדוּשִׁים וּבְתוֹכָם ה'". אֲלָא, שֶׁהוּא הָיָה קְדוּשׁ רַק בְּתַחֲלִילָה, וְלֵאחֲרַי שִׁיָּצָא כְּנֶגֶד מֹשֶׁה רַבְּנוּ, נִעְלָמָה קְדוּשָׁתוֹ וְנִטְרַד מִן הָעוֹלָם הַזֶּה.

וְאִילוּ, בְּפְרָשַׁת חֲקַת הַקְדוּשָׁה הִיא בְּאֶמְצָע. שְׁכֵן, הַפְּרָשָׁה מֵתַחֲלִילָה בְּעֵינָיו טָמָא, שֶׁהָיוּ עָלָיו מִיָּם טְהוֹרִים וְנִטְהָר, וְהוּא עָתָה בְּבַחֲנֵי קְדוּשָׁה. וְאַחֲרֵי-כֵן מְמַשִּׁיכָה הַפְּרָשָׁה בְּנוֹשָׂאִים אַחֲרִים. וְאִילוּ בְּפְרָשַׁת בָּלֵק, הַקְדוּשָׁה הִיא בְּסוּף, לְרַמּוֹז לָנוּ, שֶׁבָּלֵק בְּתַחֲלִילָה הָיָה טָמָא וְהַתְּחִיב עִם בָּלַעַם, כְּדִי לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל, אֲךָ לְבִסוּף זָכָה, וַיִּצָּאָה מִמֶּנּוּ רוֹת הַמוֹאֲבִיָּה, שְׁמַמְנָה יָצָא דוֹד הַמְּלָךְ. "אֲמַרְתִּי כִּבְד אֲכַבְּדָךְ, וְהִנֵּה מִנְעָדָה ה' מִכְּבוֹדָךְ"

מְסוּפָר עַל אֲבָרָךְ אַחַד, מִבְּאֵי בֵיתוֹ שֶׁל הָאֲדַמּוּ"ר רַבֵּי חַיִּים מְצַאנֵי, שֶׁאֵף שֶׁהִיָּה תַלְמִיד חָכֵם וְלַמְדָן מוֹפְלָג, הַחֵל לְאַחֲרוֹנָה לְהַתְּגָאוֹת בְּמַעֲלוֹתָיו, לְרַדּוֹף כְּבוֹד וּלְזַלֵּל בְּמַצּוֹת הַתּוֹרָה.

הַגִּיעָה שַׁבַּת פְּרָשַׁת בָּלֵק, וְהָאֲבָרָךְ בָּא כְּמִנְהַגוֹ לְהַתְּפַלֵּל בְּבֵית-מִדְרָשׁוֹ שֶׁל ר' חַיִּים. הָאֲדַמּוּ"ר מְצַאנֵי נִהַג לְקַרְא בְּעַצְמוֹ אֶת פְּרָשַׁת הַשְּׁבוּעַ, וּלְכַבֵּד בְּעֵלְיָה לְתוֹרָה אֶת חֲסִידָיו וְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמוֹ. רַחַשׁ קַל עָבַר בְּקֶרֶב הַחֲסִידִים, בְּשַׁעַה שֶׁהִרְבִּי קָרָא בְּשֵׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אֲבָרָךְ לְעֵלְיָה לְתוֹרָה. וּבְנוֹסָף, הִיָּתָה זֶה עֲלִית "שְׁשִׁי", עֲלִיָּה מְכוּבְדָת, שְׁזוֹכִים בָּהּ גְּדוּלַת תּוֹרָה וַיִּרְאָה. וְהִנֵּה, לֹא סִיָּם ר' חַיִּים לְקַרְא אֶת הַפְּסָקָה כָּלָה עַד "שְׁבִיעִי", אֲלָא קָצַר בְּשִׁנֵּי פְּסוּקִים, וְסִיָּם בְּפְתוּב: "וְעַתָּה בְּרַח לָךְ אֶל מְקוֹמְךָ. אֲמַרְתִּי כִּבְד אֲכַבְּדָךְ, וְהִנֵּה מִנְעָדָה ה' מִכְּבוֹדָךְ". דְּבַר הַרְבִּי נִישָׂא בְּרַחְבֵי בֵית הַכְּנֶסֶת הַמְּלֵא, כְּמוֹ רוּחַ סַעֲרָה. וְאֵף הָאֲבָרָךְ, שֶׁתַּלְמִיד חָכֵם הָיָה, חָשׂ בְּכּוֹנֵת הַצַּדִּיק הַדְּגוּל, וְהַחֵל מְהֵרָה בְּתַשׁוּבָה. בְּסוּפוֹ שֶׁל דְּבַר, חָזַר הָאִישׁ לְמוֹטֵב, וְחֻטְאוֹת נְעוּרָיו נִשְׁתַּכְּחוּ מִמֶּנּוּ, כְּלֹא הָיוּ. **שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!**

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר בְּלָעַם אֶל בְּלָק בְּנֵה לִי בְּזֶה שְׂבֻעָה מְזַבְּחֹת וְהָכֵן לִי בְּזֶה שְׂבֻעָה פְּרִים וְשְׂבֻעָה אֵילִים"

עַל הַפְּתוּב, "וַיֹּאמֶר בְּלָעַם אֶל בְּלָק בְּנֵה לִי בְּזֶה שְׂבֻעָה מְזַבְּחֹת", שׂוֹאֲלִים חוֹ"ל בְּמִדְרָשׁ, מִדּוּעַ מְבַקֵּשׁ בְּלָעַם הַרְשָׁע לְבָנוֹת דּוֹקָא שְׂבֻעָה מְזַבְּחֹת, שְׂעֻלֵיהֶם יִקְרִיב שְׂבֻעָה פְּרִים וְשְׂבֻעָה אֵילִים?
וּכְפִי דְבָרֵי חוֹ"ל בְּמִדְרָשׁ (במדב"ר כ', יח'): "וְלָמָּה שְׂבֻעָה מְזַבְּחֹת? (אֵלָּא) כַּנְּגִיד שְׂבֻעָה מְזַבְּחֹת שְׂבֻעָה צְדִיקִים מֵאָדָם וְעַד מִשָּׁה, וְנִתְקַבְּלוּ (בְּשָׂמִים). (וְאֵלּוּ הֵם), אָדָם, הֶבֶל, נֹחַ, אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב וּמִשָּׁה. שְׂהִיָּה אֹמֵר (בְּלָעַם) לָמָּה קִבַּלְתָּ אֶת אֵלּוּ? לֹא בְּשִׁבִיל עֲבוּדָה שְׂעֻבְדוֹ לְפָנֶיךָ קִבַּלְתָּם?"

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. שְׂכָן, וְכִי מָה עֲנִיָּן שְׂבֻעָה הַצְּדִיקִים לְשְׂבֻעָה הַמְזַבְּחֹת?
ה' אֲמַרִי אֲמַת" לַהֲגַה"ק רַבִּי יְהוּדָה לִיִּב אֵיגֵר מְלוּבְלִין, מְבַאֵר אֶת כּוֹנֵת מִדְרָשׁ זֶה, עַל-פִּי מָה שְׂתַקְנּוּ לָנוּ חוֹ"ל לֹמֵר בְּשֻׁבַת (שְׁחֵרִית): "יִשְׁמַח מִשָּׁה בְּמִתְנַת חֶלְקוֹ... שְׁנֵי לַחֹת אַבְנִים הוֹרִיד בִּידוֹ. וְכָתוּב בָּהֶם שְׂמִירַת שְׂבֻת".
וּבְאֵר הַטּוֹר עַל-פִּי הַמִּדְרָשׁ (שמו"ר א'-כח'), שְׂמִשָּׁה רַבְּנוּ בְּחַר לְיִשְׂרָאֵל עוֹד בְּהִיוֹתָם בְּמִצְרַיִם אֶת הַשְּׂבֻת לְיוֹם מְנוּחָה מְעֻבֹדֵת הַפְּרָךְ. וּכְפִי שְׂכָתוּב בְּמִדְרָשׁ (שמות רבא א', כח'): "וַיִּגְדַּל מִשָּׁה וַיֵּצֵא אֶל אַחִיו וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם, רָאָה שְׂאִין לָהֶם מְנוּחָה. הֵלֶךְ וְאָמַר לְפָרְעֹה: מִי שֵׁישׁ לוֹ עֶבֶד, אִם אֵינוֹ נֹחַ יוֹם אֶחָד בְּשָׁבוּעַ, הוּא מֵת. וְאֵלּוּ עֲבָדֶיךָ, אִם אֵין אֶתָּה מְנִיחַ לָהֶם יוֹם אֶחָד בְּשָׁבוּעַ (לְמְנוּחָה) – הֵם מֵתִים. אָמַר לוֹ (פְּרָעֹה): לָךְ וְעֵשָׂה לָהֶן כְּמוֹ שְׂתֵאמְרָה. הֵלֶךְ מִשָּׁה וְתַקֵּן לָהֶם אֶת יוֹם הַשְּׂבֻת לְנוּחַ".

וְלָכֵן מִטַּעַם זֶה תַקְנּוּ לָנוּ חוֹ"ל לֹמֵר: "יִשְׁמַח מִשָּׁה בְּמִתְנַת חֶלְקוֹ". שְׂכָן, מִשָּׁה שְׂמַח בְּחֶלְקוֹ שְׂכָבֵר זָכָה לְתַת לְיִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׂבֻת כְּבָר בְּמִצְרַיִם (עוֹד לְפָנֵי שְׂנֵתָנָה הַתּוֹרָה).
וּבְאֲמַת, כְּאֲשֶׁר נִתְבַּוֵּן, נִרְאָה שְׂמִטָּעַם זֶה זָכָה מִשָּׁה לְמַסּוֹר אֶת מִצְוַת הַשְּׂבֻת לְיִשְׂרָאֵל גַּם לְאַחַר שִׁיּוֹצְאוֹ מִמִּצְרַיִם, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (שמות לא', יב'): "וְאֵתָּה דִבַּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, אַךְ אֶת שְׂבֻתִי תִשְׁמְרוּ כִּי אוֹת הוּא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לְדַרְתֵּיכֶם לְדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדְשְׁכֶם". וְכָבֵר עֲמָדוֹ חוֹ"ל עַל לְשׁוֹן "אַךְ אֶת שְׂבֻתִי", שֶׁהוּא לְשׁוֹן מִיַּעוֹט/חִיסוֹר. שְׂכָן, צָרִיךְ לְדַעַת, מָה בָּא הוּא כָּאֵן לְמַעַט/לְחֶסֶר?

אֵלָּא, לְפִי הָאֲמוֹר רּוֹאִים אָנוּ, שְׂבִמִצְרַיִם שְׂמָרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׂבֻת רַק כְּדֵי לְנוּחַ מִמְלָאכְתָּם הַמְּפָרְכָת. אוֹלָם, בְּרוּר שֶׁהַתְּכָלִית הַנִּרְצָה הִיא לְשְׂמוֹר עַל הַשְּׂבֻת כְּדֵי לְהַתְקַדֵּשׁ לָהּ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שְׂאֲמַר הַקַּב"ה לְמִשָּׁה: "וְאֵתָּה", שְׂבַחְרַת אֶת הַשְּׂבֻת לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם כְּדֵי שִׁיְנוּחוּ מִמְלָאכְתָּם, עֵתָּה "דִּבַּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֶת שְׂבֻתִי תִשְׁמְרוּ".
"אַךְ" הוּא בָּא לְמַעַט/לְחֶסֶר וְלֹמֵר, שְׂעֵתָּה לֹא תִשְׁמְרוּ אֶת הַשְּׂבֻת רַק כְּדֵי לְנוּחַ, אֵלָּא "לְדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדְשְׁכֶם" – לְשְׂמוֹר אֶת הַשְּׂבֻת כְּדֵי לְהַתְקַדֵּשׁ לָהּ יִתְבָּרַךְ.

נִמְצְאוּ לְמִדִּים מְכָל זֶה, שְׂמִשָּׁה רַבְּנוּ הוּא בְּעֵצָם "הַצִּיּוֹר" לְהַמְשִׁיךְ לְיִשְׂרָאֵל אֶת קְדוּשַׁת הַשְּׂבֻת, וְלָכֵן אֹמֵר ה' אֲמַרִי אֲמַת", מִטַּעַם זֶה הָיָה מִשָּׁה רַבְּנוּ הַצְּדִיק הַשְּׂבִיעִי מֵאָדָם רֵאשׁוֹן, שְׂבִנָּה מְזַבְּחָ לָהּ. וְזֵאת, כַּנְּגִיד הַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי – יוֹם הַשְּׂבֻת, שֶׁהַמְשִׁיךְ לְיִשְׂרָאֵל בְּקְדוּשָׁתוֹ.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף מָה שְׂאֲמָרוּ חוֹ"ל (וְזֵאת הַבְּרָכָה): "וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמִשָּׁה" (בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם), אֲבָל בְּאוֹמוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמְנוּ(=וּמִי הוּא)? זֶה בְּלָעַם בֶּן בְּעוֹר".

לָכֵן, כְּאֲשֶׁר רָאָה בְּלָעַם הַרְשָׁע אֶת גְּדֹל כּוּחוֹ שֶׁל מִשָּׁה, שֶׁהַמְשִׁיךְ לְיִשְׂרָאֵל אֶת קְדוּשַׁת הַשְּׂבֻת, בְּקֶשׁ לְהִלְחֵם כַּנְּגִידוֹ מִצַּד הַטּוֹמָאָה, שְׂהָרִי "בְּאוֹמוֹת הָעוֹלָם קָם (נְבִיא כְּמִשָּׁה)... זֶה בְּלָעַם בֶּן בְּעוֹר". עַל-כֵּן בְּנֵה בְּלָעַם דּוֹקָא שְׂבֻעָה מְזַבְּחֹת כַּנְּגִיד שְׂבֻעָה הַמְזַבְּחֹת שְׂבֻעָה הַצְּדִיקִים מֵאָדָם וְעַד מִשָּׁה, כְּדֵי לְהַתְנַגֵּד בְּפִתְחֵי הַטּוֹמָאָה שְׁלוֹ לְמִשָּׁה, שְׂבִנָּה כְּאֲמוֹר אֶת הַמְזַבְּחֵי הַשְּׂבִיעִי, כַּנְּגִיד יוֹם הַשְּׂבֻת שֶׁהַמְשִׁיךְ לְיִשְׂרָאֵל.

מֵעֵתָּה, יוֹמֵתֵק לְהוֹסִיף כָּאֵן מָה שְׂכָתוּב ה' אֲמַרִי נְעָם" (בְּלֶק אוֹת ד'), ש"בְּלֶק בֶּן צְפוֹר בְּלָעַם" הֵם בְּגַמְטְרִיָּה "שְׂבֻת". וְזֵאת, כְּדֵי לֹמֵר לָךְ שְׂכָל רְצוֹנָם שֶׁל רְשָׁעִים אֵלּוּ הָיָה לְהִלְחֵם כַּנְּגִיד קְדוּשַׁת הַשְּׂבֻת שֶׁהַמְשִׁיךְ מִשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן בְּנוּ שְׂבֻעָה מְזַבְּחֹת וְהִקְרִיבוּ בָּהֶם שְׂבֻעָה פְּרִים וְשְׂבֻעָה אֵילִים.

אָלֵא, שְׂרָשָׁעִים אֵלֹו לֹא הִבִּינוּ כִּמָּה גְדוּלָה קְדוּשַׁת הַשְּׁבֵת שֶׁנִּתֵּן הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל. וְזֹאת, כְּפִי שְׁכָתוּב בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים וּבִזְהַר הַקְּדוּשׁ, שֶׁבִפְנֵי קְדוּשַׁת הַשְּׁבֵת נִמְתְּקִים כָּל הַדֵּינִים מֵעַל יִשְׂרָאֵל. וְעִיקַר הַמִּתְקַת הַדֵּינִים הִיא בְּשֵׁבֶת קֹדֶשׁ (תְּרוּמָה קֵלֶה), כַּמְבוֹאָר בְּזֶהַר הַקְּדוּשׁ: "כֹּד עֵיל שְׁבֵתָא אִיהִי אֲתִיחִידַת וְאֲתִפְרִישַׁת מִסְטָרָא אַחְרָא, וְכָל דֵּינִין מֵתַעְבְּרִין מִינָהּ" (=הַשְּׁבֵת מוּבְדֵלֶת מִכּוּחֹת הַטּוּמְאָה, וְכָל הַדֵּינִים מִסְתַּלְקִים מִמֶּנָּה). (ע"פ "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה")

"כָּרַע שָׁכַב כְּאָרִי, וְכָלְבִיָּא מִי יְקִימֵנוּ" (כד' ט')

עַל הַכְּתוּב: "כָּרַע שָׁכַב כְּאָרִי, וְכָלְבִיָּא מִי יְקִימֵנוּ", שֶׁשָּׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (בְּרֵכוֹת יב'): "אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ בֶן זוּטְרַתִּי, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר זְבִידָא: בְּקִשׁוֹ (חז"ל) לְקַבֵּעַ פְּרִשַׁת בָּלֶק בְּקִרְיַת שְׁמַע. וּמִפְּנֵי מָה לֹא קָבַעוּהָ? מִפְּנֵי טְרַח צְבוּר. מֵאִי טַעְמָא? (=מָה הַטַּעַם שֶׁבִּקְשׁוּ לְקַבּוֹעַ אֶת פְּרִשַׁת בָּלֶק בְּקִרְיַת שְׁמַע?)... אֵלֵא אָמַר רַבִּי יוֹסִי בַּר אֲבִין: מִשׁוּם דְּכַתִּיב בָּהּ הָאִי קָרָא (=מִשׁוּם שְׁכָתוּב בָּהּ): 'כָּרַע שָׁכַב כְּאָרִי, וְכָלְבִיָּא מִי יְקִימֵנוּ'."

וּפִרְשׁ רִש"י: "דְּדָמִי (=דוּמָה) לְבִשְׁכַבְךָ וּבְקוּמְךָ, שֶׁהַקַּב"ה שׁוֹמְרָנוּ בְּשִׁכְבְּנוּ (=בְּעַת שִׁנַּת הַלֵּילָה) וּבְקוּמָנוּ, לְשִׁכַּב שְׁלֹוִים וּשְׁקִטִים כְּאָרִי וְכָלְבִיָּא" (=שֶׁכָּל בְּעָלֵי הַחַיִּים מִפְּחָדִים לְהַפְרִיעַ אֶת מְנוּחָתָם).

דְּהִינּוּ אוֹמַר רִש"י, לְפָסוּק "כָּרַע שָׁכַב כְּאָרִי וְכָלְבִיָּא" יֵשׁ דְּמִיּוֹן לְמָה שְׂאֲנוּ אוֹמְרִים בְּקִרְיַת שְׁמַע "וְדַבְרַת בָּם... בִּשְׁכַבְךָ וּבְקוּמְךָ" – שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵר עָלֵינוּ שְׁנוּכָל לְשַׁכַּב לִישׁוֹן בְּשִׁלּוֹהַ כְּאָרִי וְכָלְבִיָּא, שְׂאִין אִף חֵיהַ הַמְּפָרִיעָה לָהֶם בְּמְנוּחָתָם, מִפְּנֵי שְׂאִימָתָם עָלֶיהָ.

וְלִכְאוּרָה תְּמוּהָ הַדְּבַר. שְׁכֹן, רַק בְּגִלְל פָּסוּק אַחַד "כָּרַע שָׁכַב כְּאָרִי וְכָלְבִיָּא" בְּקִשׁוֹ חז"ל לְקַבּוֹעַ אֶת כָּל פְּרִשַׁת בָּלֶק בְּקִרְיַת שְׁמַע?

וַיֵּשׁ לוֹמַר, שֶׁהֵנָּה, יְדוּעַ מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (בְּרֵכוֹת יג'): "כָּל הַמְּאָרִיךְ בְּ'אַחַד' (שֶׁל שְׁמַע), מְאָרִיכִין לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו. אָמַר רַבִּי אַחָא בַּר יַעֲקֹב: וּבְדִלְתָא (שֶׁל אַחַד). אָמַר רַבִּי אֲסִי: וּבִלְבָד שְׁלֵא יַחְטֵף בַּחֲיִיתָ (שֶׁל אַחַד). (רַבִּי יְרֵמְיָה רָאָה אֶת רַבִּי חֵיָא בַּר אֲבָא מְאָרִיךְ הַרְבֵּה בְּ'אַחַד')... אָמַר לִיה: כִּיּוֹן דְּאִמְלִיכְתִּיהּ (=אָמַר לוֹ: כִּיּוֹן שֶׁהַמְּלַכְתָּ אֶת הַקַּב"ה) לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם, תּוּ לֹא צְרִיכַת (=יֹתֵר לֹא צְרִיךְ)".

וְכֵן מְבוֹאָר בְּשִׁלְחַן עֲרוּךְ (או"ח סימן סא, ס"ו): "צְרִיךְ לְהֶאָרִיךְ בַּחֲיִיתָ שֶׁל 'אַחַד', כִּדִּי שְׂיִמְלִיךְ הַקַּב"ה בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ... וַיֶּאָרִיךְ בְּדִלְתָא שֶׁל 'אַחַד', שִׁיעוּר שִׁיחֻשׁוֹב שֶׁהַקַּב"ה יַחֲדִיד בְּעוֹלָמוֹ, וּמוֹשֵׁל בְּ–ד' רוּחוֹת הָעוֹלָם".

וְהֵנָּה, בִּיאוּר הָאֲמוּנָה בְּקִרְיַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אַחַד" הוּא לְהֶאֱמִין בְּאֲמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהַקַּב"ה הוּא אַחַד יַחֲדִיד וּמְיוֹחָד, הַמוֹשֵׁל בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, וּפּוֹעֵל כְּרִצּוֹנוֹ, וְאִין שׁוּם כּוֹחַ בְּעוֹלָם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּבְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם, שֶׁיְכוֹל לְפַעוֹל כְּנֶגֶד רִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְלָכֵן בְּקִשׁוֹ חז"ל לְקַבּוֹעַ אֶת פְּרִשַׁת "בָּלֶק" בְּקִרְיַת שְׁמַע, כִּי בְּמַלְחַמַת בָּלֶק וּבִלְעָם כְּנֶגֶד עַם יִשְׂרָאֵל נִתְגַּלָּה הַגִּילּוּי הָאֲמִיתִי שֶׁ"ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אַחַד" לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם.

וְאִפִּילוֹ שִׁיתְקַבְּצוּ כָּל כּוּחוֹת הַטּוּמְאָה תַּחַת הַשְּׁגָחָתָם שֶׁל בָּלֶק וּבִלְעָם, לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְפַעוֹל כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל. שְׁכֹן, הַקַּב"ה גָּלָה אֶת אַחְדוּתוֹ, שֶׁהוּא שׁוֹלֵט יַחֲדִיד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כָּלָם, וְאִין זוּלָתוֹ.

וּמַעַתָּה יֵאִיר לָנוּ לְהִבִּין מִדּוּעַ בְּקִשׁוֹ חז"ל לְקַבּוֹעַ אֶת פְּרִשַׁת "בָּלֶק" בְּקִרְיַת שְׁמַע, בְּגִלְל שִׁישׁ בָּהּ אֶת הַפָּסוּק "כָּרַע שָׁכַב כְּאָרִי וְכָלְבִיָּא", שֶׁהוּא דוּמָה לְמָה שְׂאֲנוּ אוֹמְרִים בְּקִרְיַת שְׁמַע "בִּשְׁכַבְךָ וּבְקוּמְךָ". שְׁכֹן, בְּפָסוּק זֶה

("כָּרַע שָׁכַב כְּאָרִי וְכָלְבִיָּא") הַזְכִּיר בִּלְעָם בְּנְבוּאָתוֹ אֶת הַכּוֹחַ הַגְּדוֹל שֶׁל קִרְיַת שְׁמַע "בִּשְׁכַבְךָ וּבְקוּמְךָ", שְׂאִפִּילוֹ שְׂאֲנוּ יִשְׁנִים עַל מִיטָתָנוּ וְאִין אָנוּ יוֹדְעִים מָה אוֹיְבֵינוּ זוֹמְמִים לַעֲשׂוֹת לָנוּ, לְמַרְוֹת זֹאת הַקַּב"ה, שֶׁהוּא אַחַד יַחֲדִיד וּמְיוֹחָד הוּא הַשׁוֹלֵט עַל כָּל הָעוֹלָם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם, הוּא הַמְּגַן עָלֵינוּ וְלִהְפֹּר אֶת עֲצַת אוֹיְבֵינוּ שְׁלֵא יִרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ מְאוּמָה לְבָנָיו הַקְּדוּשִׁים. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְחֵק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"תַּמַּת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל" (כג' י')

עַל קִרְיַתָּה זוֹ שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע, אָמַר פֶּעַם רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְאִיר הַכֹּהֵן מְרָאדִין, ה"חֲפֵץ חַיִּים": "הַבְּלַעְמִים" שֶׁכָּל דוֹר וְדוֹר בּוֹחֲרִים לַחַיּוֹת חַיִּי הוֹלְלוֹת וְטוּמְאָה, וּכְשֶׁמְגִיעָה שְׁעַתָּם לְהַסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, מְבַקְשִׁים הֵם לְמוֹת "מוֹת יִשְׂרָאֵל". אוּלָם עַל רִשְׁעֵי הָעוֹלָם לְדַעַת, שִׁישׁ דִּין וַיֵּשׁ דִּין עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים. וְכִדִּי לְזָכוֹת בְּ"מוֹת יִשְׂרָאֵל", צְרִיכִים לְפָנֵי כֹן לַחַיּוֹת "חַיִּי יִשְׂרָאֵל".

כִּיּוֹצֵא בְּכָד הָיָה אוֹמֵר הַצַּדִּיק רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִבְּעֵלְז: אֲתָה מוֹצֵא כִּיּוֹם יְהוּדִים, הַחַיִּים כָּל הַיָּמִים "כְּגוּיִים גְּמוּרִים", וּבְכָל זֹאת מְבַקְשִׁים לְמוֹת "מוֹת יִשְׂרָאֵל" כְּחַסִּידִים יְרָאִים וּשְׁלֵמִים. אִךְ יֵשׁ לְדַעַת, כִּי כְּפִי שְׂמַצִּיעִים אֶת הַמַּטָּה, כֹּד יִשְׁנִים עָלֶיהָ, וְהַמְּבַקֵּשׁ לְמוֹת כִּיּוּדִי כְּשֶׁר, צְרִיךְ לְפָנֵי כֹן לַחַיּוֹת כִּיּוּדִי כְּשֶׁר...

שְׁבֵת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשְׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּי!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"עַמִּי, זָכַר נָא מֵהָ יַעֲרֵץ בְּלָק מְלֶךְ מוֹאָב, וּמֵהָ עָנָה אֹתוֹ בַּלְעָם בֶּן בְּעוֹר מִן הַשְּׂטִימִים... לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת ה'"

עַל הַפְּטָרָה בְּהַפְּטָרַת הַשְּׁבוּעַ (מִיכָה ו' ה'): "עַמִּי, זָכַר נָא מֵהָ יַעֲרֵץ בְּלָק מְלֶךְ מוֹאָב... לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת ה'", כְּתוּב בְּגִמְרָא: "מֵאִי (=מֵהִי כּוֹנֵת הַפְּטָרָה) 'לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת ה'?' אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: דַּעוּ כִּמְהָ צְדָקוֹת עֲשִׂיתִי עִמָּכֶם, שְׁלֵא כַּעֲסָתִי בִּימֵי בַלְעָם הַרְשָׁע. שְׁאֵלְמִלִּי כַּעֲסָתִי (=אִם הָיִיתִי כּוֹעֵס), לֹא נִשְׁתַּיֵּר מִשׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׂרִיד וּפְלִיט (=לֹא נִשְׁתַּיֵּר חֲלִילָה מִיִּשְׂרָאֵל שְׂרִיד וּפְלִיט)".

וְהִנֵּה, בְּעֵנִין זֶה שֶׁל "עַמִּי, זָכַר נָא מֵהָ יַעֲרֵץ בְּלָק מְלֶךְ מוֹאָב", כּוֹתֵב הַזֹּהָר הַקְּדוֹשׁ דְּבָרִים נוֹרָאִים (שְׂרָאוּי לְלִמּוּד וּלְהַפְּנִים בְּקֶרְבָּנוּ), וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים (בְּחֻקְתֵי קִיב, מִתּוֹרָגִים): "אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אָמַר לָהֶם הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל: 'זָכַר נָא מֵהָ יַעֲרֵץ בְּלָק מְלֶךְ מוֹאָב, וְיִשְׁאַנְחֵנוּ צוֹעֲקִים בְּכָל יוֹם, וְאֵנּוּ גּוֹעִים בְּבִכְיָה (אִיכָה ה', א'): 'זָכַר ה' מֵהָ הָיָה לָנוּ הַבִּיטָה וְרָאָה אֶת חֲרַפְתָּנוּ, (וְכֵן תְּהִלִּים קלז', ז'): 'זָכַר ה' לְבְנֵי אֲדוּם' (מֵהָ שְׁעָשׂוּ לָנוּ), וְאֵין הַקַּב"ה רוֹצֵה לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ. (וּמֵהָ הַטַּעַם לְכַךָ שְׂאֵין הוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֵה לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ?).

וְעוֹנָה הַזֹּהָר הַקְּדוֹשׁ: "אֵין נָא, אֲלֵא לְשׁוֹן בְּקִשָּׁה (דְּהִינּוּ, הוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֵה שְׁנִזְכּוֹר מֵהָ יַעֲרֵץ בְּלָק מְלֶךְ מוֹאָב. וּמֵאַחֵר) וְאֵנּוּ לֹא מִשְׁגִּיחִים בּוֹ (=מְקַשְׂבִּים לוֹ). (הִנֵּה, מִיָּדָה כְּנִגְדַּ מִיָּדָה)... כֵּן אֵנּוּ צוֹעֲקִים 'זָכַר ה' מֵהָ הָיָה לָנוּ הַבִּיטָה וְרָאָה אֶת חֲרַפְתָּנוּ' (וְכֵן) 'זָכַר ה' לְבְנֵי אֲדוּם' (מֵהָ שְׁעָשׂוּ לָנוּ), וְאֵין הַקַּב"ה רוֹצֵה לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ".

נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים מְדַבְּרֵי הַזֹּהָר דְּבָרִים נוֹרָאִים! הִנֵּה, כִּינּוֹן שֶׁהַקַּב"ה מִתְחַנֵּן אֵלֵינוּ, שְׁנִזְכּוֹר "עַמִּי, זָכַר נָא מֵהָ יַעֲרֵץ בְּלָק מְלֶךְ מוֹאָב", וְאֵין אֵנּוּ נִעְנִים לְבִקְשָׁתוֹ, הִנֵּה, כִּי אֲנִי, מִיָּדָה כְּנִגְדַּ מִיָּדָה, הוּא יִתְבָּרַךְ מִתְעַלֵּם מִכָּל מִינֵי הַזְּכִירוֹת שְׂאֵנּוּ מְבַקְשִׁים, כְּגוֹן "זָכַר ה' מֵהָ הָיָה לָנוּ הַבִּיטָה וְרָאָה אֶת חֲרַפְתָּנוּ", "זָכַר ה' לְבְנֵי אֲדוּם (מֵהָ שְׁעָשׂוּ לָנוּ), וְאֵין הוּא מִשְׁגִּיחַ בָּנוּ.

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֵנִין זֶה. שְׂכֵן, מְדוּעַ חָשׁוּב לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שְׁנִזְכּוֹר אֶת הַחֶסֶד שְׁעָשָׂה לָנוּ הַקַּב"ה כְּאֲשֶׁר הִצִּיל אוֹתָנוּ מִצִּיפּוֹרְנֵי שְׁתֵי הַקְּלִיפּוֹת הַטְּמָאוֹת הַלְלוּ, בְּלָק וּמוֹאָב, כְּאֲשֶׁר הִפָּךְ אֶת קְלָלוֹת בַּלְעָם לְבִרְכוֹת? וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁהִנֵּה כְּאֲשֶׁר נִתְבּוֹנָן, נִשְׁכִּיל לְהַבְחִין שִׁישׁ הַבְּדֵל גְּדוֹל בֵּין הַמְּלַחְמָה שְׁנִהְלוּ בְּלָק וּבַלְעָם כְּנִגְדַּ יִשְׂרָאֵל וּבֵין שְׂאֵר הַמְּלַחְמוֹת שְׁנִהְלוּ אוֹיְבֵי יִשְׂרָאֵל כְּנִגְדָּנוּ.

שֶׁהָרִי, כָּל הַמְּלַחְמוֹת שֶׁהָיוּ כְּנִגְדַּ יִשְׂרָאֵל הָיוּ גְלוּיּוֹת בְּפוּעֵל מִמֶּשׁ, וְעַל-כֵּן יְכוּלִים הָיוּ יִשְׂרָאֵל לְהַתְּפַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שְׁיוֹשִׁיעַ אוֹתָם, כְּגוֹן שְׁעַבּוּד מִצְרַיִם בְּעַבְדוּת קִשָּׁה, שְׂאֵז צָעֲקוּ יִשְׂרָאֵל אֶל ה': "וַיִּאֲנָחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעַבְדָּה וַיִּזְעַקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעַבְדָּה". וְכֵן בְּמִלְחַמַּת עַמְלֶק, שְׂאֵז "וַיִּמְשָׁה אֶהָרֶן וַחֲזוֹר עָלוּ רֹאשׁ הַגְּבַעָה, וְהָיָה כְּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וַגִּבֵּר יִשְׂרָאֵל". וְכֵן "וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי... כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלְחַם בְּיִשְׂרָאֵל... וַיִּדַּר יִשְׂרָאֵל נָדַר לַה' וַיֹּאמֶר אִם נָתַן תַּתֵּן אֶת הָעָם הַזֶּה... וַיִּשְׁמַע ה' בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֶת הַכְּנַעֲנִי וַיַּחֲרֵם אֹתָהֶם".

אוּלָּם כְּאֵן, בְּמִלְחַמַּת בְּלָק וּבַלְעָם כְּנִגְדַּ יִשְׂרָאֵל לֹא הָיְתָה זֹאת מְלַחְמָה בְּפוּעֵל מִמֶּשׁ (עִם אֲנָשֵׁי צְבָא בְּחָרֵב וּבְחַנִּית), אֲלֵא כָּל הַמֵּאֲבָק הָיָה רוּחָנִי, טְמִיר וְנִעְלָם מֵאַחֲרֵי הַקְּלָעִים, בֵּין כּוֹחוֹת הַטְּוִמָאָה בְּלָק וּבַלְעָם, לְבֵין כּוֹחוֹת הַקְּדוּשָׁה, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

עַל-כֵּן כָּל הַשְּׁתַּלְשׁלוֹת הָעֵנִינִים הַכְּתוּבִים בְּפִרְשַׁת "בְּלָק": בְּקִשְׁתּוֹ שֶׁל בְּלָק לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל, תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל בַּלְעָם שֶׁהוּא צָרִיךְ לְקַבֵּל אֶת הַסְּכָמָתוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, שְׁלִשֶׁת הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהוּלִיךְ בְּלָק אֶת בַּלְעָם, שְׂמִשֶׁם יְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל, וְלֵאחֵר מִכֵּן הַבְּרָכוֹת הַנִּשְׁגָּבוֹת שֶׁשֵׁם הַקַּב"ה בְּפִי בַּלְעָם הַרְשָׁע לְבָרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. כָּל אֵלוֹ לֹא הָיוּ יְדוּעִים כָּלֵל לְיִשְׂרָאֵל וְלִמְשֶׁה רַבֵּנוּ, שִׁשְׁבוּ בְּשִׁלּוֹה בְּעֶרְבוֹת מוֹאָב, וּמִמִּילָא לֹא יְכוּלִים הָיוּ לְהַתְּפַלֵּל לַה' שְׁיוֹשִׁיעַ אוֹתָם מִעֲצַת הַרְשָׁעִים הַלְלוּ - בְּלָק וּבַלְעָם. (עַד שֶׁהַקַּב"ה גָּלָה אֶת כָּל הַפְּרִטִים הַלְלוּ בְּדֶרֶךְ נְבוּאָה לְמֹשֶׁה, כְּדִי שִׁיגְלָה אוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל).

וּכְפִי שְׁכַתְּב ה"חֲתָם סוּפֵר" בְּמִשְׁנֵתוֹ הַטְּהוֹרָה (שׁו"ת חֶלֶק יו"ד, סִימָן שְׁנו"א): "וַיֵּשׁ לִי לְעוֹרֵר בְּדַבָּר אֶחָד: הִנֵּה, אֵין לָנוּ

בְּכֹל הַתּוֹרָה שׁוֹם דְּבַר שָׂאִין אֲנַחְנוּ בְּעֵצְמָנוּ עַדִּי רֵאִיָּה, חוּץ מִפְּרֻשַׁת בְּלָעַם. כִּי כָּל מוֹפֵת מִצְרַיִם וְהַמְדָּבָר – אֵת הַכֹּל רָאוּ עֵינֵינוּ וְנַעֲשֶׂה לְפָנֵי שָׁשִׁים רַבּוֹא, וְלֹא נִשְׁאַר אֶחָד מִכָּל יִשְׂרָאֵל בַּחוּץ שְׁלֹא רָאָה...".

וּמִמְשִׁיךְ וּמִסְבִּיר ה'חֲתָם סוֹפֵר": "וְאֶפִּילוּ חִידוּשׁ עוֹלָם וּמַעֲשֵׂה נֶחֶשׁ בְּגֵן עֵדֶן, וְהַמְבוּל וְהַפְּלָגָה, כְּבָר כָּתַב רַמְבַּ"ן בְּסֵפֶר דְּרָשׁוֹת הַרְמַב"ן: הֲרִי אָדָם הָרֵאשׁוֹן רָאָה (ב)עֵצְמוֹ יַחֲדִי, בְּלִי אָב וְאִם. מַעֲשֵׂה גֵן עֵדֶן וְגִירוּשׁוֹ, וְהוּא דְבַר פָּנִים אֶל פָּנִים עִם שֵׁם בֶּן נֹחַ, רַבּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם. כִּי בֶן חֲמִשִּׁים הָיָה יַעֲקֹב כְּשָׁמַת שֵׁם, וְקָבַל מִמֶּנּוּ כָּל הַנ"ל עִם מַעֲשֵׂה מְבוּל וְהַפְּלָגָה, וְהוּא סֵפֶר לְבָנָיו. וְעִמָּרֵם שָׁמַע מִלּוֹי, וְאָמְרוּ בְּנָיו מִשֶּׁה וְאֶהְרֵן וְכָל הַדּוֹר הַהוּא קָבְלוּ כֵן מֵאֲבוֹתֵיהֶם, וּבְכָל הַדּוֹרוֹת כָּל הַנַּעֲשֵׂה לְזִקְנֵי זְקֵנִים הֲרִי הוּא כְּאִילוֹ נַעֲשֵׂה בְּפָנֵיהֶם מִמֶּשׁ, וְאִי-אֶפְשָׁר לְהַכְחִישׁ זֶהוּ בְּמַעֲשִׂיּוֹת וּסְפוּרֵי תוֹרָה".

אוּלָּם, אוֹמֵר ה'חֲתָם סוֹפֵר": "...כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה רֵאִינוּ בְּעֵינֵינוּ, חוּץ מִפְּרֻשַׁת בְּלָעַם. מִי הִגִּיד לָנוּ מָה הָיָה בֵּין מֶלֶךְ מוֹאָב וּבֵין קוֹסֵם אֶחָד בְּלָעַם, שָׂבָא אֱלִיּוֹ אֶל אֲרָצוֹ? וְלָמָּה בָּא? וּמִי הִבְיִאוֹ? וּמִי יָדַע שֶׁבָנָה מִזְבְּחוֹת וְשָׂרְצָה לְקָלֵל (אֵת יִשְׂרָאֵל), וְנִהַפֵּךְ לְבִרְכָה? מִי בָּא בְּסוּדֵם? וְיִשְׂרָאֵל הָיוּ שְׂרוּיִים בַּמְדָּבָר, וְהֵם (בְּלֶק וּבְלָעַם) עָמְדוּ בְּאֶרֶץ מוֹאָב בְּרֵאשׁ הַפְּסָגָה, וְרָאוּ לְמִטָּה אֶל הַמְדָּבָר לְמַרְחוֹק. (ו)מֵאֵינן יָדְעוּ יוֹשְׁבֵי מְדָבָר שֶׁמִּבֵּיטִים עֲלֵיהֶם מֵרֵאשׁ הָהָר הַזֶּה, וְשִׁמְנָחִשׁ עֲלֵיהֶם? וְאֶפִּילוֹ מִשֶּׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, לֹא יָדַע. וְרַק מִפִּי הַקַּב"ה יִתְבָּרַךְ שָׁמוּ נִכְתְּבוּ הַדְּבָרִים. (וְעַל-כֵּן) הַנְּבִיא צוּחַ: עֲמִי, זָכַר נָא מָה יַעֲזֵב בְּלֶק מֶלֶךְ מוֹאָב...".

מִעֲתָה נִשְׁפִּיל לְהַבִּין מָה כָּל-כֶּף מִיּוֹחַד בִּישׁוּעָה שְׁהוֹשִׁיעַ הַקַּב"ה אֵת יִשְׂרָאֵל מִעֲצַת בְּלֶק וּבְלָעַם, לְעוֹמֵת כָּל הַנְּסִים שְׁעֵשֶׂה הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּבְמַלְחַמַת עַמְלֶק, וְעוֹד. שְׂכּוֹן, בְּמִצְרַיִם וּבְמַלְחַמַת עַמְלֶק סָבְלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאוֹיְבֵיהֶם, וּמִיָּד צָעֲקוּ אֶל ה' שְׁיוֹשִׁיעֵם. וְלָכֵן אֵין בּוֹהַ חִידוּשׁ כָּל-כֶּף גְּדוֹל, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ הוֹשִׁיעַ אֵת עַמּוֹ, כִּי כֶּף הִיא דְרָכּוֹ שֶׁל אָב לְרַחֵם עַל בְּנָיו כְּאֶשֶׁר הוּא שׁוֹמֵעַ אֵת בְּכִיָּתָם וְצָעֲקוֹתָם עַל הַצָּרָה שֶׁהֵם נִמְצָאִים בָּהּ. אֲבָל כְּאֵן, בְּמַלְחָמָה הַרוֹחֶנִית שֶׁנִּהְלָהוּ בְּלֶק וּבְלָעַם כִּנְגַד יִשְׂרָאֵל, שְׁלֹא הִיָּתָה יְדוּעָה כְּלָל לְיִשְׂרָאֵל, וּמִמִּילָא לֹא הִתְפָּלְלוּ יִשְׂרָאֵל לַה' שְׁיוֹשִׁיעֵם, הִנֵּה, לְמִרוֹת כָּל זֹאת נִכְנַס הַקַּב"ה כְּבִיכּוֹל בְּעוֹבֵי הַקּוֹרָה, לְהַפֵּר אֵת עֲצַת בְּלֶק וּבְלָעַם, וְלִקְלָקֵל אֵת מַחְשַׁבְתָּם הַרְעָה – וּבְכֶף גְּלָה הַקַּב"ה אֵת הַחֲבִיבוֹת וְאֶהְבָּתוֹ הַגְּדוּלָה לְיִשְׂרָאֵל בְּנָיו, לְשִׁמּוֹר עֲלֵיהֶם מִכָּל צָרָה וְצוּקָה, וְלְהַצִּיל אוֹתָם מִכַּף אוֹיְבֵיהֶם, אֶפִּילוֹ בְּשַׁעָה שָׂאִין הֵם יְכוּלִים לְהַתְפַּלֵּל עַל הַצָּרָה הַנִּסְתָּרַת הַזֹּאת.

מִכָּל הָאֲמוֹר אוֹמֵר הַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן, נִרְאָה לְחַדֵּשׁ נִקּוּדָה חֲשׁוּבָה, שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כְּאֶשֶׁר אָנוּ קוֹרְאִים בְּשַׁבַּת אֵת פְּרֻשַׁת בְּלֶק, צָרִיךְ לְכוֹן לְקִיָּם מִצְוָה זוֹ: "עֲמִי, זָכַר נָא מָה יַעֲזֵב בְּלֶק מֶלֶךְ מוֹאָב" (כְּפִי שְׁאֲנוּ מִקְיָמִים פְּעַם בְּשָׁנָה אֵת מִצְוֹת "זְכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עַמְלֶק").

וּמוֹסִיף הַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: וְלִבִּי אוֹמֵר, שְׁמַטְעַם זֶה תִּקְנֵנוּ לָנוּ חו"ל לְקִרְוֵא אֵת הַהַפְּטָרָה בְּדְבָרֵי הַנְּבִיא שְׁבוּ נִזְכָּר פְּסוּקֵי זֶה ("עֲמִי, זָכַר נָא מָה יַעֲזֵב בְּלֶק מֶלֶךְ מוֹאָב") – כְּדִי שְׁבִזְכוּת הַזְּכוּרָה הַזֹּאת שְׁאֲנוּ מִקְיָמִים יִזְכּוֹר גַּם ה' אֵת בְּקִשְׁתֵּינוּ "זְכוֹר ה' מָה הָיָה לָנוּ הַבֵּיטָה וְרֵאָה אֵת חֲרַפְתָּנוּ", "זְכוֹר ה' לְבָנֵי אָדוֹם", וְיַעֲמוּד לִימֵינוּ תָּמִיד, לְהַפֵּר אֵת עֲצַת אוֹיְבֵינוּ הַקָּמִים עֲלֵינוּ בְּכָל עֵת וּבְכָל שַׁעָה וְשַׁעָה, כְּמוֹ שֶׁהַפֵּר אֵת עֲצַת בְּלֶק וּבְלָעַם הַרְשָׁעִים, עַד שֶׁנִּזְכָּה לְגֵאוּלָה הַשְּׁלָמָה בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"מִבְּרַכֵּיךְ בְּרוּךְ..."

בַּחֹר צְעִיר הִגִּיעַ אֶל הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים עוֹזֵר גְּרוּדוֹזִינְסְקִי, עַל מְנַת לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּרָכָה, כְּדִי שְׁלֹא יִצְטָרֵךְ לְלַכֵּת לְצַבָּא. הָאֶפְשָׁרוֹת לֹא לְהַתְגַּיֵּס הִיָּתָה כְּמַעֲט בְּלִתֵּי אֶפְשָׁרִית, וּבִיחּוּד אִם הַשְּׁלִטוֹנוֹת יָדְעוּ שֶׁהַמְּגוּיָס הֵינּוּ יְהוּדִי. בְּמַהֲלָךְ הַשִּׁיחָה שָׂאֵל אוֹתוֹ ר' חַיִּים עוֹזֵר: 'הֵאֵם אַתָּה לּוֹבֵשׁ צִיצִית?' הַבַּחֹר הַתְּבַיֵּשׁ לְהוֹדוֹת, אֲבָל הִרְגִישׁ שְׂאִינוּ יְכוּל לְשַׁקֵּר בְּפָנֵי הַרַב, אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ הוּא רוֹצֵה לְקַבֵּל בְּרָכָה, לָכֵן הִרְפִּין רֵאשׁוֹ, וְאָמַר: 'לֹא'.

הַשִּׁיחָה נִמְשָׁכָה, וְר' חַיִּים עוֹזֵר שָׂאֵל: 'הֵאֵם אַתָּה מְנִיחַ תְּפִילִין בְּכָל יוֹם?' הַבַּחֹר הִסֵּס לְרַגַע, וְאַחֵר-כֵּן הִשִּׁיב בְּקוֹל נְמוּךְ: 'רַבִּי, אֲנִי לֹא יְכוּל לְשַׁקֵּר בְּפָנֶיךָ, אֵינְנִי מְנִיחַ'.

'וְיָמָה בְּעֵנִין הַשַּׁבָּת?' שָׂאֵל ר' חַיִּים עוֹזֵר: 'הֵאֵם אַתָּה שׁוֹמֵר שַׁבָּת?' שׁוֹב לֹא יְכוּל הָיָה הַבַּחֹר לְהַבִּיט בְּפָנֵי הַרַב, וּכְשֶׁהוּא מְבִיט לְאַרְצָה אָמַר: 'רַבִּי, אֵינְנִי שׁוֹמֵר שַׁבָּת'.

שָׁקֵט שָׁרַר בַּחֲדָר כְּשֶׁהִנְעַר חֶפֶה בְּפִתְחֵי הַדְּבָרִים הַבָּאִים שֶׁל ר' חַיִּים עוֹזֵר. הוּא הָיָה בְּטוֹחַ שֶׁהוּא יִנְזוֹף בּוֹ בַּחוּמְרָה. אֵד בְּמִקּוֹם זֹאת, ר' חַיִּים עוֹזֵר אָמַר לוֹ: 'אֲנִי נוֹתֵן לָךְ בְּרָכָה שֶׁהַשְּׁלִטוֹנוֹת הַרוֹסִיִּים יִהְיוּ מְאוּכָזְבִים מִמֶּךָ בְּדִיוֹק כְּמוֹנֵי... הַבַּחֹר הִנִּיעַ בְּרֵאשׁוֹ לְאוֹת תּוֹדָה, וְעָזַב אֵת הַחֲדָר בְּזְרִיזוֹת.

שְׁבוּעִיִּים לְאַחַר מִכּוֹן חֲזַר הוּא לְרַבִּי חַיִּים עוֹזֵר, וְאָמַר לוֹ: 'רַבִּי, רְצִיתִי לְסַפֵּר לָךְ שֶׁהַבְּרָכָה עָזְרָה מְאֹד, וְשׁוֹחֲרֵרְתִי מִהַצָּבָא'. לְאַחַר מִכּוֹן הִרְאָה הוּא לְר' חַיִּים עוֹזֵר אֵת הַצִּיצִית שֶׁלְבַשׁ כְּעַת. וּמִסְפָּרִים חֲסִידִים שֶׁהָאִישׁ הַצְעִיר הַזֶּה לְבַשׁ צִיצִית, הִנִּיחַ תְּפִילִין, וְשָׁמַר שַׁבָּת כָּל יְמֵי חַיָּיו. **שַׁבָּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!**

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּלֶק "בְּרַגַע קָטָן עֹזְבְתֶיךָ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקְבָּצֶךָ" (ישעיה נד' ז) כְּנִיַסַת הַשְּׁבֻת: 19:20

עֲרַשׁ"ק ט' תַּמוּז תשע"ט (12.7.19) bnei-zion.com ר"ת 21:15 יְצִיאַת הַשְּׁבֻת: 20:32

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה שְׂאֵרִית" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּשְׁפָּא שְׂמוּאֵל אֶת אֲגַג (מֶלֶךְ עַמְלֵק) וַיִּשְׁפָּא, וַיִּימָיִם, "שֹׁפֵף" – שְׁבוּעוֹת סוֹכּוֹת פֶּסַח

הִרְהִ"ק מֵאֲפֻטָּא זִיע"א (=בַּעַל הַ"אוּהַב יִשְׂרָאֵל"), אָמַר פְּעַם: "טְעַמְתִּי מִן הַ"יּוֹהֵךְ" (=מֶרְק בְּאִידִישׁ) בְּלִיל פֶּסַח, וְהִיתָה לִּי מִזֶּה שְׂמִירָה כָּל הַשָּׁנָה...".

כְּשֶׁשָּׁמַע עַל כֵּךְ הִרְהִ"ק דָּוִד מֵטְאֵלְנָא זִיע"א אָמַר, שֶׁהִרְהִ"ק מֵאֲפֻטָּא זִיע"א, טָמֵן, כְּדַרְכּוֹ בְּקֹדֶשׁ, דְּבַר עֲמוּק בְּשִׁיחַת הַחֹלִינִן שָׁלוֹ עַל הַמֶּרְק. שָׁכֵן, עַל-פִּי הַיְדוּעַ מִדְּבַרֵי הַמְּקוּבְּלִים, הַשֵּׁם "יּוֹהֵךְ" הוּא שֵׁם שֶׁל (מִלְאָךְ) שְׂמִירַת הַדֶּרֶךְ, וְהוּא יוֹצֵא מִסּוּפֵי הַתִּיבּוֹת (תְּהִלִּים צ"א): "כִּי מִלְאָכִי יִצְוָה לֶךְ לְשִׁמְרֶךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ".

וְעַל זֶה רָמַז הִרְהִ"ק מֵאֲפֻטָּא בְּדַבְרֵי קוֹדֶשׁוֹ, כְּאֲשֶׁר טָעַם מִן הַיּוֹהֵךְ (=מֶרְק) בְּלִיל פֶּסַח. שָׁכֵן, כִּידוּעַ, לִיל פֶּסַח הוּא מְשׁוּמָר מִן הַמְּזִיקִים (כְּפִי שְׂאוּמְרִים חו"ל (פְּסָחִים קט'), "לִילָה הַמְּשׁוּמָר וּבֵא מִן הַמְּזִיקִין"), וּבְלִילָה זֶה מְאִיר שֵׁם הַשְּׂמִירָה "יּוֹהֵךְ". וְלָכֵן כְּאֲשֶׁר טָעַם הִרְהִ"ק מֵאֲפֻטָּא מִשֵּׁם הַשְּׂמִירָה "יּוֹהֵךְ" בְּלִיל פֶּסַח, הִיתָה לוֹ שְׂמִירָה מִזֶּה כָּל הַשָּׁנָה...".

וּמִקּוֹר לְדַבְרֵי זֶה, (שְׁבִלִיל פֶּסַח מֵתְעוֹרֵר הַשֵּׁם "יּוֹהֵךְ") הוּא מְדַבְרֵי הַרמ"א, שֶׁכָּתַב בְּ"דְרָפֵי מִשְׁה" (סימָן תַּעֲג/ ס"ק יח'), שְׂמִנְהַג יִשְׂרָאֵל, שְׁבִשְׁעַת הַסֵּדֶר, כְּאֲשֶׁר מְגִיעִים לְ"דָם וְאֵשׁ וְתַמְרוֹת עֶשְׂוֹן", שׁוֹפְכִים מְכוּס הַיַּיִן ג' פְּעָמִים, (כְּנִגְדַּת "דָּם, וְאֵשׁ, וְתַמְרוֹת עֶשְׂוֹן"). וְכֵן, גַּם כְּשֶׁמְזַכֵּיר אֶת עֵשֶׂר הַמְּכּוֹת, צְרִיךְ לְזַרוֹק עוֹד עֶשֶׂר פְּעָמִים מִן הַיַּיִן, כְּנִגְדַּת כָּל מְכָה וּמְכָה, וְעוֹד ג' פְּעָמִים יֵשׁ לְשִׁפּוֹךְ כְּנִגְדַּת רְאֵשֵׁי הַתִּיבּוֹת שֶׁל הַמְּכּוֹת "דְּצִ"ךְ, עַד"ש, בַּחֲא"ב" – הָרִי שְׁקַבְּלָנוּ יו" (=16) פְּעָמִים זְרִיקוֹת שֶׁל הַיַּיִן.

וְהוֹסִיף עַל-כֵּךְ הַ"דְּרָפֵי מִשְׁה" בְּלִשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשָׁה, וְאָמַר: "וְנִרְאָה (לִי), שְׂרוּמִזִּים כָּאֵן (חו"ל), (לְכָךְ) שְׁחַרְבּוּ שֶׁל הַקֵּב"ה נִקְרָא(יֵת) "יּוֹהֵךְ", וְהוּא מִלְאָךְ הַמְּמוּנָה עַל הַנְּקָמָה, כִּידוּעַ לְמְקוּבְּלִים".

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׁכּוֹנְתּוֹ שֶׁל הַ"דְּרָפֵי מִשְׁה" הִיא, שְׁצוֹרַת הַחֶרֶב שֶׁל הַקֵּב"ה הִיא יו, כְּאֲשֶׁר הָאוֹת י' הִיא צוֹרַת הַיְדִיּוֹת שֶׁל הַחֶרֶב, וְהָאוֹת ו' הִיא אֶרֶץ הַחֶרֶב שְׁבָה מְפִים. כְּפִי שְׂאוּמֵר הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ (שׁוֹפְטִים רַעֲד): "חֶרֶב דְּקוּב"ה – י' רִישָׁא דְחֶרֶב, ו' גּוּפָא דְחֶרֶב" (=בְּחֶרְבּוֹ שֶׁל הַקֵּב"ה, י' הִיא רֵאשִׁית הַחֶרֶב (=הַיְדִיּוֹת), וְהָאוֹת ו' הִיא גּוֹף הַחֶרֶב).

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר רוֹצֵה הַקֵּב"ה לְהַכּוֹת אֶת הַרְשָׁעִים, הוּא אוֹמֵר לְחֶרֶב "הֵךְ". וְהַחֶרֶב, שֶׁהִיא כְּאֲמוֹר בְּצוֹרַת יו, מְצַטְרֶפֶת לְ"הֵךְ", וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה הַצִּירוֹף "יּוֹהֵךְ", שֶׁהוּא כְּאֲמוֹר מִלְאָךְ הַשְּׂמִירָה בְּדֶרֶךְ, וְהוּא מִלְאָךְ הַמְּמוּנָה עַל הַנְּקָמָה בְּרִשְׁעִים.

הִנֵּה כִּי כֵן, מְבוֹאֵר הַיֵּטֵב, מָה שְׂאֵמֵר הִרְהִ"ק מֵאֲפֻטָּא זִיע"א בְּדַבְרֵי קוֹדֶשׁוֹ, שֶׁ"טָעַם" מִן הַ"יּוֹהֵךְ" בְּלִיל הַסֵּדֶר. שָׁכֵן, שֵׁם זֶה מֵתְעוֹרֵר בְּלִיל הַסֵּדֶר, עַל-יְדֵי יו" (=16) הַזְּרִיקוֹת שְׂאֵנוּ זוֹרְקִים מִן הַיַּיִן, וְעַל-יְדֵי כֵךְ נִמְשַׁכֵּת לָנוּ שְׂמִירָה לְכָל הַשָּׁנָה.

(וְהִנֵּה, אֵמֶת שְׁלֵפֵי הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ, שֵׁם "יּוֹהֵךְ" הוּא שֵׁם הַחֶרֶב שֶׁל הַקֵּב"ה, שֵׁם שְׁבוּ הוּא מְכָה אֶת הַרְשָׁעִים. אוֹלָם, מִפְּיֹן שְׁלֵפֵי הַמְּקוּבְּלִים, שֵׁם זֶה (= "יּוֹהֵךְ") הוּא שֵׁם שֶׁל מִלְאָךְ שְׂמִירַת הַדֶּרֶךְ – לְמַרְוֹת זֹאת, שְׁנֵי דְבָרִים אֱלוֹ עוֹלָם בְּקִנְיָה אֶחָד. שָׁכֵן, הַקֵּב"ה מְכָה בְּחֶרְבּוֹ, שְׁנִקְרָא "יּוֹהֵךְ", עַל רֵאשׁ הַקְּלִיפּוֹת, שְׂמִבְקָשׁוֹת לְהַזִּיק לְאִישׁ יִשְׂרָאֵל הַהוֹלֵךְ בְּדְרָכִים, וְעַל-יְדֵי כֵךְ יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל שְׂמִירָה בְּדֶרֶךְ. וְזֶה שְׂאֵמֵר דּוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת (תְּהִלִּים קַמְה, כ'): "שׁוּמֵר ה' אֶת כָּל אֲהַבָּיו". וּמִפְּרֵשׁ אֶת הַמְּשֻׁף הַפְּסוּקָה, אֵיךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שׁוּמֵר אֶת כָּל אוֹהַבָּיו? עַל-יְדֵי "וְאֵת כָּל הַרְשָׁעִים יִשְׂמִיד" – רְאֵשֵׁי תִיבּוֹת "יּוֹהֵךְ" – הִיא הַחֶרֶב שְׁבָה מְכָה הַקֵּב"ה עַל רֵאשׁ הַרְשָׁעִים).

וּכְתַב הַ"אֲמָרֵי נְעָם" (יוֹם ב' פֶּסַח, סְעוּדַת אֶסְתֵּר), עַל הַכְּתוּב בְּסִפְרֵי שְׂמוּאֵל (א' טו', לג'): "וַיִּשְׁפָּא שְׂמוּאֵל אֶת אֲגַג (מֶלֶךְ עַמְלֵק) לְפָנָיו ה' בְּגִלְגָּל", וּפְרֵשׁ רַש"י: "וַיִּשְׁפָּא", חֲתָכוּ (לְאֲגַג) לְאַרְבַּע (חֲתִיכוֹת)...".

וְהִבִּיא עַל-כֵּךְ הַ"אֲמָרֵי נְעָם", רָמַז נִפְלָא וְאָמַר, שְׂכָאֲשֶׁר שִׁפָּא שְׂמוּאֵל הַנְּבִיא אֶת אֲגַג מֶלֶךְ עַמְלֵק, הוּא הַכְּנִיעַ אֶת קְלִיפַת בְּלָעַם-עַמְלֵק, עַל-יְדֵי קְדוּשַׁת שְׁלֹשַׁת הַרְגָּלִים. הֵא כִּיצַד?

הִנֵּה, בְּשִׁלְשׁ הַרְגָּלִים (כּוֹלֵל שְׂמִינֵי עֲצָרַת, שְׁהָרִי הוּא כּוֹלֵל בְּתוֹךְ סוֹכּוֹת), יִשְׁנֵם בְּדִיוֹק יו" (=16) יָמִים. (חֲג פֶּסַח

הוא שבִּעָה יָמִים, חַג הַסּוּכּוֹת כּוֹלֵל שְׁמִינֵי עֶצְרַת הַיּוֹם שְׁמוֹנֶה יָמִים, חַג שְׁבוּעוֹת הוּא יוֹם אֶחָד, וּבִסְךָ הַכֹּל יוֹם (=16) יָמִים).

וְזֶהוּ שְׁכַתּוֹב **"וַיִּשְׁפָּח שְׂמוּאֵל אֶת אַגַּג (מֶלֶךְ עַמְלֵק)"** – **וַיִּשְׁפָּח**, עַל-יְדֵי קְדוּשַׁת **וַיִּ** יָמִים, שֵׁשׁ בַּ–**"שִׁפָּח"** – שְׁבוּעוֹת סוּכּוֹת פֶּסַח (שְׁלֹשֶׁת הַרְגָלִים), הַכְּנִיעַ שְׂמוּאֵל אֶת **קְלִיפַת אַגַּג**, זָרַע עַמְלֵק.

וְזֶהוּ הַעֲנִין שֶׁל הַשֵּׁם **"יוֹהָד"**, שֶׁהוּא הַחֶרֶב לְהַכּוֹת עַל רֹאשׁ הַרְשָׁעִים. שָׁכַן, עַל-יְדֵי קְדוּשַׁת **שְׁלֹשׁ הַרְגָלִים**, שְׁבָהָם יֵשׁ יוֹ יָמִים, מִתְעוֹרְרַת חֶרְבוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, **"יוֹהָד"**, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ אוֹמֵר **"הָד"** לְהַכּוֹת בּוֹ אֶת הַרְשָׁעִים.

וְהִנֵּה, כְּאִשֶּׁר נִתְבּוֹנָן, נִרְאֶה שְׁחַג הַפֶּסַח, שָׁבוּ יִצְחָק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כּוֹלֵל בְּתוֹכּוֹ אֶת כָּל **שְׁלֹשֶׁת הַרְגָלִים**. שָׁכַן, יִשְׂרָאֵל יִצְחָק מִמִּצְרַיִם בְּפֶסַח רַק בְּזִכּוֹת קִבְּלַת הַתּוֹרָה בְּשְׁבוּעוֹת (כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב בַּמִּדְרָשׁ (שְׁמוֹת רַבָּה ג, ד):

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָאֱלֹהִים מִי אֲנֹכִי כִי אֵלֶיךָ אֶל פְּרַעֲזָה וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם...". (פְּלוֹמֶר), מָה זִכּוֹת יֵשׁ בְּיָדָם (שֶׁל יִשְׂרָאֵל) שְׂאוּכָל לְהוֹצִיאָם? אָמַר לוֹ הַקַּב"ה... **'בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל**

הַהָר הַזֶּה...' – הוּא יוֹדֵעַ שְׁבוּכּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵן עֲתִידִים לְקַבֵּל עַל-יָדֶךָ בְּהָר הַזֶּה (בְּיוֹם וַיִּ=50), הֵם יוֹצִיאִים מִשָּׁם (=מִמִּצְרַיִם). וְכֵן, גַּם חַג הַסּוּכּוֹת כְּלוּל בְּפֶסַח. שָׁכַן, הַקַּב"ה הוֹשִׁיב אֶת יִשְׂרָאֵל בְּסוּכּוֹת כְּשִׁיצְאוּ מִמִּצְרַיִם,

כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (וַיִּקְרָא כג, מג): **"לִמְעַן יִדְעוּ דְרַתִּיכֶם כִּי בְּסוּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם"**. נִמְצָא מִכָּאן, שְׁחַג הַפֶּסַח כּוֹלֵל בְּתוֹכּוֹ אֶת כָּל **שְׁלֹשֶׁת הַרְגָלִים**, שְׁבָהָם יֵשׁ יוֹ יָמִים, שֶׁהֵם בְּבַחֲנֵי הַחֶרֶב

שֶׁל הַקַּב"ה, **"יוֹהָד"**, שְׁמַתְגַּלִּית בְּלִיל פֶּסַח, לְהַכּוֹת בּוֹ אֶת הַרְשָׁעִים.

עַל-פִּי הָאָמוֹר, יוֹמַתֵק לָנוּ לְהַבִּין מָה שְׁכַתּוֹב: **"וַיִּתְיַצַּב מֵלֶאךָ ה' בְּדֶרֶךְ... וַחֲרָבוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ"**. וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין עֲנִין זֶה. שָׁכַן, מְדוּעַ הִתְיַצַּב הַמֵּלֶאךָ כִּנְגַד בְּלָעַם עִם חֲרָבוֹ בְּיָדוֹ? הֲלֹא בְּסוּפוֹ שֶׁל דְּבַר לֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ הַמֵּלֶאךָ בְּחֶרֶב

זוֹ כְּדֵי לְהַרוֹג אֶת בְּלָעַם. אֲלֵא, לְפִי הָאָמוֹר יֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁשֵּׁם הַחֶרֶב שֶׁל הַמֵּלֶאךָ הִיָּה **"יוֹהָד"**. וְזֹאת, כְּדֵי לְרַמּוֹז לָנוּ, שְׂאֵת קְלִיפַת **בְּלָעַם-עַמְלֵק** אֲפֶשֶׁר לְהַכְּנִיעַ עַל-יְדֵי קְדוּשַׁת **וַיִּ** הַיָּמִים שֵׁשׁ בְּשְׁלֹשֶׁת הַרְגָלִים.

וְלָכֵן גַּם מְבוֹאֵר בְּפֶרֶשׁת **"מְטוֹת"** (לא, ה): **"וְזֹאת בְּלָעַם בֶּן בְּעוֹר הַרְגוֹ בְּחֶרֶב"**. שֶׁהָרִי, יֵשׁ לָנוּ לְשִׂאוֹל, מְדוּעַ צָרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, שְׂאֵת בְּלָעַם הַרְגוֹ דּוֹקָא בְּחֶרֶב?

אֲלֵא, מִפְּרֵשׁ ה'תְּרַגּוּם יוֹנָתָן, שֶׁבְּלָעַם עָשָׂה מַעֲשֵׂה קְסָמִים וּפְרַח בְּאוֹיֵר. כְּשִׂרְאָה כֶּךָ פִּינַחְס, מִיַּד הַזִּכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַמְּפֹרָשׁ, וּפְרַח אַחֲרֵי בְּלָעַם, וְהַרְגוֹ בְּחֶרֶב. וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁפִּינַחְס הַזִּכִּיר אֶת שֵׁם הַחֶרֶב **"יוֹהָד"**, וּבִשְׁם זֶה הִרְגָה אֶת

בְּלָעַם הַרְשָׁע – מִיָּדָה כִּנְגַד מִיָּדָה. שָׁכַן, אֲתָה, בְּלָעַם, רְצִיתָ לְעַקּוֹר אוֹמָה, הַחוּגְגַת **וַיִּ** יָמִים בְּשְׁלֹשֶׁת הַרְגָלִים – לָכֵן, מִיָּדָה כִּנְגַד מִיָּדָה – תִּיפּוֹל בְּחֶרְבוֹ שֶׁל הַקַּב"ה **"יוֹהָד"**, שֶׁהִיא כְּאָמוֹר בְּצוּרַת **וַיִּ**, וּכְפֶּאֶשֶׁר הוּא יִתְבָּרֵךְ רוֹצֵה לְהַכּוֹת אֶת הַרְשָׁעִים מִצְּרַף **וַיִּ** לְ**"הָד"**, וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה הַצִּירוֹף **"יוֹהָד"**. (עַל פִּי "אוֹרְהָ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינַחְס פְּרִידְמָן)

(בְּעֲנִין זֶה שֶׁל הַשְּׂמִירָה בְּדֶרֶךְ מוֹבָא בְּיִלְקוּט "מַעַם לוֹעֵז", בְּשֵׁם רַבְּנּוּ בְּחִי, שִׂיאֵמֵר הָאָדָם לְפָנָי שֶׁהוּא יוֹצֵא לְדֶרֶךְ אֶת הַפְּסוּק (דְּבָרִים יא, כה): **"לֹא יִתְיַצַּב אִישׁ בְּפָנֶיכֶם פְּחֻדְכֶם וּמוֹרָאכֶם יִתֵּן י-ה-ו-ה אֱלֹהֵיכֶם עַל פָּנָי כָּל הָאֶרֶץ**

אֲשֶׁר תִּדְרָכּוּ בָּהּ כְּאֲשֶׁר דִּבַּר לָכֶם". שָׁכַן, בְּפְסוּק זֶה יֵשׁ עַב(72) אוֹתִיוֹת. וְזֹאת, כְּדֵי לְרַמּוֹז עַל עַב' שְׁמוֹת הַקֹּדֶשׁ. (יְדוּעַ שֵׁשׁ עַב(72) שְׁמוֹת קֹדֶשׁ, הַמוֹפִיעִים בְּפֶרֶשׁת **"בְּשַׁלַּח"**, וְעַל-יְדֵי שְׁמוֹת אֵלּוּ נִבְקַע יָם סוּף).

עַל-כֵּן, מִי שִׂוִּיצָא לְדֶרֶךְ, טוֹב שִׂיאֵמֵר פְּסוּק זֶה, **"לֹא יִתְיַצַּב אִישׁ בְּפָנֶיכֶם..."** (אֶת כָּל הַפְּסוּק בְּמִלּוּאוֹ), מִכִּיּוֹן שֵׁשׁ בּוֹ סְגוּלָה, לְהִינָצֵל מִכָּל אוֹיֵב וְחִיָּה רָעָה וּמִכָּל מִינֵי פוֹרְעָנוּת לֹא עֲלִינוּ, כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ יִהְיֶה עִמּוֹ).

"הֵן עִם לְבַדָּד יִשְׁכֵן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב" (עַל פִּי "אוֹרְהָ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינַחְס פְּרִידְמָן)

רַבִּי יִשְׂרָאֵל בַּעַל שֵׁם טוֹב (הַבַּעַש"ט), מִיֶּסֶד תְּנוּעַת הַחֲסִידוּת, חִזַּר פַּעַם בְּעָרֵב שַׁבַּת עִם חֲבוּרַת חֲסִידִים מִן הַמְּקוֹה, שָׁבוּ טַבֵּל לְכַבּוֹד שַׁבַּת. לְפָתַע נִשְׁמַע רַעַשׁ גָּדוֹל בְּפִינַת הַרְחוּב, וּמִיָּד נִרְאוּ כְּמָה נוֹכְרִים שֶׁצָּעְדוּ בְּעֲלִיצוֹת לְרוּחַב הַרְחוּב, נוֹכַח הַחֲסִידִים שֶׁהִלְכוּ שְׁלוּבֵי זְרוּעַ עִם רַבָּם.

חֲשַׁשׁ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב שֶׁמָּא יִגַּע בּוֹ מִיִּשְׁהוּ מִן הַנוֹכְרִים, וְהַחַל סוּטָה עִם מְלוֹיו לְצִידֵי הַדֶּרֶךְ. בְּאוֹתוֹ רָגַע שְׁמַע הַצַּדִּיק אֶת אֶתֶד הַנוֹכְרִים אוֹמֵר לְחֶבְרוֹ: הִיָּהָר מִן הַיְּהוּדִי הַזֶּה, שְׁלֹא יִגַּע בְּךָ וַיִּטְמָא אוֹתְךָ.

נִתְחַנֵּךְ הַבַּעַש"ט בְּשִׁמְחָה, וְאָמַר לְחֲסִידִים שֶׁמְסַבִּיבּוּ: עֲתָה נִתְחַנֵּךְ לִי פִירוּשׁ הַכְּתוּב בְּבִרְפַת בְּלָעַם: **"הֵן עִם לְבַדָּד יִשְׁכֵן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב"**. שָׁכַן, הָעוֹבְדָה שְׁעַם יִשְׂרָאֵל יִכּוֹל לְהִישָׁאֵר **"לְבַדָּד"** - בְּיִחוּדוֹ וּבְקְדוּשַׁתוֹ - אֶף-עַל-פִּי שֶׁהוּא יוֹשֵׁב יָמִים רַבִּים בְּקֶרֶב הָאוֹמוֹת, הִיא תּוֹצְאָה שֶׁל **"בְּגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב"** - שְׂאִין הַגּוֹיִים בְּעוֹלָם מְחַשְׁבִּים אוֹתוֹ כְּאֶחָד מֵהֶם, אֲלֵא מִבִּיטִים עֲלָיו כְּעַל נֶטֶע זָר, שֶׁצָּרִיכִים לְהַתְּרַחֵק וּלְהַבְדִּיל מִמֶּנּוּ.

כָּל זֹאת - הוֹסִיף הַבַּעַל שֵׁם טוֹב - הוּא מִן הַצַּדִּיקָה שְׁעוֹשָׂה הַקַּב"ה עִם יִשְׂרָאֵל, הַמְּפּוֹזְרִים בֵּין הַגּוֹלְיוֹת, כְּדֵי לְשִׁים לָהֶם שֵׁם וּשְׂאֵרִית בְּקֶרֶב הָעַמִּים, עַד לְגֹאוֹלָה הַשְּׁלִימָה...

בַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פְּרִשֵׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּלָק "בְּרָגַע קָטָן עֲזַבְתִּיךָ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקְבָּצֶךָ" (ישעיה נד' ז) **כְּנִיסַת הַשָּׁבֹת: 19:20**

ערש"ק ט' תמוז תשע"ט (12.7.19) **בnei-zion.com** ר"ת 21:15 **יציאת השבת: 20:32**

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה שְׂאִרִית" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֲתוֹן וַתֹּאמֶר לְבַלְעָם מַה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִכִּיתָנִי זֶה שְׁלַשׁ רְגָלִים" (על פי "אורה של תורה")

על דברי האתון לבלעם, "כי הכיתני זה שלש רגלים", מפרש רש"י: "זה שלש רגלים" – רמז לו (=הקב"ה לבלעם): אתה מבקש לעקור אומה, החוגגת שלש רגלים בשנה?!"

מקור דברי רש"י הוא מהכתוב במדרש (מדרש רבה כ' יד'): "ותאמר לבלעם מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים, רמזה לו (=האתון לבלעם): אתה מבקש לעקור אומה, החוגגת שלש רגלים?!"

והנה, כאשר מתבוננים בפרשה, רואים אנו שבלעם הרשע נסה לקלל את ישראל שלש פעמים. פעם אחת, כאשר העלה אותו בלק אל במות בעל, כפי שכתוב: "ויקח בלק את בלעם ויעלהו במות בעל". פעם שנייה, כשלקחו בלק אל "שדה צפים אל ראש הפסגה". ופעם שלישית, כשלקח אותו בלק אל ראש הפעור, כמו שכתוב: "ויקח בלק את בלעם ראש הפעור הנשקף על פני הישימן". ובכל שלש פעמים אלו הוכרח בלעם לברך את ישראל, ולא לקללם.

ופרש ה"שם משמואל", ששלש הפרכות הללו שברך בלעם את ישראל, הן בזכות מצות שלש הרגלים (=פסח, שבועות וסוכות), בהם עולים ישראל לרגל לבית המקדש.

וכפי דבריו הקדושים של ה"שם משמואל" (בלק תרע"ב): "ובזה יש לפרש הענין, ששלש פעמים ברך בלעם את ישראל. כי הן לעומת שלש רגלים, כי הוא רצה לעקרו (=את הרגלים) מישראל. אבל, ה' יתברך הפך את הקללה לברכה, ועל-כן שלש הפרכות (שברך בלעם את ישראל) הן מעין (וכנגד) שלש (ה)רגלים".

וראוי להוסיף מה שכתב ה"אמרי נעם" (יום ב' פסח, סעודת אסתר), על הכתוב בספר שמואל (א' טו', לג'): "וישסף שמואל את אגג (מלך עמלק) לפני ה' בגלגל", ופרש רש"י: "וישסף, חתכו (לאגג) לארבע (חתיכות)...".

והביא על-כך ה"אמרי נעם", רמז נפלא ואמר, שכאשר ספף שמואל הנביא את אגג מלך עמלק, הוא הכניע את קליפת בלעם-עמלק, על-ידי קדושת שלשת הרגלים. הא כיצד?

והענין הוא על-פי מה שכתב המקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרופאלי זיע"א ב"ליקוטי שושנים", וזה לשונו: "בלעם ועמלק מצד הטומאה, יראה ואהבה בטומאה, נגד יראה ואהבה בקדושה, והנה, בקשר אחד תמצאנו".

וצריכים אנו להבין את דברי רבי שמשון, וכי מהו "בקשר אחד תמצאנו"?

ופרש רבי שמשון מאוסטרופאלי זיע"א את דבריו ואמר, שקליפת בלעם ועמלק משולבות יחד, כפי שהביא שם

בציור: בלעם יר אה

עמלק אהבה

דהינו, בציור הזה אנו רואים כי שני השמות, בלעם ועמלק, מתחברים ומשתלבים זה בזה, וניתן לקרוא אותם גם מלמעלה למטה. וכן הוא בשתי התיבות "יראה" ו"אהבה", שאף הן מתחברות ומשתלבות זו בזו וניתן לקרוא אותן גם מלמעלה למטה.

והרמז כאן הוא, שקליפת בלעם ועמלק קשורות זו בזו, והן בבחינת יראה ואהבה שמצד הטומאה, והן קשורות זו בזו להתירא ולאהוב דברים גשמיים, וכן את הבלי העולם הזה.

ומאחר וזה לעומת זה עשה האלקים, הנה, כדי לבטל את קליפת היראה והאהבה, שמצד הטומאה (=בלעם ועמלק), צריך את יראת ה' ואהבת ה', שהן מצד הקדושה, שרק באמצעותן ניתן להכניע ולבטל את הקליפות הללו. ומעתה, אומר ה"אמרי נעם", כמו שמצינו אצל בלעם, שנתבטלה קליפתו על-ידי קדושת שלשת הרגלים, ובמקום לקלל את ישראל, ברך אותם. (כפי שהבאנו מדברי חז"ל: "שלש פעמים ברך בלעם את ישראל). כי הן לעומת שלש הרגלים...". (ה"שם משמואל")

והנה, בשלש הרגלים (כולל שמיני עצרת, שהרי הוא כלול בתוך סוכות), ישנם בדיוק יו' (=16) ימים. (חג פסח

הוא שבֵּעָה יָמִים, חָג הַסּוּכּוֹת כּוֹלֵל שְׁמִינֵי עֶצְרַת הַיּוֹם שְׁמוֹנֵה יָמִים, חָג שְׁבוּעוֹת הוּא יוֹם אֶחָד, וּבְסֻדְ הַכֵּל יו' (=16) יָמִים). וְזֶהוּ שְׁכַתוּב **וַיִּשְׁפָּר שְׁמוֹאֵל אֶת אֲגַג (מֶלֶךְ עַמְלֵק)** – **וַיִּשְׁפָּר**, עַל-יַדִּי קְדוּשַׁת **וַיִּשְׁפָּר** יָמִים, שִׁישׁ בַּ–**שִׁשְׁפָּר** – **שְׁבוּעוֹת סּוּכּוֹת פֶּסַח (שְׁלֹשַׁת הַרְגָּלִים)**, הַכְּנִיעַ שְׁמוֹאֵל אֶת **קְלִיפַת אֲגַג**, זָרַע עַמְלֵק. **וַיִּרְא אֶת עַמְלֵק וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר רֵאשִׁית גּוֹיִם עַמְלֵק וְאַחֲרֵיתוֹ עַדִּי אֲבַד׃**

יְדוּעַ, שְׁעַמְלֵק הוּא **כַּח הַטּוֹמְאָה** הַחֶזֶק בְּיוֹתֵר שֶׁל הַקְּלִיפּוֹת. וְלָכֵן הִתְנַגַּד הוּא בְּכַח טוֹמְאָתוֹ נֶגַד קְדוּשַׁת עַם יִשְׂרָאֵל. דָּבָר זֶה נִרְמָז בְּרֵאשִׁי הַתִּיבּוֹת שֶׁל **עַמְלֵק**: **עַמְרָם מִשֶּׁה לְוִי קָהַת**, כְּדִי לומר לָד, שֶׁבְּכַח טוֹמְאָתוֹ רָצָה לְבַטֵּל אֶת קְדוּשַׁת רֵאשִׁי יִשְׂרָאֵל - **עַמְרָם מִשֶּׁה לְוִי קָהַת**. וְאוּלָּם דּוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת מוֹסִיפִים, שְׁסוֹפֵי הַתִּיבּוֹת שֶׁל צְדִיקִים אֵלוֹ - **עַמְרָם לְוִי קָהַת מִשֶּׁה** - הוּא **"מִיתָה"**. לָכֵן כְּתִיב: **"רֵאשִׁית גּוֹיִם עַמְלֵק"**. דְּהִינּוּ, **רֵאשִׁית/רֵאשִׁי** הַתִּיבּוֹת שֶׁל עַמְלֵק הֵם צְדִיקִים (**עַמְרָם מִשֶּׁה לְוִי קָהַת**), שְׂרָצָה הוּא בְּגֵדֵל חוֹצְפָתוֹ לְהִלְחֵם בְּקְדוּשַׁתָּם. אוּלָּם, **"אַחֲרֵית עַדִּי אֲבַד"**, אַחֲרֵיתוֹ/סוֹפֵי הַתִּיבּוֹת שֶׁל צְדִיקִים אֵלוֹ הוּא **מִיתָה** (**עַמְרָם לְוִי קָהַת מִשֶּׁה**). וְלָכֵן כִּיּוֹן, שְׂרָצָה לְבַטֵּל אֶת כַּח קְדוּשַׁתָּם, **"זָכָה"** שְׂאֲחֲרֵיתוֹ הִיא **"עַדִּי אֲבַד"**.

"בְּרַם 'קִירִיס אִיטִימוֹס' (=כּוֹר אֶטוּמִי) לְהוֹן בְּשַׁעַת אֲנִיקִין, וּמִקְטֵל כְּלֵהוֹן"

הַרְהִיג ר' יוֹסֵף שֵׁינְבֵּרְגֶר שְׁלִיט"א אוֹמֵר שֶׁהַכְּתוּב (בַּמְדַּבֵּר יֵא כו) **"וַיֹּאמֶר אֶלְדָּד וּמִיָּדָד מִתְנַבְּאִים בְּמַחְנֵה"** הוּא רֵאשִׁי תִיבּוֹת בְּגִימְטְרִיָּה **אוֹבַאמ"ה**. וּמוֹבֵא שֶׁם בְּתַרְגוּם יוֹנָתָן וּבְתַרְגוּם יְרוּשָׁלַיִם שֶׁאֶלְדָּד הִתְנַבֵּא שְׁמִשֶּׁה מֵת וַיהוֹשֻׁעַ מְכַנֵּס אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָה. וּמִיָּדָד הִתְנַבֵּא עַל הַשָּׁלוֹ. וְשִׁנְיָהֵם יַחַד הִתְנַבְּאוּ עַל **גּוֹג וּמָגוֹג**. וְנִבְיָא אֶת לְשׁוֹנוֹ שֶׁל הַתְּרַגּוּם יוֹנָתָן: **"אֶלְדָּד הוּא מִתְנַבֵּי וְאָמַר הָא מִשֶּׁה מִתְכַּנֵּישׁ מִן עַלְמָא וַיהוֹשֻׁעַ בַּר נוֹן מְשַׁמֵּשׁ מְשֻׁרֵיתָא קָאִי מִן בְּתַרְיָה. וּמִדְּבַר עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל, וּמִיַּעַל יַתְהוֹן לְאַרְעָה כְּנַעֲנָאִי, וּמַחְסִין יַתְהוֹן לְהוֹן. מִיָּדָד הוּא מִתְנַבֵּי וְאָמַר הָא סְלוֹי סְלָקִין מִן יַמָּא וּחְפִיִין כָּל מְשֻׁרֵיתָא דְיִשְׂרָאֵל, וַיְהוּי לְעַמָּא לְתוֹקְלָא. בְּרַם תְּרִיחֵן כַּחְדָּא מִתְנַבֵּין וְאָמְרִין הָא מְלָכָא סְלִיק מִן אַרְעָא דְמָגוֹג בְּסוֹף יוֹמָא, וּמְכַנֵּשׁ מְלָכִין קְטָרִי תַגִּין וְאַפְרָכִין לּוֹבְשֵׁי שְׁרִיוֹנִין, וְכָל עַמְמֵיָא יִשְׁתַּמְעוּן לִיה וּמִסְדָּרִין קָרְבָּא בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל עַל בְּנֵי גְלוּתָא, בְּרַם 'קִירִיס אִיטִימוֹס' (=כּוֹר אֶטוּמִי) לְהוֹן בְּשַׁעַת אֲנִיקִין, וּמִקְטֵל כְּלֵהוֹן בִּיקִידַת נִשְׁמַתָּא בְּשִׁלְהוּבִית אֶשְׁתָּא... וְנִפְלִין פְּגִרִיהוֹן עַל טוֹרִיָּא דְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל" (=נְשִׂיא **מָגוֹג/אוֹבַאמָה** יֵאסוֹף עִמוֹ עִמִּים רַבִּים לְהִלְחֵם עַל יִשְׂרָאֵל. אֲבָל כּוֹלֵם יִשְׁמְדוּ בְּכּוּחַ הָאֶטוּס וּבְשִׁלְהַבַת הָאֵשׁ, וּפְגִרִיהֶם יִפְלוּ עַל הָרִי יִשְׂרָאֵל).**

"...וּלְכָה זַעֲמָה יִשְׂרָאֵל?"

לְהֵלֵן סִיפּוֹר נוֹרָא, מֵהַסְפֵּר **"עֲמוּד הַהוֹרָאָה"**, שֶׁבוֹ לּוֹמְדִים אָנוּ עַד הֵיכָן מִגִּיעוֹת הַקְּנָאָה וְצְרוּת הָעֵינַן. לִילָה אֶחָד נִחְרְדָה אֶשְׁתּוֹ שֶׁל קְבֵלָן הַמְּצַבּוֹת הַירוּשָׁלַיִם שֶׁמְעוֹן לְשִׁמְעַת זַעֲקוֹתָיו. **"חֹשִׁי מְהֵר אֵל הָרוּפָא! יָדִי הִימְנִית אִינָה נִשְׁמַעַת לִי, וְהִיא מְשׁוֹתֶקֶת, וְעוֹד חֵשׁ אֲנִי בָּהּ כְּאֲבִי תוֹפֵת!"**. הַבְּהִילוֹת בְּקוֹלוֹ גֵּרַם לָהּ לְהִזְעִיק אֶת הָרוּפָא בְּאִישׁוֹן לִילָה. הָלָה הִגִּיעַ, בְּדַק אֶת הַחוֹלָה, וְלֵאחֶר בְּדִיקָה מְקִיפָה לֹא הִצְלִיחַ לְאַתֵּר אֶת סִיבַת הַשִּׁיתוּק וְהַכְּאָבִים, וְעַזָּב אֶת הַמְּקוֹם כְּלַעוֹמַת שְׂבָא.

לְקַרְאֵת הַבְּקָר, לְאַחַר שֶׁהִתְפַּתֵּל בְּיִיסוּרָיו כָּל הַלֵּילָה, וְלֹא הִצְלִיחַ לְהִירָדֵם, בְּקֵשׁ שֶׁמְעוֹן מֵאֶשְׁתּוֹ שֶׁתֵּלֶךְ לְשִׁכּוֹנַת **"בֵּית יִשְׂרָאֵל"**, וְתִזְעִיק אֶת רַבִּי מְרֻדְכִי אֲבִנֵר, בּוֹנֵה הַמְּצַבּוֹת הָאֲשַׁפְּנֹזִי. הָאִשָּׁה, אֵף שֶׁלֹּא הִבִּינָה אֶת הַסִּיבָה לְבִקְשָׁתוֹ, עֲשֵׂתָה מִיָּד כְּדַבְּרֵי בְּעַלְהָ. כְּאִשְׁרֵי הִגִּיעָה הָאִשָּׁה לְרַבִּי מְרֻדְכִי, תָּמָה בְּלִבּוֹ עַל הַמַּתְחַרָּה שֶׁלוֹ, אֲשֶׁר שׁוֹלַח לְהִזְעִיקוֹ בְּשַׁעַת בְּקוֹר כָּל-כָּד מוֹקְדָמַת. אוּלָּם, לְאַחַר שֶׁסִּפְרָה לוֹ אֶשְׁתּוֹ שֶׁל שֶׁמְעוֹן עַל מְצַב בְּעַלְה הַסִּכִּים לְבוּא. כְּאִשְׁרֵי הִגִּיעַ רַבִּי מְרֻדְכִי אֶל שֶׁמְעוֹן, פָּנָה אֵלָיו שֶׁמְעוֹן, וְאָמַר לוֹ: **"אֲבִנֵר יְדִידִי, אֲנָא סְלַח לִי, מַחֵל לִי, כִּפּוֹר לִי עַל שְׁגִמְלַתִּיךְ רָעָה, לֵלֵא עוֹל בְּכַפְדִּי! חוּטָא אֲנִי וּפּוֹשַׁע!"** - זַעַק בְּקוֹל כּוֹאֵב וּמִיוֹסֵר.

לְשִׁאֲלַת ר' מְרֻדְכִי עַל מָה הוּא מְבַקֵּשׁ כְּפָרָה, עָנָה שֶׁמְעוֹן בְּקוֹל שְׁבוֹר: **"אֶתְמוּל בְּנִית מְצַבָּה עֵגוּלָה עַל קְבֵרוֹ שֶׁל הַצְּדִיק רַבִּי צְבִי פֶּסַח פְּרָאנֵק ז'צ"ל. וְאֲנִי, הַפּוֹשַׁע, רְצִיתִי לְהוֹכִיחַ שְׂרָק אֲנִי יוֹדַע לְבָנוֹת מְצַבָּה עֵגוּלָה, וְלָכֵן, לְאַחַר שֶׁחֲזַרְתָּ לְבֵיתךָ אֲמַשׁ, הִלְכְתִּי לְשֵׁם, וּבְזָדוֹן לְבַבִּי הִרְמַתִּי פְּטִישׁ כְּבֵד, וְעַשִׂיתִי סְדָק בְּמְצַבָּה. אוּי וְאֲבוּי לְנַפְשִׁי כִּי שְׁלַחְתִּי יָדִי בְּצִיּוֹן הַקְּדוּשׁ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק!"**

נִדְהָם אֲבִנֵר וְנִשְׂאָר הַמוֹם לְמִשְׁמַע אוֹזְנָיו, עַד הֵיכָן מִגִּיעָה כּוֹחָה שֶׁל קְנָאָה וְתַחֲרוּת. שֶׁמְעוֹן אָזַר כַּח, וְהִמְשִׁיד בְּדַבְּרָיו: **"אֲנָא מִמֶּדָּה, עֲשֵׂה לְמַעֲנִי, וְאֵל תִּגְרוּם לִי לְרַדַּת לְבָאֵר שַׁחַת. הָרִי אֶתְהָ רּוֹאֵה אֶת מְצַבִּי, אִין סִפְק שִׁיָּדִי מְשׁוֹתֶקֶת בְּשֵׁל מַעֲשִׂי. עַל-כֵּן אֲנִי מְבַקֵּשׁ, בְּכָל לְשׁוֹן שֶׁל בְּקִשָּׁה, רַד לְבֵית הָעֲלָמִין בְּהַר הַמְּנוּחוֹת, וּבְנֵה מִיָּד לְצְדִיק מְצַבָּה חֲדָשָׁה, וְאֲנִי אֶתּוֹ לָד אֶת מְשִׁכּוֹרְתְךָ עֲבוּר עֲבוּדְתְךָ. אֵד אֲנָא מִמֶּדָּה, אֲנִי מִתְחַנֵּן, אֵל יוֹדַע הַדְּבָר לְאִישׁ, בּוֹשׁ וְנִכְלָם אֲנִי בְּמַעֲשֵׁי הָרַעִים שְׁעַשִׂיתִי."**

רַבִּי מְרֻדְכִי הִבְטִיחַ לוֹ נְאֻמָּנָה, וּמִיָּד יָרַד לְבָנוֹת מְצַבָּה חֲדָשָׁה לְצְדִיק רַבִּי צְבִי פֶּסַח פְּרָאנֵק ז'צ"ל. לְמַחְרַת קָם שֶׁמְעוֹן מִמְשַׁכְּבוֹ, וְלֹא נוֹדַע כָּלֵל כִּי חָלָה בְּשִׁיתוּק בִּידוֹ. הִיָּד חֲזָרָה לְתַפְקֵד מַחְדָּשׁ, וּכְאֲבִי הַתּוֹפֵת נַעֲלָמוֹ כְּלֵא הָיוּ. הַדְּבָר נִשְׂאָר כְּמוֹס עַד לְאַחַר פְּטִירַתָּם שֶׁל רַבִּי מְרֻדְכִי אֲבִנֵר וְרַבִּי שֶׁמְעוֹן. לְמַעֲשָׂה, בְּתוֹ שֶׁל רַבִּי מְרֻדְכִי הִיא זוֹ שֶׁסִּפְרָה אֶת הַסִּיפּוֹר, לְאַחַר פְּטִירַת שְׁנֵי הַקְּבֵלָנִים.

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוֹן!

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

פְּרִשֵׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּלֶק "בְּרַגַע קָטָן עֲזַבְתִּיךָ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקְבָּצֶךָ" (ישעיה נד' ז')

כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 19:20 ר"ת 21:15 יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:32 bnei-zion.com (12.7.19) ערש"ק ט' תמוז תשע"ט

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה שְׂאֵרִית" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר בְּלֶק אֶל בְּלָעַם מָה עָשִׂיתָ לִי לְקַב אֶיְבִי לְקַחְתִּיךָ וְהִנֵּה בִּרְכַת בְּרַךְ"

על הפתוב, "וַיֹּאמֶר בְּלֶק אֶל בְּלָעַם מָה עָשִׂיתָ לִי לְקַב אֶיְבִי לְקַחְתִּיךָ וְהִנֵּה בִּרְכַת בְּרַךְ", מביא רבנו ה"חחחח סופר" (ב"תורת משה השלם"), שבלק בקש מבלעם לקלל את ישראל ב-"קל"ב (=132) ימים של השנה, שאין אומרים בהם ישראל תחננו.

וכפי דבריו הקדושים (דף קיב): "וַיֹּאמֶר בְּלֶק אֶל בְּלָעַם מָה עָשִׂיתָ לִי לְקַב אֶיְבִי לְקַחְתִּיךָ וְהִנֵּה בִּרְכַת בְּרַךְ". שמעתי בשם גאון קדוש אחד... כי בשנה פשוטה יש שנ"ד (=354) ימים – רכ"ב (=222) ימים שבהם אומרים תחננו, והמה ימי **הדין**, וקל"ב (=132) ימים שבהם אין אומרים תחננו, והם ימי רחמים ורצון... והנה אמרו חכמינו ז"ל (סנהדרין קה)... מברכתו של אותו רשע ניפר מה היה בלבבו לקלל ההיפך מהברכה... (ו) בלק רצה (מבלעם) ש-"קל"ב ימי רחמים ורצון, יקלל להשליט בהם חלילה מידת **הדין**. ו-רכ"ב (=222) ימים (של **דין**) יניחם כמות שהם. אבל הקב"ה הפך הקללה לברכה, והיה מברך הרכ"ב (=222) שיהיו ימי רחמים ורצון, וקל"ב ימים של רצון הניח כמות שהם. וזה **לק"ב** בגמטריא **קל"ב** א"יבי לקחתך, ועתה 'ברכת בך' ברכת (את) בר"ך (ימי **הדין**) רכ"ב ימים". והנה, אומרים חז"ל שבלק היה אחד משרי מואב. ולאחר ששמע על יציאת בני ישראל ממצרים, אמר למואבים: "הבה נתחכמה לעם" (=לכני ישראל). קמו (=המואבים) והמליכוהו עליהם בעצת מדין. וכפי שכתב רש"י: "בלק" מנסיכי מדין היה, וכיון שמת סיוחן, מינוהו עליהם (=המליכוהו המואבים) לצורך השעה".

וצריך להבין, על מה ראו ככה המואבים להמליך דוקא את בלק עליהם? ולא יזהו "צורך השעה" היו צריכים את בלק?

ויש לומר ש"בלק" הם אותיות **קל"ב**. דהינו, בשמו נרמז כוחו להילחם מצד הטומאה ב-"קל"ב הימים שאין אנו אומרים תחננו. וזאת, כפי ששנינו (יומא פג'): "רבי מאיר הוה דיק בשמא (=היה יודע משם האדם על מעשיו)... אמרו ליה: מה שמך? אמר להו: פידור. אמר: שמע מינה, אדם רשע הוא, דכתיב (דברים לב'): 'כי דור תהפכות המה'". פלומר, שמו של אותו 'פידור' גרם לו להיות רשע, כפי שכתוב: "כי דור תהפכות המה". הנה כי כן זהו פירוש הפתוב "ובלק בן צפור", מה שנקרא שמו "בלק", שהוא אותיות **קל"ב**, כנגד **קל"ב** ימים שאין אומרים בהם תחננו, זה הגורם לכך שבחרו בו להיות "מלך למואב בעת ההוא". ועל-כך כתב רש"י: "מינוהו עליהם (=המליכוהו המואבים) לצורך השעה". דהינו להפוך את השעות של **קל"ב** ימי הרחמים לשעות של **דין** חלילה.

ולכן אמר בלק לבלעם "ועתה לכה נא ארה לי". "לי" דוקא, שכן נרמז בשמי "בלק", שיש בכוחי להילחם כנגד **קל"ב** ימי הרחמים של ישראל.

אולם, פידוע, לא רק שלא הצליח בלעם לקלל את **קל"ב** הימים שאין אנו אומרים בהם תחננו, אלא עוד הוכרח לברך את רכ"ב (=אותיות בר"ך) הימים של **דין** שבהם אנו אומרים תחננו. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו (=נגד רצונו)"

ה"דגל מחנה אפרים" שואל, מדוע כפה הקב"ה על בלעם הרשע לברך את ישראל? והלא, היה יכול להרוג את בלעם הרשע, ומשה רבנו היה מברך את ישראל...

וכפי דבריו הקדושים של ה"דגל מחנה אפרים" (וַיֹּאמֶר בְּלָעַם אֶל בְּלָק): "למה הקרה ה' יתברך כן? וכי היה צריך לברכותיו של בלעם? אלא... כונת ה' ברוך הוא, באהבתו ובחייבתו לעם סגולתו, שפמו שהוא אינסוף יתברך ויתעלה, כך לא היה סוף לברכותיו של ישראל, שיהיו מתברכים בכל העולמות, בעליונים ובתחתונים, ואפילו מן הקליפות יתברכו, ומלאך רע עונה "אמן" בעל כרחו (=נגד רצונו)".

דהיננו, הקב"ה רצה שדוקא כוחות הרשע והטומאה הם שיברכו את ישראל, בבחינת "ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו" (=נגד רצונו), כדי שהברכות יתקיימו לעד ולנצח נצחים. שהרי, אין מי שיעכב את הברכות, שהרי **המקטרגים/כוחות הטומאה עצמם הם שמברכים את ישראל**.

וכן כתב ה"אור החיים" הקדוש (בלק): "הן עם לבדד ישכון" – אומרו 'הן', על דרך אומרים ז"ל 'מלאך רע עונה אמן בעל כרחו', שבלעם עצמו אמר 'הן' – כן יהיה (על הברכות)".

וכן אמר ה"אלשיך הקדוש": "ראויות היו התוכחות לומר מפי בלעם והברכות מפי משה. אבל, אילו הוכיחם בלעם, היו ישראל אומרים 'שונא מוכיחנו'. ואילו ברכם משה היו אומות העולם אוהבין ברכין. אמר הקב"ה: יוכיחן משה שאוהבין, ויברכין בלעם ששונאן, כדי שיתבררו (ויתקבלו) הברכות והתוכחות ביד ישראל."

וצריך להבין מדוע סבב הקב"ה כך, שבלעם הרשע יהיה בבחינת "מלאך רע עונה אמן בעל כרחו"?

ויש לומר, שפידוע אמרו חז"ל בגמרא (שבת קיט): "שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו, (מלאך) אחד טוב, ו(מלאך) אחד רע. וכשבא (אותו אדם) לביתו, ומצא גר דלוק, ושלחן ערוך, ומטתו מוצעת, מלאך טוב אומר: יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך. ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו (=נגד רצונו). ואם לאו, מלאך רע אומר: יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך, ומלאך טוב עונה אמן בעל כרחו (=נגד רצונו)".

נמצאנו למדים מכאן כי כוחה וסגולתה של השבת היא להפוך את **המלאך הרע**, שיהיה בעל כרחו למלאך טוב. ולכן אמר מעתה, כי מאחר ובלעם ובלק נלחמו כנגד קדושת השבת (על-ידי שבנו שבועה מזבחות, כנגד יום השבת), כדי לקלל את ישראל. אולם, כאמור, מחשבתם הרעה לא עלתה בידם בזכות קדושת השבת. לכן הקפיד הקב"ה שבלעם עצמו יברך את ישראל, כדי להראות בכך את הכח הנפלא של השבת, שבזכותה אפילו רשע כבלעם עונה בעל כרחו "הן", כדי לברך את ישראל. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויקרא ה' אל בלעם וישם דבר בפיו"

את התגלות ה' לבלעם הרשע מסביר הסבא מנובהרדוק זיע"א כך: פעם אחת היה שמש נאמן, שנקח את בית המדרש בשעת לילה מאוחרת. והנה, לאחר חצות הבחין לפתע פי הגנב של העיר נכנס בשקט בשקט לבית הכנסת. ומאחר והגנב לא הבחין בו, התכופף השמש מיד מתחת לאחד השלחנות, כדי להביט בעקבותיו, ולתפוס אותו בגניבתו "על-חם", פעם אחת ולתמיד. והנה, רואה השמש שהגנב נגש לארון הקדש, מנשק את הפרוכת ומתחיל לבכות! השמש לא הבין מה קורה כאן, מה קרה לגנב? מדוע הוא בוכה לפני ארון הקדש? אולי הגנב הניח ילד חולה בבית? או שמא קרה משהו אחר? המתין בסבלנות לשמוע מה בפיו, מהן הבקשות שישמיע הגנב של העיר. והנה הוא שומע את הגנב מתפלל ואומר: "רבונו של עולם! רבונו של עולם! תן לי רוח הקדש! תן לי רוח הקדש!". אולם יותר מזה הוא לא הצליח לשמוע... לא יכול היה השמש להתאפק, יצא מהמחבוא, דלג אחרי הגנב, ואמר לו: "ר' יהודי, אף אחד לא נמצא כאן, רק אני ואתה. שמעתי שהתפללת. אנא, תסביר לי, מה התכונת בבקשותיך? תאמר לי את האמת, האם השתגעתי? וכי רק רוח הקדש חסרה לך...? מה קרה לך ידידנו הגנב?".

ענה לו אותו גנב: "איי! אתה לא מבין! מי כמוך יודע מה זה לילה חורפי קשה. כמה קשה לפרוץ לבית סגור ומסוגר, אני ממש מוסר את עצמי. ואז, כשאני כבר בתוך אותו הבית, כמה קשה באותו הרגע החיפוש אחרי הכסף של בעל הדירה, החיפוש בחורים ובסדקים מתוך פחד ואימה, עד פי רק אנשים בודדים מסוגלים לעמוד בפחד כזה, פחד ומתח כזה...אבל אילו הייתה לי רוח הקדש, הרי הייתי יודע היכן טמונה הכספת, ופונה ישר אליה, וכך חוסך את כל הצער העובר עלי...". ואז סים הסבא מנובהרדוק ואמר: אותו דבר הוא עם בלעם הרשע. בלעם זוכה לדבר עם הקב"ה, הוא זוכה שהקב"ה שם לו את דבריו בפיו, הוא זוכה לנביאות, לרוח הקדש! אבל מה הוא עושה עם זה? הוא מקלל! מנסה להרויח כסף בכל מיני דרכים ערמוניות. ובמקום לנצל את הנבואה ששרתה עליו, הוא הולך ומוכרה בנזיד עדשים, כאותו גנב שהולך להתפלל להקב"ה, ולבקש שתהיה לו רוח הקדש.

ואם תהיה לו רוח הקדש, מה הוא יעשה בה? שטויות! כמה מוסר השכל אנו צריכים ללמוד מכך, שצריך לנצל את כוחותינו, וללמוד משהו מאותו טוב שהקב"ה משפיע עלינו...ולא ללכת בדרכי בלעם, שכבר זכה להשראה מלמעלה, אבל לא ידע לקחת אותה לפיוון הנכון...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

פְּרִשֵׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּלֶק "בְּרַגְעַ קָטָן עֲזַבְתִּיךָ וּבְרַחֲמַיִם גְּדֹלִים אֶקְבָּצֶךָ" (ישעיה נד' ז')

כְּנִיסַת הַשְּׁבֻט: 19:20 ר"ת 21:15 יציאת השבת: 20:32 bnei-zion.com (12.7.19) ערש"ק ט' תמוז תשע"ט

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה שְׂאִרִית" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּשָׂא (בְּלֶעָם) מְשָׁלוֹ וַיֹּאמֶר: אוֹי מִי יַחֲיֶה מְשָׁמוֹ אֵל"

עַל דְּבָרָיו שֶׁל בְּלֶעָם הִרְשָׁע, "אוֹי מִי יַחֲיֶה מְשָׁמוֹ אֵל", נִתְיַגְעוּ כָּבֵד כָּל הַמְּפָרְשִׁים לְהַבִּין, מָה הֵיְתָה פְּוִנְתּוֹ שֶׁל בְּלֶעָם הִרְשָׁע, וְעַל מָה וְלָמָּה אוֹמֵר הוּא בְּכָאֵב "אוֹי"? וּמְצִינּוּ בִּיאוֹר עַל-כֵּךְ בְּ"שַׁעַר הַגְּלִגּוּלִים" לְרַבְּנוֹ הָאֲרִיז"ל, וְכֵךְ הוּא כּוֹתֵב (הַקְּדָמָה לַג'): "אוֹי מִי יַחֲיֶה מְשָׁמוֹ אֵל", ("מְשָׁמוֹ אֵל") אוֹתִיוֹת מְשָׁמוֹאֵל".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין גַּם עֲנָן זֶה. שֶׁכֵּן עַל אִיזָה שְׁמוֹאֵל מְדוּבָר? וּמִבָּאָר הָאֲרִיז"ל (שָׁם), שֶׁבְּלֶעָם הִרְשָׁע פָּחַד מְשָׁמוֹאֵל הַנְּבִיא, כְּפִי שֶׁרָמַז בְּכַתוּב לַפָּנִי: "וַיֵּרָא אֶת עַמְלֶק וַיֵּשָׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמֶר רֵאשִׁית גּוֹיִם עַמְלֶק וְאַחֲרֵיתוֹ עֲדֵי אַבְדֹּ". וּפִרְשׁ רַש"י: "וַיֵּרָא אֶת עַמְלֶק, נִסְתַּכַּל בְּפּוֹרְעָנוֹתוֹ שֶׁל עַמְלֶק, (שְׁאֵמָנָם) 'רֵאשִׁית גּוֹיִם עַמְלֶק' – הוּא קָדָם אֶת כָּלֵם לְהִילָחֵם בְּיִשְׂרָאֵל... (וְאוּלָּם) וְאַחֲרֵיתוֹ לְהִיאַבֵּד בְּיָדָם (=בְּיַד יִשְׂרָאֵל), שְׁנֵאֲמַר (לְיִשְׂרָאֵל): 'תִּמְחָחָה אֶת זֵכֶר עַמְלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם'". הִנֵּה, מְבוֹאָר מִכָּאֵן שֶׁבְּלֶעָם הִרְשָׁע הִסְתַּכַּל וְרָאָה אֶת אַחֲרֵיתוֹ שֶׁל עַמְלֶק, שֶׁהִיא "עֲדֵי אַבְדֹּ" (=אַבְדוֹן גְּמוּרָה), וְהִבִּיעַ עַל-כֵּךְ אֶת כְּאֵבוֹ עַל אוֹבְדָן עַמְלֶק לְעַתִּיד.

וְהִנֵּה, כִּידוּעַ, שְׁמוֹאֵל הַנְּבִיא הוּא שְׂצוּהָ עַל שְׂאוּל הַמֶּלֶךְ לְהִילָחֵם וְלִמְחוֹת אֶת עַמְלֶק, כְּפִי שֶׁכַּתוּב (שְׁמוֹאֵל א', טו'): "כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת פְּקֻדֹתַי אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה עַמְלֶק לְיִשְׂרָאֵל... עַתָּה לֶךְ וְהִכִּיתָה אֶת עַמְלֶק וְהַחֲרַמְתָּם אֶת כָּל אֲשֶׁר לּוֹ וְלֹא תַחַמַּל עָלָיו".

וְאֵמָנָם, שְׂאוּל הַמֶּלֶךְ יָצָא לְהִילָחֵם מִלְחָמַת חוֹרְמָה עִם עַמְלֶק, אוּלָּם חָמַל עַל אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֶק, וְהִשְׁאִיר אוֹתוֹ בְּחַיִּים. עַד שֶׁבָּא שְׁמוֹאֵל וְשִׁסַּף אֶת גְּרוֹנוֹ וְהִרְגוֹ, כְּפִי שֶׁכַּתוּב: "וַיִּשְׁסַף שְׁמוֹאֵל אֶת אַגַּג לַפָּנִי ה' בַּגִּלְגָּל". לָכֵן, לְאַחַר שֶׁבִּכְּהָ בְּלֶעָם אֶת אוֹבְדָנוֹ שֶׁל עַמְלֶק, כְּפִי שֶׁהִבְאֵנוּ (בְּאוֹמְרוֹ, "רֵאשִׁית גּוֹיִם עַמְלֶק וְאַחֲרֵיתוֹ עֲדֵי אַבְדֹּ"), הוֹסִיף בְּלֶעָם לְקוֹנֵן בְּנִבּוּאָתוֹ, וַאֲמַר: "אוֹי מִי יַחֲיֶה מְשָׁמוֹ אֵל", אוֹתִיוֹת "מְשָׁמוֹאֵל" – לוֹמֵר, שֶׁשְׁמוֹאֵל הַנְּבִיא הוּא שִׁישְׁסַף וַיְהָרוֹג אֶת אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֶק.

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנָן זֶה. שֶׁכֵּן, מְדוּעַ מְצַטְעֵר וּמְקוֹנֵן בְּלֶעָם הִרְשָׁע עַל אוֹבְדָנוֹ שֶׁל עַמְלֶק? תַּחֲלִיחָה, נִקְדָּיִם לְהַבִּיא מָה שֶׁמְבוֹאָר בְּזֹהַר הַקְּדוּשׁ, שֶׁשֶּׁרֵשׁ נִשְׁמָתָם שֶׁל בְּלֶק וּבְלֶעָם הוּא מְקַלִּיפַת עַמְלֶק, וְכְפִי שֶׁכַּתוּב בְּזֹהַר ("כִּי תִצָּא" רַפְא' מִתּוֹרָגָם): "בְּלֶעָם וּבְלֶק נִשְׁמוֹתֵיהֶם הִיא מְקַלִּיפַת עַמְלֶק, וְלָכֵן הָיוּ שׁוֹנְאִים אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל אוֹמָה וְלִשׁוֹן, וְלָכֵן עַמְלֶק רָמוּז בְּשְׁמוֹתָם: ע"ם שֶׁל בְּלֶעָם, (ו)לֶק מִן בְּלֶק".

דְּהִינּוּ, אוֹמֵר הַזֹּהַר הַקְּדוּשׁ: שְׁמוֹ שֶׁל עַמְלֶק רָמוּז בְּמִשְׁוֹתָף בְּסוּף שְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל בְּלֶעָם וּבְלֶק. הִנֵּה, אוֹתִיוֹת "ע"ם שֶׁל עַמְלֶק נִמְצָאוֹת בְּסוּף שְׁמוֹ שֶׁל בְּלֶעָם. וְאוֹתִיוֹת "לֶק" שֶׁל עַמְלֶק נִמְצָאוֹת בְּסוּף שְׁמוֹ שֶׁל בְּלֶק. וְכָל זֶה, כִּיּוֹן שֶׁשׁוֹרְשָׁם הִטְמֵא שֶׁל בְּלֶעָם וּבְלֶק הוּא, כְּאֹמֵר, מְקַלִּיפַת עַמְלֶק הִטְמֵאָה. וְלָכֵן נִתְחַבְּרוּ יַחַד לְהִילָחֵם כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל.

(רַבִּי שְׁמִשׁוֹן מְאוֹסְטְרוֹפְאֵלִי זִיע"א מוֹסִיף וְאוֹמֵר, שֶׁקַּלִּיפַת בְּלֶעָם וְעַמְלֶק מְשׁוּלְבוֹת יַחַד, כְּפִי שְׁמוּבָא בְּצִיּוֹר: גִּיתָן לְרֵאוֹת, כִּי שְׁנֵי הַשְּׁמוֹת, בְּלֶעָם וְעַמְלֶק, מִתְחַבְּרִים וּמִשְׁתַּלְבִּים זֶה בְּזֶה, וְנִיתָן לְקְרוֹא אוֹתָם גַּם מְלַמְעָלָה לְמָטָה).

בְּלֶעָם

עַמְלֶק

וְעַתָּה, בֹּא וְרָאָה שְׁלִפֵי הָאֹמֵר יוֹמֵתָק לָנוּ לְהַבִּין מָה שְׁמְצִינּוּ שֶׁלַּפָּנֵי שְׁבָא עַמְלֶק לְהִילָחֵם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרַפִּידִים, הַלֶּךְ לְהַתְיַעֵץ עִם בְּלֶעָם הִרְשָׁע. וְזֶה הִרְשָׁע יַעֲזֵ לּוֹ לְלַכֵּת לְהִילָחֵם עִם יִשְׂרָאֵל, כְּמוּבָא בְּמִדְרָשׁ (אֶסְתֵּר רַבְתִּי ז', יג'): "וַיָּבֵא עַמְלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרַפִּידִים, וּמֵהִיכָן בָּא עַמְלֶק? אָמַר רַבִּי כְרוֹסְפָדַי בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן, שְׁבָא מֵאֶצֶל בְּלֶעָם הִרְשָׁע, כְּדִי לִיטוֹל עֲצָה מִמֶּנּוּ (=מִבְּלֶעָם), וְאָמַר לוֹ: יוֹדַע אָנִי שֶׁבַעֵל עֲצָה אֶתָּה, וְגַם בַּעַל מַחְשְׁבוֹת רְעוּת, וְכָל הַנוֹטֵל עֲצָה מִמֶּךָ אֵינוֹ נִכְשָׁל... הִיאֵךְ אֶתָּה יוֹעֲצֵנִי? אָמַר לוֹ בְּלֶעָם (לְעַמְלֶק): לֶךְ וַעֲשֵׂה עִמָּהֶם (=עִם יִשְׂרָאֵל)

מִלְחָמָה. וְאִם אֵין אֶתָּה עוֹשֶׂה עִמָּהּ מִלְחָמָה, אֵין אֶתָּה יְכוּל לָהֶם, מִפְּנֵי שֶׁהֵן תְּלוּיִין בְּזִכּוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִיהֶם, וְאִף אֶתָּה (=עֲמֶלְק), שֶׁהוּא בֶן בְּנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, תְּלוּי בְּזִכּוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, מִיַּד בָּא עֲלֵיהֶם (עֲמֶלְק) לְמִלְחָמָה".

לְפִי הָאִמּוֹר הַבִּיאוֹר הוּא, מֵאַחַר וְשָׂרֵשׁ חַיִּית בְּלָעַם הוּא מְקַלִּיפֵת עֲמֶלְק, לְכֵן הִתְיַעַץ עִם עֲמֶלְק אִם לְצִאת לְמִלְחָמָה כִּנְגַד יִשְׂרָאֵל. זֹאת וְעוֹד, כִּי בְמָה שֶׁהִתְיַעַץ עֲמֶלְק עִם בְּלָעַם, נִתְכַּוֵּן שִׁישְׁפִיעַ לוֹ בְּלָעַם כַּח וְחַיִּית מְצַד חֵלְקוֹ בְּקַלִּיפֵת עֲמֶלְק, כְּדֵי לְהַצְלִיחַ בְּמִלְחָמָתוֹ עִם יִשְׂרָאֵל. וְאֶכֶן בְּלָעַם, בְּגִלְל שְׁנֵאתוֹ הַגְּדוּלָה לְיִשְׂרָאֵל, יַעַץ לְעֲמֶלְק, וְגַם הִשְׁפִיעַ לוֹ מִכַּח טוֹמְאָתוֹ, כְּדֵי שִׁיצֵא לְמִלְחָמָה כִּנְגַד יִשְׂרָאֵל.

וְהִנֵּה, אוֹמְרִים חו"ל, שְׂמִצּוֹת מַחִית עֲמֶלְק הִיא רַק לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ, לְאַחַר שִׁימְלִיךְ הַקַּב"ה אֶת מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ עַל יִשְׂרָאֵל. (וְמָה שְׂצוּהַ הַקַּב"ה אֶת שְׂאוּל לְמַחּוֹת אֶת עֲמֶלְק, אִם הִיָּה עוֹשֶׂה כֵּן, הִיָּה זוֹכֵה לְקָרֵב אֶת הַגְּאוּלָּה. אוֹלָם, מֵאַחַר וְהַשְׂאִיר אֶת אֲגַג מֶלֶךְ עֲמֶלְק בְּחַיִּים, נִדְחָתָה הַגְּאוּלָּה, וְעִמָּה גַם מִצּוֹת מַחִית עֲמֶלְק, עַד לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ).

מִעֲתָה מְבוֹאֵר בִּיתֵר שֶׁאֵת הַפְּתוּחַ שֶׁל בְּלָעַם מְשִׂמוּאֵל הַנְּבִיא. שָׂכֵן, בְּלָעַם הִרְשִׁעַ לֹא פָתַח רַק מְשׁוּם שְׁעֵתִיד שְׂמוּאֵל לְצִוֹת עַל שְׂאוּל בְּשֵׁם ה' לְהִילָחֵם בְּעֲמֶלְק, וְגַם לְאַחַר מִכֵּן הִרְגַּ בְּמוֹ יָדָיו אֶת אֲגַג מֶלֶךְ עֲמֶלְק, אֲלֹא גַם מְשׁוּם שְׂמוּאֵל עֲתִיד לְמַשׁוּחַ אֶת דָּוִד לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְהָרִי הוּא=דָּוִד) עֲתִיד לְהִיּוֹת לְמֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ.

כְּמוֹ שְׂמִצּוּנוֹ בְּזֶהֱרַק הַקְּדוּשׁ ("לֶךְ לְךָ", פב): "דָּוִד מְלָכָא חַי לְעֵלְמִין, וְאִפִּילוֹ בְּיוֹמֵי מְלָכָא מְשִׁיחָא אִיהוּ מְלָכָא" (=דָּוִד הַמֶּלֶךְ חַי לְעוֹלָמִים, וְהוּא יִהְיֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ). וְהָרִי דָּוִד יִמְחָה אֶת זִכְרֵ עֲמֶלְק מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁלֹּא יִשְׂאֵר מִמֶּנּוּ שְׂרִיד וּפְלִיט, וְכָל כּוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה וְהַרְשָׁע יִתְבַטְּלוּ מִן הָעוֹלָם כְּמוֹ שְׂאֵנוֹ אוֹמְרִים (בְּתַפִּילַת "עֲלֵינוּ לְשַׁבַּח"): "וְהַאֲלִילִים פְּרוֹת יִפְרֹתוֹן". (עַל פִּי "אוֹרְהַ שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְהַ"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"יִזַּל מֵיַם מִדְּלוּ וְזָרְעוּ בְּמֵיִם רַבִּים"

רַבְּנוֹ הַקְּדוּשׁ, אוֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים, הַבַּעַשׁ"ט זִיע״א מְגַלֵּה לָנוּ שְׂמַעְלַת הַטְּבִילָה בְּמִקְוֵה הִיא כַּח גְּדוּלָּה וְעִצּוּמָה, עַד כִּי נַחֲשַׁבֵת לְפָנֵי הַבּוֹרָא יִתְבַרַךְ כְּתַעֲנִית שֶׁל יוֹם אַחַד.

וְכַפִּי שְׂמוּבָא בְּסִפְר "תּוֹרַת הַמְּגִיד מְזוֹלֻטְשׁוּב" (דף רפ"ה): "וְשִׂמְעַתִּי מִפִּי אָבִי מוֹרִי הַרְה"ק ר' יַחִיאֵל מְזוֹלֻטְשׁוּב זִיע״א, שְׂשִׁמַּע מִפִּי קוֹדְשׁוֹ שֶׁל הַבַּעַשׁ"ט הַקְּדוּשׁ זִיע״א, שְׂאֵמַר בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: "פְּעַלְתִּי אֲצַל הַשֵּׁם יִתְבַרַךְ, שֶׁהַטְּבִילָה שְׂאֵדָם טוֹבֵל אֶת עֲצָמוֹ בְּמִקְוֵה בְּבִקְרָה יִהְיֶה נַחֲשָׁב לְפָנֵי הַקַּב"ה כְּתַעֲנִית יוֹם אַחַד".

וְעַל גְּדֻלַּת מַעַלְת הַטְּבִילָה בְּמִקְוֵה אוֹמַר הַגְּאוּן רַבִּי יַעֲקֹב עַמְדִין זִיע״א, בְּסִפְרוֹ "מְגַדֵּל עוֹ", שְׂעַל-יָדֵי הַטְּבִילָה מְטַהֵר הָאָדָם אֶת לְבוֹ, וּמְזַהֵר נְמִשְׁכַּת לוֹ קְדוּשָׁה לְעֵינָיִם, וּמְשִׁם לְכָל רַמ"ח הָאֵיבָרִים וְשִׁס"ה הַגִּידִים. וּמוֹסִיף וְאוֹמַר: מָה גְּדוּלָּה מְאֹד טַהֲרַת הַמִּקְוֵה, הֵן לְטוֹמְאָת הַגּוֹף וְהֵן לְטוֹמְאָת הַנֶּפֶשׁ מִן הָעֵבִירוֹת. וְכַפִּי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "וְעַתָּה לֹא בְּאֵתִי לְהוֹדִיעַ, אֲלֹא גְדֻלַּת מַעַלְת הַמִּקְוֵה, אֲשֶׁר מִי שְׂמַרְגִיל עֲצָמוֹ בְּטַהֲרָה זוֹ תְּמִיד, יוֹעִיל לְכָל הַטּוֹמְאוֹת, וְגַם לְטוֹמְאָת הָעֵבִירוֹת, וְיִבּוֹא לְיַדֵי טַהֲרָה, הֵינּוּ טַהֲרַת הַלֵּב. (וְרַמְזוֹ לְזֶה) 'לֵב טַהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים', רִאשִׁי תִיבוֹת "טַבֵּל" (כְּלוּמַר שֶׁהַטּוֹבֵל בְּמִקְוֵה זוֹכֵה לְלֵב טַהוֹר). (וְצָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁמְטַהֲרַת הַרְהוֹר הַלֵּב, נְמִשְׁךְ (גַּם) טוֹהַר הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהוּא בְּמַח... וְיִהְיֶה טַהוֹר עֵינָיִם מִרְאוֹת בְּרַע, וְאַחַר-כֵּן נְמִשְׁכַּת טַהֲרָה (לְכָל הַגּוֹף - רַמ"ח אֵיבָרִים וְשִׁס"ה גִּידִים, שְׂשִׁמַּע) כִּנְגַד תַּרִי"ג הַמִּצְוֹת".

ה"שֵׁם מְשִׂמוּאֵל" אוֹמַר, שֶׁהַיּוֹת וְהַמֵּיִם הֵם פְּשׁוּטִים וּבְלִי גֵוֹן, לְכֵן הַטּוֹבֵל נַעֲשֶׂה טַהוֹר וְהַטּוֹמְאָה פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ וְהַלָּא, כִּי הַחֲטָא הוּא, כְּפִי דְבָרָיו: "תְּמוּרָה וְדַמְיוֹן" (=דְּהֵינוּ, הַחֲטָא הוּא דַמְיוֹן צָבַע הָאָדָם, הַצּוֹבַע אֶת הָאָדָם, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב בְּנִבְיָא (יִשְׁעִיָה א', ח'): "אִם יִהְיוּ חֲטָאִיכֶם כְּשָׁנַיִם (=אָדוּמִים כְּשׁוֹשָׁנִים) - כְּשִׁלְג יִלְבִּינוּ", וְעַל-יָדֵי הַכְּנִיסָה לְמִקְוֵה, עַל-יָדֵי הַמֵּיִם, הַחֲטָא נִימּוֹחַ/נְמַחֵק וּפּוֹרַח מִן הָאָדָם).

וְאִילוֹ הַגְּאוּן רַבִּי חַיִּים פְּלֶאגִי כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ "כֶּף חַיִּים", שֶׁהַטְּבִילָה בְּמִקְוֵה, סְגוּלָתָהּ לְהַתְּחַכֵּם (=לְהַחֲכִים) אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה. וְכַדְבָּרָיו (סִימָן ח'): "סוֹפֵי תִיבוֹת 'הַחֲקִים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עִם חֲכָם' הוּא 'מִקְוֵה' (מִהַסּוֹף לְהַתְּחַלֵּה), כִּי מִקְוֵה טַהֲרָה יַעֲשֶׂה לוֹ (=לְטוֹבֵל) סְגוּלָה לְהַתְּחַכֵּם בְּתוֹרָה (לְהִיּוֹת עִם חֲכָם)". (עַל-פִּי הַרְבֵּ אֲשֶׁר לוֹסִטִּיגְמוֹ).

"מָה טוֹבוֹ אֶהְלִיךְ יַעֲקֹב, מִשְׂכַּנְתִּיךָ יִשְׂרָאֵל" (אֵלוֹ בְּתֵי כְּנִסְיוֹת וּבְתֵי מִדְרָשׁוֹת - סַנְהֶדְרִין קה')

פְּעַם נִשְׂאֵל הַגְּאוּן רַבִּי נַפְתְּלִי צַבִּי בַרלִין (הַנְּצִי"ב מוֹלוּזִיין), כִּיֶּצֵד הוּא יְכוּל לְשִׂאת אֶת רַעַשׁ הַלְמוּד הַבּוֹקֵעַ מִבְּנֵין הַיְשִׁיבָה, וְכִיֶּצֵד אֵין הַדְּבָר מְפָרִיעַ לוֹ, בְּשַׁעַה שֶׁהוּא מְתַגּוֹרֵר בְּסִמּוּךְ מְאֹד לְיִשִּׁיבָה? הַשִּׁיב לְהֵם הַרְבֵּ: הָאִם שְׂמַעְתֶּם, כִּי בַעַל טַחֲנַת קֶמַח יִתְאוּנוֹן עַל הָרַעַשׁ וְהַהֲמוּלָה שְׂמַקִּימָה טַחֲנָתוֹ? בְּרוּר כִּי לֹא יִתְאוּנוֹן, כִּיֹּן שְׂרַעַשׁ הַטַּחֲנָה מְבַשֵּׂר לוֹ עַל פְּרִנְסָתוֹ, וְאֲדַרְבָּא - רַק לְשִׁמַּע קוֹלָה הַסּוֹאֵן שֶׁל טַחֲנַת הַקֶּמַח תַּעֲרַב לוֹ שְׁנָתוֹ. וְאִף אֲנִי - הַמְּשִׁיךְ הַרְבֵּ - דוֹמָה לְבַעַל הַטַּחֲנָה. קוֹל הַתּוֹרָה, הַבּוֹקֵעַ מִפְּיוֹתֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, קוֹל עָרֵב זֶה, הֵינּוּ מְקוֹר חַיּוּתִי, וְהוּא נוֹסֵךְ בִּי עִידוּד וְחִיזוּק. וְהוּא נָעִים וְעָרֵב מְאֹד לְאֲזָנִי, וְאִם חֲלִילָה יִפְסַק קוֹל זֶה, לֹא אֶהְיֶה מְסוּגָל לְתַת תְּנוּמָה לְעֵינַי בְּשִׁקְט הַנוֹרָא שְׂיוֹצֵר...

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנְךָ וּשְׁמָע. פָּקַח עֵינֶיךָ וּרְאָה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ" (מתוך התפילה)

הגאון רבי צבי אלימלך שפירא כותב בספרו "בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר", שעל-פי ספר היצירה יש לכל חדש מ-יב' חודשי השנה אות מיוחדת מהאל"ף ב'ת', השִׁיכַת לְאוֹתוֹ הַחֹדֶשׁ. כְּמוֹ כֵן, לְכָל חֹדֶשׁ יֵשׁ גַּם חוֹשׁ מְיֻחָד, מְכַל הַחוֹשִׁים שֶׁבָּרָא הַקַּב"ה לְאָדָם, שֶׁשִׁיךְ לְאוֹתוֹ הַחֹדֶשׁ.

וּמִבְּאֵר שֵׁם הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר", שֶׁבְּחֹדֶשׁ תְּמוּזָה שׁוֹלְטִים הָאוֹת **ה'** וְחוֹשׁ הַרְאִיָּה, וְאֵילּוּ בְּחֹדֶשׁ אָב שׁוֹלְטִים הָאוֹת **ט'** וְחוֹשׁ הַשְּׁמִיעָה.

לְפִי זֶה, אֹמֵר הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר", אִם נִתְּבוֹנָן נִרְאָה, שְׁשֵׁתִי הָאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ – **ה'** וְ–**ט'** – הֵן הַשְּׂרָשׁ שֶׁל הַמְּלָחָה "חֲטָא". וְזֹאת, כְּדִי לֹמַר לָנוּ שֶׁבְּחֹדֶשִׁים אֵלּוּ – תְּמוּזָה וְאָב – גָּרַם הַחֲטָא, וְנִחְרַבו שְׁנֵי בְּתֵי הַמִּקְדָּשׁ.

וּכְפִי דְבָרֵינוּ הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר": "הִנֵּךְ רוֹאֵה, (ש)אוֹתִיּוֹת **ה'** (ו)–**ט'** הֵמָּה הַשׁוֹלְטִים בְּ–ב' חֹדֶשִׁים אֵלּוּ (=תְּמוּזָה וְאָב). וְזֶהוּ הַנִּרְמָז (איכה א', ח'): 'חֲטָא חֲטָאָה יְרוּשָׁלַיִם'. (ו) עֵינַי בְּבַעַל הַטּוֹרִים, פְּרִשְׁת וַיְחִי (בראשית מט',

א'), (בַּפְּסוּק) 'וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו', בְּקֶשׁ (יַעֲקֹב) לְגָלוּת לָהֶם (=לְבְנָיו) אֵת הַקֶּץ (=זְמַן הַגְּאוּלָּה) וְנִסְתָּם מִמֶּנּוּ. אָמַר, שְׂמָא חֵס וְשָׁלוֹם, יֵשׁ בְּכֶם חֲטָא. אָמְרוּ (לוֹ בְנָיו), תִּדְקֶדֶק בְּשׁוֹמְטֵינוּ, וְלֹא תִמְצָא אוֹתִיּוֹת **ה'** וְ–**ט'** – הֲרִי לָךְ

שֶׁהָאוֹתִיּוֹת גּוֹרְמִים. הֵגַם שֶׁבּוֹדָאֵי הַבְּחִירָה (ה)חֹפְשִׁית (קִימַת), עִם כָּל זֶה, הַזְּמַן, הַמְּקוֹם וְהַנֶּפֶשׁ מְסִיעִים לְכָל זֶה... אִם כֵּן, אֵלּוּ (שְׁנֵי) הַחֹדֶשִׁים, שֶׁבָּהֶם (שׁוֹלְטוֹת) הַ(ה)אוֹתִיּוֹת **ה'** וְ–**ט'** – בָּהֶם דִּיקָא (=דוֹקָא) גָּרַם הַחֲטָא לְחֲרָבָן

הַבֵּית). תִּמְצָא שְׂאֵרֵינוּ רז"ל (ברכות ד'): 'רְאוּיִים הָיוּ יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם נֶס בְּיַמֵּי עֲזָרָא (=בְּזְמַן הַחֲרָבָן), כְּדָרְךָ שֶׁנַּעֲשָׂה לָהֶם בְּיַמֵּי יְהוֹשֻׁעַ, אֲלֵא שֶׁגָּרַם הַחֲטָא... וְזֶהוּ שֵׁשׁ לְפָרְשׁ: 'חֲטָא חֲטָאָה יְרוּשָׁלַיִם עַל כֵּן לְנִידָה הֵיטָה'.

וְלִכְאוּרָה קֶשֶׁה (הַדְּבָר). הֲלֹא חֲטָא פִירוּשׁוֹ שׁוּגַג. וְקֶשֶׁה, וְכִי מִפְּנֵי (זֶה) שֶׁשִׁגְגָה, עַל–כֵּן תִּהְיֶה מְרוּחָקָת כְּנִידָה? וְלְפִי הַנ"ל יֵשׁ לְפָרְשׁ: 'חֲטָא חֲטָאָה יְרוּשָׁלַיִם' – הַזְּמַן גָּרַם, (שֶׁזֶהוּ) זְמַן שְׁלִיטַת הַ(ה)אוֹתִיּוֹת **ה'** וְ–**ט'** – 'עַל כֵּן לְנִידָה הֵיטָה' –

עַל–כֵּן רַק כְּנִידָה – לֹא כִשְׂאָר עֲרִיּוֹת, שְׂאֵסוּרִין וּמְרוּחָקִין לְעוֹלָם – (אֲלֵא) רַק כְּמוֹ נִידָה, שְׂמוֹתֶרַת לְאַחַר זְמַן".

בְּהַמְשָׁךְ דְּבָרֵינוּ מִבְּאֵר הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" גַּם אֵת עֲנִינָן ב' הַחוֹשִׁים שֶׁשִׁיכִים לְחֹדֶשִׁים תְּמוּזָה וְאָב – חוֹשׁ הַרְאִיָּה, שֶׁשִׁיךְ לְחֹדֶשׁ תְּמוּזָה, וְחוֹשׁ הַשְּׁמִיעָה, שֶׁשִׁיךְ לְחֹדֶשׁ אָב.

וּמִבְּאֵר שֵׁם, שֶׁהַמְּרַגְלִים הִתְחִילוּ לְלַכֵּת לְתוֹר אֵת הָאָרֶץ בְּ–כֹט' בְּסִינָן (תענית כט'), וְהִלְכוּ אַרְבַּעַיִם יוֹם, עַד שֶׁחֲזָרוּ בְּ–ט' בָּאָב, יוֹם שֶׁבּוּ בְּכּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכִיָּה שֶׁל חֵינָם, וְעַל–יַדֵּי כֶּךָ נִגְזַר עֲלֵיהֶם שְׁבִיּוּם זֶה יִחְרַבוּ בְּתֵי הַמִּקְדָּשׁ – הַרְאֵשׁוֹן וְהַשְּׁנִי.

וְהֵנָּה, עֵיקָר הַלִּיכָתָם שֶׁל הַמְּרַגְלִים הָיָה בְּחֹדֶשׁ תְּמוּזָה, אֲשֶׁר בּוֹ שׁוֹלֵט כְּאִמּוֹר חוֹשׁ הַרְאִיָּה, וְעַל–כֵּן אֹמֵר הַפְּתוּב (במדבר לב' ט'): "וַיַּעֲלוּ עַד נַחַל אֲשְׁכּוֹל וַיִּרְאוּ אֵת הָאָרֶץ וַיִּנְיִאוּ אֵת לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבַלְתִּי בֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם ה'". מְדַגֵּשׁ הַפְּתוּב "וַיִּרְאוּ אֵת הָאָרֶץ" – מִשְׁמַע, שֶׁנִּכְשְׁלוּ וּפְגַמוּ בְּחוֹשׁ הַרְאִיָּה, כְּאֲשֶׁר הִסְתַּכְּלוּ בְּעֵין רָעָה עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה שֶׁהַבְּטִיחַ הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל.

וְלְאַחַר שֶׁשִׁבּוּ "מִתּוֹר הָאָרֶץ מִקֶּץ אַרְבַּעַיִם יוֹם", שֶׁזֶה הָיָה כְּפָר בְּחֹדֶשׁ אָב, שֶׁבּוּ שׁוֹלֵט חוֹשׁ הַשְּׁמִיעָה, הוֹצִיאוּ אֵת דְּבַת הָאָרֶץ רָעָה, כְּאֲשֶׁר אָמְרוּ עֲלֶיהָ "אָרֶץ אֲכָלֶת יוֹשְׁבֵיהָ הִוא". וְלְאַחַר שֶׁשְׁמָעוּ וְקִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֵת דְּבָרֵיהֶם שֶׁל הַמְּרַגְלִים, אִז "וַתִּשָּׂא כָּל הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֵת קוֹלָם וַיִּבְכוּ הָעָם בְּלִילָה הַהִוא". הֵנָּה, עַל–יַדֵּי כֶּךָ פְּגַמוּ יִשְׂרָאֵל בְּחוֹשׁ הַשְּׁמִיעָה, עַל–יַדֵּי שֶׁשְׁמָעוּ וְקִבְּלוּ אֵת לְשׁוֹן הָרַע שֶׁל הַמְּרַגְלִים עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וְכֵן לָנוּ שְׁ–ב' הַחֹדֶשִׁים – תְּמוּזָה וְאָב – שֶׁבָּהֶם שׁוֹלְטִים הָאוֹתִיּוֹת **ה'** וְ–**ט'**, וְכֵן חוֹשֵׁי הַרְאִיָּה וְהַשְּׁמִיעָה – הֵם שְׂגָרְמוּ שֶׁהַמְּרַגְלִים חֲטָאוּ בָּהֶם, וּפְגַמוּ בְּחוֹשׁ הַרְאִיָּה, כְּאֲשֶׁר הִסְתַּכְּלוּ בְּעֵין רָעָה עַל הָאָרֶץ. וְכֵן, פְּגַמוּ יִשְׂרָאֵל בְּחוֹשׁ הַשְּׁמִיעָה עַל–יַדֵּי שֶׁשְׁמָעוּ וְקִבְּלוּ אֵת לְשׁוֹן הָרַע עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכִתּוּצָאָה מִכֶּךָ נִגְזַר עֲלֵיהֶם חֲרָבָן שֶׁל שְׁנֵי בְּתֵי הַמִּקְדָּשׁ. עַל–כֵּן אָנוּ מִתְּפַלְּלִים בְּסִדֵּר הַתְּחַנּוּן – "הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנְךָ וּשְׁמָע. פָּקַח עֵינֶיךָ וּרְאָה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ" – כְּדִי לְתַקֵּן אֵת ב' הַמִּקְדָּשׁ (אֵלּוּ תִכֵּן דְּבָרֵינוּ הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר"). (עַל פִּי "אוּרָה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְ"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

מצינו דבר פלא בספר ”אור לצדיק” למהר”ם פאפיר”ש (סימן יח, סעיף ב): ”אין (לאדם) להרים קולו בתפילת יח(=שמונה עשרה) בחשאי, כי יש מלאכים נקראים ’אזני ה’, (שהם) ממונים לקבל תפילותינו בלחש. ואם אותה התפילה נשמעת לאוזני האדם (שעומד ליד המתפלל), אזי המלאכים הנ”ל אינם מקבלין (את) התפילה, ונדחית לחוץ, רחמנא ליצלן, (אל) מלאכי חבלה, הנקראים **נץ פֶּלֶב**, **תמור**. וזהו עיניך ל**נכח** יביטו, ”**נכח**” ראשי תיבות – **נץ פֶּלֶב**, **תמור** – הם ראשי הקליפות. לכן, שומר נפשו ירחק מהם”.

לכן צריך להתפלל בלחש, שרק הוא עצמו ישמע את מה שמוציא מפיו. (ויש להעיר כי המקור לדברי האריו”ל הוא בתיקוני הזהר (תיקון כא, סג): ”**אריה שור נשר**. קטרוגא דלהון(=והמקטרגים פנגדם הם) **נץ פֶּלֶב**, **תמור**”). הנה מבואר, כי ג’ בחינות של הקדושה הן **אריה שור נשר**, שהן פנגד ג’ תפילות שתקנו האבות הקדושים: אברהם, תפילת שחרית, בבחינת **אריה**. יצחק, תפילת מנחה, בבחינת **שור**. יעקב, תפילת ערבית, בבחינת **נשר**. אולם, זה לעומת זה עשה ה’, ויש פנגדן שלש קליפות, שהן **נץ**, **פֶּלֶב**, **תמור**, ראשי תיבות ”**נכח**”. ועל-כך אומר האריו”ל, שכאשר האדם אינו מכון בתפילותיו כראוי, באים ג’ קליפות אלו – **נץ**, **פֶּלֶב**, **תמור** – וחוטפים את תפילתו ממנו. ויש לומר, ש-ג’ קליפות אלו – **נץ**, **פֶּלֶב**, **תמור** – הן בגמטריה ”**מות**”, וכל חפצן הוא להמית את האדם, על-ידי שחוטפות הן את השפע היורד מתפילותיו.

ומוסיף ואומר על-כך הרה”ק פינחס פרידמן, שעל-ידי שהאדם מקדש את עיניו, שלא להסתכל מחוץ לארבע אמותיו, בשלשת צדדיו – ימין, שמאל ואמצע – ומכון ליחד בכך ג’ הוי”ה(=הוי”ה=26 לכל צד), שעולים בגמטריה ל”**נכח**”(=78), בסוד ”עיניך ל**נכח** יביטו” – הנה, על-ידי כך הוא מכניע ומבטל גם את כוחן של ג’ הקליפות – **נץ**, **פֶּלֶב**, **תמור** – שהם ראשי תיבות ”**נכח**”. (על פי ”אורה של תורה” להרה”ק פינחס פרידמן) ”ויחר אף בלעם ויך את האתון...”

מעשה אחד הובא בכתבי האריו”ל, שבימיו היה איש חסיד אחד, ושמו רבי אברהם אבן פוא”ה ז”ל. והיה האיש עשיר גדול, וידו היתה פתוחה לעניים ולאביונים. והיה דר בשכונתו יהודי אחד, שהיה מתעסק במשא ומתן עם אשת רבי אברהם פוא”ה ז”ל. (שכן, אשתו של רבי אברהם היתה מסוגלת למשא ומתן). ופתאום בא על אותו השכן חולי נורא, ונפל הוא למשכב ימים רבים, עד שהתחיל בשרו לרקוב עליו, ואף ערותו(=אות ברית קודש) נרקב. ופזר אותו שכן מוזן רב בהוצאות הרופאים, ולא מצא עזר ותרופה למכתו. לבסוף נפטר אותו השכן של רבי אברהם אבן פוא”ה מתוך ייסורים קשים ומרים.

והנה, לאחר כמה שנים בא פֶּלֶב אחד, ותמיד היה סובב את הבית של החסיד רבי אברהם אבן פוא”ה. אותו פֶּלֶב היה פֶּלֶב שחור, מפחיד ומכוער מאד. כשראו אותו האנשים היו מפחדים מפניו, כי פניו היו כמו מזיק, והיו תמיד מגרשים את הפֶּלֶב ההוא מבית רבי אברהם חסיד במקלות. אולם, תמיד היה הפֶּלֶב חוזר ובא. ותמיד פשה רבי אברהם משכים לבית הפנסת, היה מוצא את אותו פֶּלֶב שחור עומד ליד דלת ביתו, וממתין עד שיפתחוה, כדי שיוכל לשמט(=להיכנס) אל הבית, ותמיד היה רבי אברהם חסיד מגרש אותו. וצוה לנעול את הדלת אחריו. אף-על-פי-כן חזר הפֶּלֶב, והיה ממתין ליד הדלת עד שתפתח.

פעם אחת ארע שיצא החסיד רבי אברהם אבן פוא”ה בהשכמה מפתח ביתו, ושכח לנעול אחריו את פתח הדלת של הבית. ותכף דלג הפֶּלֶב לבית, וקפץ מחדר לחדר, עד שהיה מגיע לחדר שהיתה שם אשתו של רבי אברהם אבן פוא”ה, שהיתה שוכבת עדין במטה שלה, ומצאה ישנה. מיד קפץ הפֶּלֶב על המטה, והחל לנשוף באשה נשיכות רבות, גרם לה להרבה פצעים, ואחר-כך ברח מהבית. אשתו של רבי אברהם אבן פוא”ה צעקה מאד עד שקולה נשמע בבית האריו”ל. ובא בעלה רבי אברהם ושאר אנשים להאריו”ל, לשאול על הדבר הנורא הזה. והשיב לו האריו”ל, שהסיבה היא, שאשתו פתחה את אותו שכן לדבר עבירה לפני שנפטר. וזהו הפֶּלֶב השחור, היתה בו נשמתו של אותו שכן, ומכיון שהיא היתה הגורמת בפיתוי שלו, על-ידי דבריה אליו, ובנתינתה לו מעות כדי שישכב אצלה דרך אישות, לכן עשה הפֶּלֶב עכשיו נקמה באשתו. ואחר-כך השביעו את האשה שתגיד האמת. ואכן הודתה היא שבצעונותיה הרבים היה שוכב עמה השכן בבית הסחורה. על-כן נרקב בשרו של אותו השכן, ואף ערותו נרקבה, על שחלל את בריתו. ואחר-כך בקשה אשתו של רבי אברהם אבן פוא”ה לעשות תשובה, ומתה בתוך תשובתה. **שבת שלום לכל בית ישראל!** **נא לשמור על קדושת הגיליון!**

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּלֶךְ (בְּלֶעָם) שְׂפִי"

על הכתוב, "וַיֵּלֶךְ (בְּלֶעָם) שְׂפִי", אומר "כסא הרחמים", שבלעם הרשע הלך כנחש וכשפיו פון לקטרג ולהוציא את ארסו על עם ישראל, שאין בהם, חלילה, תורה ומצוות, וגם אין שלום ואחדות בישראל. וזהו "שפיו" – ראשי תיבות "שה פזורה ישראל", שהם מפוזרים, והם בלי אחדות ובלי התורה, חלילה. אולם, אומר "כסא הרחמים", שבלעם לא ידע ש"שפיו" הוא ראשי תיבות של "שומר פתאים י" – שהקב"ה שומר את ישראל תמיד, והוא, יושב שמים, שומע תפילותם וצעקתם של בניו, שהם "מבקשי פניך". על-כך ישראל בניו מודים לאביהם שבשמים, כמו שכתוב "יודו שמים פלאך" ראשי תיבות "שפיו". על "נפשי אשר פדית", על אשר פדה והציל אותם מאותו נחש/בלעם, (גם שמים בגמטריה "שפיו"). וכך גם יודו ישראל לה' יתברך לעתיד, כאשר הוא יתברך ישלח את משיח צדקנו, ואז "ימלא שחוק פינו" (ראשי תיבות "שפיו").

ולכן, כאשר ראה בלעם שהוא אינו מצליח לקלל את ישראל, פתח ואמר אותו רשע: "מה אקב לא קבה אל... וישת (פניו) אל המדבר...". – שרצה להזכיר את עון העגל שעשו ישראל במדבר, ועל-כן אמר "אקב", שהוא גמטריה "עגל". (וזה שכתוב "וַיֵּלֶךְ (בְּלֶעָם) שְׂפִי" – כדי להזכיר את שלשת האלפים שנפלו בעון העגל, כמו שכתוב: "ויפל מן העם ביום ההוא כשלושת אלפי איש", סופי תיבות "שפיו"). ועל-כך אמר הקב"ה לבלעם הרשע: "והכרתי כשפים מידך", שהרי כבר עשו ישראל תיקון לעגל, והם מתפללים בכל יום תפילת מנחה (=103) גמטריה "עגל" (=103). (ואומרים "אדוני שפתי תפתח", כנגד "שפיו", שהוא כאמור: "שה פזורה ישראל").

וכל מצוה שהם עושים, הם מזכירים את שמי, וזהו "מה אקב" ראשי תיבות "מלך העולם אשר קדשנו במצותיו". ויש להם אמונה שלימה בשמי, והם מאמינים בני מאמינים, וזהו "אקב" – ראשי תיבות "אמונתך בקהל קדשים". ובכל מקום שהם בצער הם זוכרים אותי, כמו שכתוב: "בכל קראנו אליו", ראשי תיבות "אקב". ומתפללים כיתות כיתות במנין, ואומרים קדיש וקדושה, כמו שכתוב "בתוך קהל אהלך" (ראשי תיבות "אקב"), ומתחננים לפני ואומרים: רבנו של עולם, "למה קודר אלך בלחץ אויב", ראשי תיבות "אקב"? הרי אתה שומע את תפילותינו מן השמים, ככתוב "אלקים במקום קודשו", ראשי תיבות "אקב", וכן "שמע אלקים קולי בשיחי", ראשי תיבות "אקב". ואומרים: רבנו של עולם, מתי תבנה לנו את בית המקדש, כדי שנוכל לבוא שמה, כמו שכתוב "קרות בתינו ארזים" – ראשי תיבות "אקב", שזה בית המקדש.

ועל-כך עונה להם הקב"ה: כל מי שמצער את בני, בוער אפי בו לכלותו, ככתוב "אש קדחה באפי", ראשי תיבות "אקב". וכל זאת בזכות התורה שנתתי לישראל שנקראת אש, כמו שנאמר: "מימינו אש דת למו".

ולכן אומר הקב"ה: כמו שעשיתי לעמלק אעשה גם לבלק, ומה שנאמר על עמלק "אשר קרף בדרף", ראשי תיבות "אקב", על שנתן בישראל טומאה בדרף, כמו שכתוב: "אשר קרף בדרף, ויזנב בך כל הנחשלים". והוא לא ידע שיש לישראל תורה, ואינם מקבלים טומאה, שהרי נאמר: "מה טובו אהלך" ראשי תיבות "טמא", שכל מי שהוא טמא, ואינו יכול לטבול או אין לו מקוה, ילמד תורה, ואל יתבטל מלימודו. שכן, דברי תורה הם מים ואש, ואינם מקבלים טומאה (כמו שכתוב: "הלוא כה דברי כאש נאם ה'", וכן כתוב: "הוי כל צמא לכו למים"). ומסים "כסא הרחמים", ועל-כן כתוב: "ויאמר בלק... לקב איבי לקחתיך", "לקב" (=קללה), שהן אותיות "בלק" – לרמוז, שבאו כל הקללות על ראשו (=של בלק) ועל ראש בלעם, "כן יאבדו כל אויביך ה'", אמנו!

הרה"ק ר' אלימלך מליז'נסק זיע"א (ה'נעם אלימלך), אמר שהוא הצליח לבטל את כל הצרות והגזירות אשר צפו חז"ל בימות המשיח. וכפי שמובא בספר "נתיב מצותיך", שהרה"ק רבי אברהם מרדכי מפינטשוב זיע"א, שמע בעצמו את רבי אלימלך אומר: "חידוש נפלא הוא לי על התנאים, אשר צפו ברוח קודשם עד סוף כל הדורות, וכתבו את כל הגזירות והייסורים שיהיו קודם ביאת המשיח – ו(כ)י לא ראו כי אלימלך יהיה בעולם, ואת כל אותן רעות וגזירות המתקם אלימלך ובטלם...?".

על-פי זה פרש הרה"ק בעל "אהבת ישראל" מויז'ניץ את הפתוב: "ה' אֱלֹהֵינוּ עִמּוֹ וּתְרוּעַת מִלְחָמָה בּוֹ". דהינו, ה' אלקינו נמצא עמנו, והוא יעזור ויגן וישיע את עמו בני ישראל מפל צרותיהם. אך אם ישאל השואל: והרי חז"ל הקדושים צפו ברוח קודשם צרות גדולות וקשות לימות המשיח...?

על-כך התשובה היא בהמשך הפסוק: "ותרועת (אלי)מלך בו". דהינו, רבי אלימלך כבר שבר את כל הדינים והצרות של עקבתא דמשיחא, על-ידי צומות וסיגופים אין מספר שנהג בעצמו, ובכך המתיק את הדינים מעל ישראל. (תרועה הוא לשון שבידה, כמו שכתוב (תהילים ב, ט): "תִּרְעַם (=תִּשְׁבַּר) בְּשֵׁבֶט בְּרוּזְלִי, כְּכֹלֵי יוֹצֵר תִּנְפָצִים").

"דָּרָךְ כּוֹכַב מֵיַעֲקֹב"

אמרו חז"ל (שבת קנ"ו): "אין לישראל מזל". דהינו, ישראל הם מעל הפוכים והמזלות, ואין לטבע ולמזלות שום השפעה עליהם. וזהו שאמר בלעם: "מה אזהם לא זהם ה'" - מצד הרגע שהקב"ה זועם, אינני יכול לקלם, שהרי הקב"ה לא זעם בימים אלו.

וגם מצד הפוכים והמזלות אינני יכול לקלם, שכן אומר בלעם: "דָּרָךְ כּוֹכַב מֵיַעֲקֹב" - ישראל הם בבחינת "דורכים" על הפוכים, והם מעל הטבע והמזלות.

בענין זה מסופר על אברהם (אדוארד) ברנשטוק, שהצליח להישאר בחיים בגטו ורשה בנסי נסים. חיו נצלו בזכות שהיה נראה כפולני מלומד, דבר שנצל כדי להיות חבר במחתרת הפולנית מבלי שיודעו הם על יהדותו. ואכן, על-ידי כך הוא הצליח להיכנס ולצאת מהגטו, ולחלץ משם חמשה מקרוביו. אך הוריו ותר בני משפחתו הושמדו שם על-ידי הנאצים ימח שם.

כאשר הפציצו הנאצים את גטו ורשה לאחר המרד, שמע אברהם את אחד הפולנים אומר לרעהו: "חבל שהגרמנים מפציצים את הגטו והורסים את הבנינים. הם היו צריכים להרוג את הגויקים האלה, ולהשאיר לנו את הרכוש". בפעם הראשונה פנה אברהם אל הקב"ה, ואמר בסערת רגשות: "רבוננו של עולם, תראה איך מתחסים אלו לבניך". לאחר מקרה זה הערים אברהם על המחתרת הפולנית, והצליח לגנוב מהם נשק, ולהעביר לפרטיזנים היהודים. לאחר שהפולנים גלו זאת, הם נסו לתפוס אותו, אך הוא הצליח לברוח מהם כמה וכמה פעמים, ולהינצל.

בתום המלחמה נסה אברהם לבנות את חיו בבליגיה. באחד הימים פנה לאסטרולוג מפורסם בעיר, וזה ערף לו "מפה" אסטרולוגית על-פי פרטי הולדתו. "יש טעות בפרטים שמסרת לי" - אמר האסטרולוג. "מה פתאום? אין שום טעות" - אמר לו אברהם - "זה מקום הולדתי וזה התאריך, וזו השעה שנולדתתי". "לא יתכן" - אמר לו האסטרולוג - "לפי הנתונים שמסרת לי האדם הזה נהרג במלחמה". "מה פתאום נהרג?!" - אמר לו אברהם - "אלו הפרטים שלי". "אם ככה" - ענה לו האסטרולוג - "אז אתה יהודי".

אברהם החויר והסתלק מן המקום, כשהוא מהרהר בלבו הרי במשך כל המלחמה, אף אחד לא העלה בדעתו שאני יהודי, והנה האסטרולוג הזה יודע. הדבר הדליק אצלו ניצוץ, והוא נסע לצרפת לאחד מהאסטרולוגים הגדולים, כדי ללמוד את האסטרולוגיה על בוריה. בשיעור האחרון נבחנו התלמידים, כל תלמיד לקח נתונים מאדם מוכר, ובנה לו "מפה" אסטרולוגית. אברהם החליט לערוך את המפה שלו. הוא נסה לבנות אותה אולם לפי הנתונים הוא היה אדם מת. הוא נגש למורה, והראה לו את נסיונותיו. הלה התבונן, ערף חישובים, ואמר בהחלטיות: "האדם הזה מת!" אבל אני מכיר אותו אישית והוא חי", טען אברהם, מבלי לגלות למורה שמדובר בו. "אם האדם הזה חי ולא מת, אז הוא יהודי! יש רק מקרה אחד שבו המפה לא משקפת את המציאות - המקרה שמדובר באדם יהודי!"

אברהם הבין שיש באדם היהודי משהו מעל הטבע. בתום הקורס התקרב ליהדות, עלה לארץ ישראל כיהודי מאמין, הלך ללמוד בבית חב"ד, התחתן והביא חמישה ילדים יראי שמים, זכה לחתן את כלם ולראות נכדים. ותמיד נהג לומר לצאצאיו, שבעת צרה, על יהודי לעשות משהו מעל הטבע, כדי שהקב"ה יעשה לו משהו מעל הטבע, וישיעו.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּלֶק "בְּרַגַע קָטָן עֲזַבְתִּיךָ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקְבָּצְךָ" (ישעיה נד' ז) כְּנִיסַת הַשָּׁבֹת: 19:20

עֲרַשׁ"ק ט' תְּמוּזַ תַּשַּׁע"ט (12.7.19) bnei-zion.com ר"ת 21:15 יְצִיאַת הַשָּׁבֹת: 20:32

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה שְׂאֵרִית" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"מָה טָבוּ אֶהְלִיךָ יַעֲקֹב, מִשְׁכַּנְתִּיךָ יִשְׂרָאֵל"

עַל הַכְּתוּב, "מָה טָבוּ אֶהְלִיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכַּנְתִּיךָ יִשְׂרָאֵל", שְׁנֵינוּ בַּגְּמָרָא (סְנֵהֲדִין קה, ב'): "אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִבְּרַכְתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רְשָׁע, אֵתָה לְמַד מָה הָיָה בְּלָבוֹ. בְּקֶשׁ לוֹמַר, שְׁלֵא יְהִיָּה לָהֶם בְּתֵי כְּנִסְיוֹת וּבְתֵי מִדְרָשׁוֹת, (וְהוֹכֵרַח לוֹמַר) 'מָה טָבוּ אֶהְלִיךָ יַעֲקֹב'. (בְּקֶשׁ לוֹמַר), לֹא תִשְׁרָה שְׂכִינָה עֲלֵיהֶם, (וְהוֹכֵרַח לוֹמַר) 'מִשְׁכַּנְתִּיךָ יִשְׂרָאֵל'."

וּמָה שֶׁבֵרַךְ "מָה טָבוּ אֶהְלִיךָ יַעֲקֹב" – דּוֹקָא "אֶהְלִיךָ יַעֲקֹב" – שְׁזָה בְּזִכּוֹת יַעֲקֹב, שְׁיִוָּשֵׁב בְּשְׁנֵי אֶהְלִים – בְּתֵי כְּנִסְיוֹת וּבְתֵי מִדְרָשׁוֹת (כְּפִי שְׁכַתוּב: "וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֶהְלִים") – וּבְזִכּוֹת זֶה זֹכִים יִשְׂרָאֵל ל'מִשְׁכַּנְתִּיךָ יִשְׂרָאֵל' (=לְהַשְׁרָאת הַשְּׂכִינָה), כְּמֵאמָרָם שֶׁל חו"ל (בְּרַכּוֹת סד' א'): "הַיּוֹצֵא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, וְנִכְנָס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה, זֹכֵה וּמִקְבֵּל פְּנֵי הַשְּׂכִינָה"

וּבְעֵינָיו זֶה שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת צָרִיךְ לְדַעַת, שְׁעִיקָר הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הָאָדָם הַיָּא תְּפִילָה לָהּ בְּבִקְשַׁת סְלִיחָה, מַחִילָה וּכְפָרָה עַל כָּל הַחֲטָאִים וְהַעֲוֹנוֹת שֶׁבָּהֶם כְּשֶׁל, כְּמִבּוֹאָר בְּשַׁעְרֵי תְּשׁוּבָה לְרַבְּנוּ יוֹנָה (שַׁעַר א', עִיקָר חֲמֵשׁ–עֲשָׂרָה): "יִתְפַּלֵּל (הָאָדָם) אֶל הַשָּׁם, וַיִּבְקֶשׁ רַחֲמִים לְכַפֵּר אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָיו, שְׁנֵאמַר (הוֹשַׁע יד', ג'): 'קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה', אִמְרוּ אֵלָיו כָּל תְּשָׂא עֶזְרִי, וְקַח טוֹב וּנְשַׁלְמָה פְּרִים שְׁפָתֵינוּ'. 'קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים' – זֶה עֵינָיו הוֹיֵדוּי. 'אִמְרוּ אֵלָיו כָּל תְּשָׂא עֶזְרִי וְקַח טוֹב' – זֶה עֵינָיו הַתְּפִילָה. וְכֵן כְּתוּב בַּמִּדְרָשׁ (בַּמִּדְבָּר רַבָּה יח', כא'): "כָּל תְּשָׂא עֶזְרִי וְקַח טוֹב וּנְשַׁלְמָה פְּרִים שְׁפָתֵינוּ'. אִמְרוּ יִשְׂרָאֵל: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, בְּזִמְנֵי שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ (הָיָה) קָיָם הָיִינוּ מְקַרְיָבִים קָרְבָּן (וְהָיָה) מִתְּכַפֵּר (לָנוּ חֲטָא). וְעַכְשִׁיו, אֵין בְּיַדֵּינוּ, אֵלָא תְּפִילָה...".

הָרִי לָנוּ דְּבָרִים בְּרוּרִים, שְׁהַיּוֹם, מִכְּפִיָּן שְׁאִין בְּיַדֵּינוּ קוֹרְבָנוֹת כְּדִי לְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹתֵינוּ, הֵנָּה, עִיקָר הַמַּחִילָה וְהַכְּפָרָה הַיָּא עַל–יַדֵּי תְּפִילָה, שְׁהַיָּא בְּמָקוֹם הַקּוֹרְבָנוֹת, כְּמֵאמָר חו"ל (בְּרַכּוֹת כו'): "תְּפִילּוֹת – כַּנְּגַד תְּמִידִין תְּקַנּוּם". דְּהַיָּנוּ, אֲנִישֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה תְּקַנּוּ לָנוּ אֶת הַתְּפִילּוֹת כַּנְּגַד קוֹרְבָנוֹת הַתְּמִיד שְׁהַקְרִיבוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

וְעַתָּה, בָּא וּרְאָה, שְׁאִין לָךְ מָקוֹם לְתְּשׁוּבָה וְלְתְּפִילָה לָהּ, כְּמוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת, כְּמִבּוֹאָר בַּגְּמָרָא (בְּרַכּוֹת ו', א'): "אֵין תְּפִילָה שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת, אֵלָא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, שְׁנֵאמַר (מְלָכִים א', ח): 'לְשִׁמְעַע אֶל הָרָנָה וְאֶל הַתְּפִילָה'". (וְלֹא בְּחִינָם תְּקַנּוּ לָנוּ חו"ל לְהַתְּפַלֵּל בְּתְּפִילַת הָעֲמִידָה שְׁתֵּי בְּרַכּוֹת עַל הַתְּשׁוּבָה – "הַשִּׁיבֵנוּ אֲבִינוּ לְתוֹרָתְךָ, וְקָרְבָנוּ מִלִּפְנֵינוּ לְעִבּוּדְךָ, וְהַחְזִירֵנוּ בְּתְּשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ", ו–"סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חָטָאנוּ, מַחּוּל לָנוּ מִלִּפְנֵינוּ כִּי פָשַׁעְנוּ, כִּי אֵל טוֹב וְסִלַּח אֵתָה". וְגַם לְאַחַר מִפְּנֵי תְּקַנּוּ לָנוּ חו"ל לְהַתְּנִידוֹת עַל חֲטָאֵינוּ, "אֲשַׁמְנוּ, בְּגִדְנוּ, גְּזַלְנוּ...". שְׁכֵן, בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מוּבְטָח לְאָדָם שְׁיִתְקַבְּלוּ תְּפִילּוֹתָיו בְּרִצּוֹן לְפָנֵי בּוֹרָא הַכֹּל).

בְּעֵינָיו זֶה מְצִינוּ דְּבַר פְּלֵא בְּסִפֵּר "אוֹר לְצִדִּיק" לְמַהֲרָם פֶּאֶפִּיר"ש (סִימָן יח', סַעִיף ב'): "אֵין (לְאָדָם) לְהָרִים קוֹלוֹ בְּתְּפִילַת יח' (=שְׁמוֹנָה עֲשָׂרָה) בַּחֲשָׁאִי, כִּי יֵשׁ מִלְּאָכִים נִקְרָאִים 'אֲזַנֵּי ה'', (שְׁהֵם) מְמוּנִים לְקַבֵּל תְּפִילּוֹתֵינוּ בְּלַחֲשׁ. וְאִם אוֹתָה הַתְּפִילָה נִשְׁמַעַת לְאוֹזְנֵי הָאָדָם (שְׁעוֹמֵד לְיַד הַמַּתְּפַלֵּל), אֲזִי הַמִּלְּאָכִים הַנִּלְ"ל אֵינָם מְקַבְּלִין (אֵת) הַתְּפִילָה, וְנִדְחִית לַחוּץ, רַחֲמָנָא לִיצְלָן, (נִדְחִית אֶל) מִלְּאָכִי חֲבָלָה, הַנִּקְרָאִים נִץ פְּלָב, חֲמוֹר. וְזֶהוּ 'עֵינֶיךָ לְנִכְחַ יִבִּטוּ', "נִכְחַ" רְאִישֵׁי תִיבוֹת – נִץ פְּלָב, חֲמוֹר – הֵם רְאִישֵׁי הַקְּלִיפּוֹת. לָכֵן, שׁוֹמֵר נִפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם". (הַמְּשֻׁךְ הַמֵּאמָר בְּהַרְחָבָה בְּאֵתֵר "בְּנֵי צִיּוֹן") (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) "וַיֵּרָא בְּלֶק בֶּן צְפוּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאִמְרֵי" (כב', ב')

הָאֵרִי ז"ל שׁוֹאֵל: מָה רָאָה בְּלֶק לְהַלְחֵם עִם יִשְׂרָאֵל? אֵיךְ לֹא נִתְּרָא שְׁיַעֲשׂוּ לוֹ כְּאֲשֶׁר עָשׂוּ לְסִיחָן וּלְעוּגָ? – וּמְשִׁיב הָאֵרִי וְאוֹמַר: מָה שְׁעָלָה בְּדַעַתוֹ שֶׁל בְּלֶק לְהַלְחֵם בְּיִשְׂרָאֵל, הָיָה כְּמוֹ קִרְחַ שְׁחָלַק עַל מִשָּׁה, לְפִי שְׁעִינוּ (שֶׁל קִרְחַ) הַטְּעַתוֹ – שְׂרָאָה בְּרוּחַ קוֹדֶשׁוֹ שֶׁלְשַׁלַּת גְּדוּלָה הַיּוֹצֵאת מוֹרְעוֹ – שְׁמוּאֵל, שְׁשִׁקוּל כַּנְּגַד מִשָּׁה וְאַהֲרֹן – וְחָשַׁב שְׁבִזְכוּתָהּ הוּא יִנְצַח בְּמַחְלוּקַת עַל מִשָּׁה.

וְכֵן בְּלֶק רָאָה בְּקִסְמוֹ, כִּי דוֹד מְלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּזְרַעוֹ – עֲתִידִים לְצֵאת מִמֶּנּוּ. (רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה הֵיטָה בְּתוֹ שֶׁל עֲגִלוֹן,

שהיה בנו של בלק. ומרות יצא עובד, ועובד הוליד את ישי, וישי הוליד את דוד.

ולכן חשב גם בלק שהוא ינצח במלחמתו בישראל. וזה מה שאמר בלק לבלעם: "לכה נא ארה (=קלל) לי את העם הזה". שכן, עתידים כל זרע דוד לצאת ממנו, ואם כך, הוא, בלק, יצא מנצח במלחמתו עם ישראל. אלא שאכן, בלק ראה בקסמיו (שעתיד לצאת ממנו דוד וכל זרעו), אך לא ראה את כל התמונה, ולא הבין בדיוק מה ראה. ה"אגרא דכלה" מביא גם הוא הסבר על השאלה, מה ראה מואב להילחם עם ישראל. וכך הוא אומר: ידוע, שיש אומות טמאות, שהן מצד הקליפה, וכל חיותן וקיומן של אומות אלו הוא מניצוץ קדוש השקוע בתוכן. והנה, אומה טמאה כזאת, אשר יש בתוכה ניצוץ קדוש, המחיה אותה, פוחדת מאד פן ילקח ממנה ניצוץ זה. שכן, ברגע שילקח ממנה ניצוץ זה, שהוא, כאמור, כל חיותה, תתבטל אותה אומה, ותעבור מן העולם.

והנה, כאשר מתבוננים בפרשה, רואים אנו שבלעם הרשע נסה לקלל את ישראל שלש פעמים. פעם אחת, כאשר העלה אותו בלק אל במות בעל, כפי שכתוב: "ויקח בלק את בלעם ויעלהו במות בעל". פעם שנייה, כשלקחו בלק אל "שדה צפים אל ראש הפסגה". ופעם שלישית, כשלקח אותו בלק אל ראש הפעור, כמו שכתוב: "ויקח בלק את בלעם ראש הפעור הנשקף על פני הישימן".

והנה, בכל שלש הפעמים בקש בלעם מבלק שיבנה לו שבעה מזבחות, ובכל פעם הקריב על כל מזבח שני קורבנות – פר ואיל. ובסוף הכל יד' (=14) קורבנות (שני קורבנות על שבעה מזבחות).

ועמק הענין הוא, על-פי הידוע מהזוהר הקדוש (ויגש ר'), שהנשמה כלולה משלשה חלקים – נפש, רוח ונשמה. ומאחר ובלק ובלעם נתפנונו להחזיק את הניצוץ הקדוש של דוד המלך, על-כן בנו שבעה מזבחות – כנגד דוד המלך, שהיה הרועה השביעי מתוך שבעת הרועים (אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יוסף, דוד). והקריבו כאמור יד' (=14) קורבנות, כמנין השם "דוד" (=14), וחזרו על דבר זה שלש פעמים, כנגד ג' החלקים (=נפש רוח ונשמה) של דוד המלך. אולם, בכל שלש הפעמים הללו עמד הקב"ה בשם הוי"ה, שהוא שם הרחמים, בעזרו של דוד המלך – כדי שהרשעים הללו לא יצליחו במזימתם. הנה, בפעם הראשונה כתוב: "וישם הוי"ה דבר בפי בלעם ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר". בפעם השנייה, "ויקר הוי"ה אל בלעם וישם דבר בפיו". ובפעם השלישית כתוב: "וירא בלעם כי טוב בעיני הוי"ה לברך את ישראל".

ועל-כך הודה דוד המלך והלל את הקב"ה במזמור (תהילים קיח, י'): "כל גוים סבבוני בשם הוי"ה פי אמילם: סבוני גם סבבוני בשם הוי"ה פי אמילם: סבוני כדבורים דעכו פאש קוצים בשם הוי"ה פי אמילם". הנה הזכיר דוד המלך שלש פעמים שקמו עליו גוים, שהם בלק ובלעם, שרש כל הטומאות. ובכל פעם – סיים ב"שם הוי"ה פי אמילם". דהינו שהקב"ה נתגלה כל פעם בשם ה' כדי לשים דבר בפי בלעם, כדי שלא יוכל לקלל את ישראל. "אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב"

על הפתוב, "אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב", כותב רש"י: "למדנו, שנפשו (של בלעם) רחבה (היתה), ומחמד ממון אחרים. (ועל-כן) אמר: 'ראוי לו (לבלק), ליתן לי כסף וזהב שלו'". והנה, למרות מידתם הרעה הזאת של הגוים, שהם תאבי ממון ובצע, דבר זה עמד לישראל לדורותיהם, לקבל את המגיע להם, באמצעות השוחד, הניתן לעריצים הגוים.

בספר "עירתי מכורתתי" מעלה הרב חיים שפירא מזכרונותיו מן העירה בימים ההם. וכך הוא מספר: בעירה שלנו, כאשר הגיע פקיד חדש, הרי השאלה הראשונה ששאלה את עצמה הקהילה היהודית היתה, האם "ידו פתוחה?". כלומר: האם אותו פקיד יקח שוחד? היתה זאת מעין המנחה ששלח יעקב אבינו לאחיו עשו הרשע. שכן, זו היתה הדרך המקובלת לחיות חיים שלווים בעירה, ללא עריצות מצד אותו פקיד ממשלת. רבי חיים, שהיה סבו של הרב חיים שפירא, היה השתדלן של העירה, והוא היה נוהג לערוך ביקור נימוסין, בשם הקהילה היהודית, אצל כל פקיד שהגיע זה מקרוב. ביקורים אלו היו נערכים תמיד בבית הפקיד, מקום שבו נכחה תמיד אשתו של הפקיד, שדאגה לכך שבעלה לא יסרב למתן היד של הקהילה להתקבל בברכה. לאחר שיחת נימוסין, היה נוהג השתדלן לקום ממקומו וללכת לדרכו, לא לפני שהשאיר צרור רובלים תחת מפת השלחן. ביום שלמחרת היתה הקהילה עוזרת את נשימתה, בצפייה להינכח אם אכן נתקבלו הרובלים בברכה על-ידי הפקיד החדש. את העדות לכך היה ניתן למצוא אצל אשת הפקיד: אם זו ערכה במשך היום מסע קניות רחב, אזי נשמו כל תושבי העירה לרוחה, והיו אומרים זה לזה: "ברוך ה', ידו פתוחה! ברוך ה', ידו פתוחה!", "מזל טוב", "ברוכה זרש" (=אשת הפקיד)... שכן, אוי לה לקהילה, אשר ה"עשו" שלה סרב לקחת מנחה/שוחד...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרִשֵׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּלֶק "בְּרַגַע קָטָן עֹזְבְתֶיךָ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקְבָּצֶךָ" (ישעיה נד' ז')

עֲרַשׁ"ק ט' תמוז תשע"ט (12.7.19) bnei-zion.com ר"ת 21:15 **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:32**

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה שְׂאִרִית" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיִּקְרַב אֶל אַחֵיו אֶת הַמְדִּינִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהִמָּה בָכִים פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד."

על הכתוב, "וְהִמָּה בָכִים פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד" שואלים על-כך חז"ל במסכת סנהדרין (פב, עא): לָמָּה בָּכוּ אוֹתָהּ שְׁעָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? – וְתִשְׁבַּחְתֶּם הִיא: זְמַרֵי בֶן סְלוּא הֵבִיא אֶת כְּזָבִי בֵּת צוּר הַמְדִּינִית אֶל מֹשֶׁה, וְאָמַר לוֹ: בֶּן-עַמְרָם, מְדִינִית זוֹ, אֲסוּרָה אוֹ מוֹתֶרֶת? אִם תֹּאמֶר "אֲסוּרָה" – מִי הַתִּיר לָךְ אֶת בֵּית יִתְרוֹ, צְפוּרָה? שְׁהָרֵי מְדִינִית הִיא! (וְזוֹ שְׂאֵלָה קְנֻטְרָנִית, כִּי נִישׁוּאֵי מֹשֶׁה עִם צְפוּרָה הָיוּ קוֹדֵם מִתֵּן תּוֹרָה).

באותה שעה נתעלמה (=נשתכחה) ממושה ההלכה שנאמרה לו בסיני: "הַבּוֹעֵל אֶרְמִית (=אִשָּׁה נִכְרִיָּה) – קְנָאִים פּוֹגְעִים בּוֹ" (=הורגים אותו ללא משפט), וְלִכֵּן גָּעוּ כָּלֶם בְּבִכְיָה עַל מְבוּכַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נֹכַח הַחוּטָאִים. וְאוּלָּם, בְּתֵרָגוּם יוֹנָתָן בֶּן עוּזִיאֵל מְפוֹרֵשׁ: "וְהִמָּה בָכִים" – "וְאֵינּוֹן בִּכְיָן וְקָרִין שְׁמַע" (=שָׁהִיו בּוֹכִים וְקוֹרְאִים "קְרִיאַת שְׁמַע").

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מִדּוּעַ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָרְאוּ "קְרִיאַת שְׁמַע" דוֹקָא כְּאֲשֶׁר זְמַרֵי בֶן סְלוּא הֵבִיא אֶת אוֹתָהּ מְדִינִית, שְׂאִיתָה עֶבֶר אֶת הַעֲבִירָה?

נִקְדָּים לְהִבִּיא מָה שְׁשִׁנְנוּ בְּגִמְרָא בְּמִסְכַּת מְנַחוֹת (קי', עב'): "אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: "מָאֵי דְכְּתִיב (=מָהֵי פּוֹנֵת הַפְּתוּב וַיִּקְרָא ז', לו'): "זֹאת הַתּוֹרָה לְעֵלָה לְמִנְחָה וְלַחֲטָאֵת וְלֶאֱשָׁם"? – (וּמִשִּׁיב): כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה – כְּאִילוֹ הַקָּרִיב עֲלָה, מִנְחָה, חֲטָאֵת וְאֶשָׁם... אָמַר רַבָּא: כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה – אֵינוֹ צָרִיךְ לֹא עֲלָה, לֹא חֲטָאֵת, וְלֹא מִנְחָה, וְלֹא אֶשָׁם". וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין מָהוּ הַקָּשֶׁר בֵּין עֶסֶק הַתּוֹרָה לְבֵין עֲבוֹדַת הַקְּרִבָּנוֹת? כִּיצַד לִימוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה מְבִטֵּל לָנוּ אֶת הַצָּרִיךְ לְהִבִּיא קְרִבָּנוֹת (עֲלָה, מִנְחָה, חֲטָאֵת וְאֶשָׁם)?

על-כך אומרת הגמרא (קידושין ל', ע"ב): "אָמַר הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל: בְּנֵי, בְּרֵאֵי יֵצֵר רָע, וּבְרֵאֵי לֹא תוֹרָה תְּבַלֵּין, וְאִם אַתֶּם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה – אֵין אַתֶּם נִמְסָרִים בְּיָדוֹ". מְבוֹאֵר מִכָּאן, שְׁעֶסֶק הַתּוֹרָה הוּא סְגוּלָה נִפְלְאָה לְהִינָצֵל מִן הַיֵּצֵר הָרָע, הַמְּבַקֵּשׁ לְהַחֲטִיאָנוּ.

אִם כֵּן, וְעַל-יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה אָנוּ נִיצְלִים מֵהַיֵּצֵר הָרָע, הִנֵּה עַל-יְדֵי כֵּן אֵין אָנוּ מְגִיעִים לְיָדֵי חֲטָא וְעוֹן, וּמִמִּילָא אֵין לָנוּ צָרִיךְ לְהִבִּיא אֶת הַקְּרִבָּנוֹת – עֲלָה, מִנְחָה, חֲטָאֵת וְאֶשָׁם – שְׁמִטְרָתָן הִיא כְּפָרָה עַל חֲטָאֵינוּ.

וְנִרְאָה שְׂרִישׁ לְקִישׁ וְרַבָּא רְמִזוּ לָנוּ בְּזֶה עַל עֲנִין נִפְלָא, הַמְּבוֹאֵר בְּזוֹהַר הַקְּדוּשׁ, שְׁהַיֵּצֵר הָרָע שׁוֹלֵט עַל אַרְבַּע קְלִיפּוֹת הַטּוֹמָאָה: עוֹן, מִשְׁחִית, אָף וְחִמָּה. וּמוֹסִיף הַזוֹהַר הַקְּדוּשׁ, שְׁלֹאֲחַר מוֹת הָאָדָם הַחוּטָא, בָּאִים הַיֵּצֵר הָרָע וְאַרְבַּע קְלִיפּוֹת אֵלוֹ, וּמַעֲנִישִׁים אוֹתוֹ בְּעוֹנֵשִׁים קָשִׁים. וְזֹאת, כְּפִי דְבָרֵי הַזוֹהַר ("בֵּא" מֵא): "וְאֵי לִית לִיה זְכוּת, אֲזִלֵּי עִמָּיה אַרְבַּע – עוֹן, מִשְׁחִית, אָף וְחִמָּה – וַיֵּצֵר הָרָע לְעֵלָא מְנִיָּהוּ, לְמִדְּוָן לִיה לְעֵלְמָא דְאֵתִי" (=וְאִם אֵין לוֹ זְכוּיוֹת, בָּאִים עִם הַיֵּצֵר הָרָע אַרְבַּע הַקְּלִיפּוֹת – עוֹן, מִשְׁחִית, אָף וְחִמָּה – לְדוֹן אוֹתוֹ עַל חֲטָאוֹ).

בְּעֲנִין זֶה מְצִינוּ בְּתִיקוּנֵי הַזוֹהַר, שְׁכַּאֲשֶׁר מְזַכְּרִים אָנוּ בְּתַפִּילָה אֶת הַפְּסוּק: "וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עוֹן וְלֹא יִשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהַשִּׁיב אָפּוֹ וְלֹא יַעִיר כָּל חַמָּתוֹ", צָרִיכִים אָנוּ לְכוּן עַל בֵּיטוּל אַרְבַּעַת רָאשֵׁי הַקְּלִיפָה (=הַטּוֹמָאָה), שְׁהֵם: עוֹן, מִשְׁחִית, אָף וְחִמָּה. וְכִפִּי הַפְּתוּב בְּזוֹהַר: "...וְהוּא רַחוּם דָּא (=זֶה) עוֹן, וְלֹא יִשְׁחִית דָּא (=זֶה) מִשְׁחִית, וְהִרְבָּה לְהַשִּׁיב אָפּוֹ דָּא (=זֶה) אָף, וְלֹא יַעִיר כָּל חַמָּתוֹ דָּא (=זֶה) חִמָּה".

וְכַתֵּב הַ"מְטָה מֹשֶׁה" (סִימָן תַּכְד'), שְׁמַטְעִם זֶה נִהְגוּ לִזְמַר "וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עוֹן...". לְפָנֵי תַפִּילַת עֲרַבִּית, כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת אַרְבַּע הַקְּלִיפּוֹת הַלָּלוּ. וְזֹאת, מִכִּיּוֹן שְׁעִיקָר שְׁלִיטַת הַחִיצוֹנִיִּים הוּא בְּלִילָה, כְּמוֹ שְׁנִרְמִזוּ בְּפְסוּק: "תִּשְׁתַּחֲוֶה חֲשׂוֹךְ וַיְהִי לִילָה בּוֹ תִרְמַשׁ כָּל חִיתוֹ יַעֲר". הִנֵּה, "חִיתוֹ יַעֲר" הֵם הַקְּלִיפּוֹת וְהַמְזִיקִים, הַמְּבַקֵּשִׁים לְטְרוֹף אֶת הַקְּדוּשָׁה כְּאֲשֶׁר מְגִיעַ הַלִּילָה. וְאוּלָּם, בְּלִיל שְׁבֵת אֵין אוֹמְרִים "וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עוֹן" לְפָנֵי תַפִּילַת עֲרַבִּית. שְׁכֵן, מַחֲמַת קְדוּשַׁת הַשְּׁבֵת אֵין לְקְלִיפּוֹת שׁוּם שְׁלִיטָה וְכַח.

עוֹד מְבוֹאֵר בְּתִיקוּנֵי הַזוֹהַר, שְׁמַטְעִם זֶה צָנוּן הַקַּב"ה לְקַיֵּם אֶת מִצְוַת הַמִּילָה, כִּי הָעוֹרְלָה עֲצָמָה הִיא פְּגָדָה קְלִיפַת

עון. וידוע שלעורלה יש שלש קליפין (=שכבות), והן כנגד ג' הקליפות: **משחית, אף וחמה**.

ולכן נמצא, שעל-ידי זה שאנו מקימים את מצות המילה כהלכתה, ומסירים את העורלה, אנו מבטלים את ארבע הקליפות של ראשי הטומאה: **עון, משחית, אף וחמה**. וצריכים עוד לדעת, שכל מי שפוגם, חלילה, בברית אות הקדש שלו, ממשיך (=מושיך) עליו את ארבע הקליפות הנ"ל (**עון, משחית, אף וחמה**).

בענין זה מצינו דבר נפלא מהמקובל האלקי ר' אברהם חיים הכהן זצ"ל, הכותב בספרו "ארץ החיים", שבזמן שבית המקדש היה קיים, היו מבטלים על-ידי הקרבנות (חטאת, אשם, עלה ו-מנחה), את ארבע קליפות הטומאה הנ"ל. שכן, חטאת, אשם, עלה, מנחה הם ראשי תיבות של **חמה, אף, עון, משחית**.

ועוד אומר המקובל האלקי ר' אברהם חיים הכהן, שגם על-ידי "**קריאת שמע**", בפסוק הראשון "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד", יכולים אנו לבטל את ארבע קליפות הטומאה הללו – שכן, האות הראשונה והאות האחרונה של הפסוק "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד" מצטרפות למלה **שד** (=מזיק) – וזאת, כדי לומר לך ש"**קריאת שמע**" מכניעה את **השדים/המזיקים**, וגם את ארבע קליפות הטומאה. שכן, האותיות הנותרות של **שמע...אחד** (**מע אח**), הן ראשי התיבות של **משחית, עון, אף, חמה**.

נמצאנו למדים מכאן יסוד נפלא, שעל-ידי הקרבת הקרבנות – עלה, מנחה, חטאת ואשם – או על-ידי "**קריאת שמע**", הכניעו ישראל את ארבע קליפות הטומאה – **עון, משחית, אף וחמה**.

מעשה מבואר היטב מה שכתוב "והמה בכים פתח אהל מועד", ופרש התרגום יונתן בן עוזיאל: "והמה בכים" – "ואינון בכין וקרין שמע" (=שהיו בוכים וקוראים "קריאת שמע"). ושאלנו, מדוע כל עדת בני ישראל קראו "קריאת שמע"? ויש לומר, שהיות ובני ישראל כשלו וחסאו בבנות מואב (כמו שכתוב: "וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב") – שזוהו פגם הברית (וכבר הזכרנו שבגלל פגם הברית נמשכים ארבע קליפות הטומאה) – לכן, כדי לבטלן, קראו "**קריאת שמע**". שכן, כאמור, בפסוק "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד", יש אותיות **שד** (=מזיק). ושאר האותיות – **מע אח** – (**שמע...אחד**) הן ראשי התיבות של **משחית, עון, אף, חמה** – ועל-ידי כך בטלו את אותן **הקליפות**. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל..." (כג' כא')

חכמי ישראל אומרים: בעם ישראל, לא רק מעשה העבירה אסור, אלא גם ההבטה והראיה אסורים, וישראל נוהרים גם מלהסתכל בתמונות תועבה, וכל שכן בעריות – מה שאין פן אומות העולם. וזהו שכתוב: "לא הביט". מדוע לא להביט? – פי "**און** ביעקב". כלומר, ההבטה בלבד היא "**און**" (=עון).

וממשיך הכתוב: "ולא ראה". מדוע לא לראות? – פי "**עמל** בישראל", דהינו שהראיה עצמה היא **עבירה**, וכך זאת מחמת **קדושתו** של עם ישראל, כמו שכתוב: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם". וכבר אמרו חז"ל על הכתוב בקהלת (ו'): "טוב מראה עינים מהלך נפש" – שמראה עינים באשה חמור יותר מגופו של מעשה. (יזמא עד')

"אמרתי כבד אכבדך, והנה מנעך ה' מכבוד"

מסופר על אברהם אחד, מבאי ביתו של האדמו"ר רבי חיים מצאנז, שאף שהיה תלמיד חכם ולמדן מופלג, החל לאחרונה להתגאות במעלותיו, לרדוף כבוד ולזלזל במצות התורה.

הגיעה שבת פרשת בלק, והאברהם בא כמנהגו להתפלל בבית-מדרשו של ר' חיים. האדמו"ר מצאנז נהג לקרא בעצמו את פרשת השבוע, ולכבד בעליה לתורה את חסידיו ואנשי שלומו. רחש קל עבר בקרב החסידים, בשעה שהרבי קרא בשמו של אותו אברהם לעליה לתורה. ובנוסף, היתה זו עליית "ששי", עליה מכובדת, שזוכים בה גדולי תורה ויראה. והנה, לא סיים ר' חיים לקרא את הפסקה כלה עד "שביעי", אלא קצר בשני פסוקים, וסיים בפתוב: "ועתה ברח לך אל מקומך. אמרתי כבד אכבדך, והנה מנעך ה' מכבוד".

דבר הרבי נישא ברחבי בית הכנסת המלא, כמו רוח סערה. ואף האברהם, שתלמיד חכם היה, חש בכונת הצדיק הדגול, והחל מהרהר בתשובה. בסופו של דבר, חזר האיש למוטב, וחסאות נעוריו נשתכחו ממנו, כלא היו.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"אַרְאֵנוּ וְלֹא עֵתָה אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קָרוֹב דְּרָךְ כּוֹכַב מֵיַעֲקֹב וְקָם שֶׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל וּמַחֵץ פְּאֵתֵי מוֹאָב"

הַרְמַב"ם, בְּסִפְרוֹ "הַיָּד הַחֲזָקָה" כּוֹתֵב (הַל' מַלְכִים יא'): "הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ עֵתִיד לַעֲמוֹד וּלְהַחְזִיר מַלְכוּת דָּוִד לְיוֹשְׁנָה, לְמַמְשְׁלָה הַרְאִשׁוֹנָה, וּבּוֹנֵה הַמִּקְדָּשׁ וּמְקַבֵּץ גְּדַחֵי יִשְׂרָאֵל, וְחֹזְרִין כָּל הַמְּשֻׁפְּטִים בְּיָמָיו, כְּשֶׁהָיוּ מְקוּדָּם – מְקַרְיָבִין קָרְבָּנוֹת וְעוֹשִׂין שְׁמִטִּין וְיִבְלֹת... וְכָל מִי שְׂאִינוּ מְאָמִין בּוֹ, אוֹ מִי שְׂאִינוּ מְחַכֵּה לְבִיאָתוֹ, לֹא בִשְׂאָר נְבִיאִים בְּלִבְדּוֹ הוּא כּוֹפֵר, אֲלֵא בְּתוֹרָה וּבְמִשְׁנָה רַבָּנָה, שֶׁהָרִי תוֹרָה הַעֵדָה עָלָיו, שֶׁנֶּאֱמָר: 'וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וּרְחַמְךָ וְשָׁב וְקַבְּצֶךָ... אִם יִהְיֶה גְּדַחֵךְ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם... וְהִבְיֵאךָ ה' אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וּרְשֻׁתָּהּ וְהִיטַבְּךָ וְהִרְבִּיךָ מְאֹד בְּיָדְךָ."

אֵף בְּפִרְשַׁת בְּלַעַם נֶאֱמָר (עַל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ): 'אַרְאֵנוּ וְלֹא עֵתָה' – זֶה דָּוִד, 'אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קָרוֹב' – זֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, (וְכֵן) 'דְּרָךְ כּוֹכַב מֵיַעֲקֹב' – זֶה דָּוִד, 'וְקָם שֶׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל' זֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ...".

מִדְּבַרֵי הַרְמַב"ם אֲנִי לְמַדִּים, כִּי הַמְּקוֹר בְּתוֹרָה עַל הַגְּאוּלָּה הַעֲתִידָה הוּא מֵהַפְּסוּק: "וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וּרְחַמְךָ וְשָׁב וְקַבְּצֶךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה". וְכֵן גַּם מִנְּבוּאָתוֹ הַכְּפוּיָה שֶׁל בְּלַעַם הַרְשָׁע, וְלִכְּוֹן: "מִי שְׂאִינוּ מְחַכֵּה לְבִיאָתוֹ, לֹא בִשְׂאָר נְבִיאִים בְּלִבְדּוֹ הוּא כּוֹפֵר, אֲלֵא בְּתוֹרָה וּבְמִשְׁנָה רַבָּנָה."

וַיֵּשׁ לָנוּ לְשִׁאוֹל כָּאֵן, מִדּוּעַ בָּחַר הַקַּב"ה לְהוֹדִיעַ לָנוּ עַל בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ דּוֹקָא מְבַרְכָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ מֵתוֹעֵב, בְּלַעַם הַרְשָׁע?

וְנִרְאָה לְבָאָר עֲנִיָּן זֶה עַל-פִּי מְאָמַר חו"ל (נזיר כג'): "אֲמַר רַב יְהוּדָה, אֲמַר רַב: לְעוֹלָם יַעֲסוֹק אָדָם בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת אֶפְלוֹ שְׁלֵא לְשִׁמָּה, שְׁמַתוֹךְ שְׁלֵא לְשִׁמָּה בֵּא לְשִׁמָּה. שְׁבַשְׁכָּר אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם קָרְבָּנוֹת שֶׁהַקָּרִיב בְּלֶק הַרְשָׁע, זָכָה וְיִצְתָה מִמֶּנּוּ רוּת". וּפְרַשׁ רַש"י זצ"ל: "שִׁיזָּא מִמֶּנּוּ דָּוִד, שְׁרִיָּוָהוּ לְהַקְב"ה בְּשִׁירוֹת וּבְתַשְׁבְּחוֹת".

מְבוֹאָר כָּאֵן עַל פְּלֵאֵי הַהֲשַׁגְחָה שְׁסַבֵּב מְסוּבֵב כָּל הַסִּיבּוֹת – שְׁלֵא רַק שְׁבֶלֶק לֹא הִצְלִיחַ לְהַשְׁמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי קְלָלַת בְּלַעַם הַרְשָׁע – אֲלֵא מִמֶּנּוּ עֲצָמוּ יֵצֵא דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, שְׁמוֹרְעוֹ יִהְיֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, אֲשֶׁר יְבוֹא וְיַגְאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל מֵהַגְּלוּת הַמָּר וְיִתְקַן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׁדִי. וְלִכְּוֹן, כְּתוּבָה גִּיזְחַת עַל שְׂאִיפָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רְשָׁע(=בְּלֶק) לְהַשְׁמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי בְּלַעַם, כְּפָה הַקַּב"ה אֶת נְבוּאָתוֹ בְּפִי בְּלַעַם: "דְּרָךְ כּוֹכַב מֵיַעֲקֹב" – זֶה דָּוִד, "וְקָם שֶׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל" – זֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ". כִּי אֵילּוֹ הַהֲשַׁגְחָה לּוֹעֲגַת לְבָלֶק, שֶׁהִבִּיא מ"ב(=42) קוֹרְבָּנוֹת עַל מִנְּת לְהִצְלִיחַ בְּמִזְיָמָה הַשְּׁפֵלָה שֶׁלוֹ לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל, וּכְאֵילוֹ אוֹמְרַת הַהֲשַׁגְחָה לְבָלֶק: אֵתָה רּוֹצֵה לְהַכְחִיד אֶת יִשְׂרָאֵל? לֹא רַק שְׁלֵא תוֹכַל לְכַלּוֹתָם, אֲלֵא אֵתָה בְּעֲצָמְךָ תַעֲמִיד חֲטָר(=צֶאֱצָאִים) לְבָן יִשְׂרָאֵל, שִׁיָּהִי מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ לְעֵתִיד לְבוֹא, וְיִרִים אֶת קָרְן יִשְׂרָאֵל לְשִׂיא הַשְּׁלִימוֹת, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אֲמֵן

"מָה אֶקֶב לֹא קִבָּה" (כג' ח') (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

עַל הַכְּתוּב "מָה אֶקֶב לֹא קִבָּה אֵל וּמָה אֲזַעֵם לֹא זַעֵם ה'", מְצִינוּ בְּגִמְרָא (בְּרֻכּוֹת ז'): תְּנִיא(=לְמַדְנּוּ), "וְאֵל(=ה') זַעֵם בְּכָל יוֹם" (תְּהִלִּים ז' יב), וְכִמָּה זַעֵמוֹ? רַגַע... וְאֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוּלָה לְכַוֵּן אוֹתָהּ שְׁעָה, חוּץ מִבְּלַעַם הַרְשָׁע, דְּכִתִּיב 'יִדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן... (וּמִכָּאֵן) מְלַמֵּד (הַכְּתוּב), שֶׁהָיָה (בְּלַעַם) יוֹדֵעַ לְכַוֵּן (לְ)אוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהַקַּב"ה הִיָּה כּוֹעֵס בָּהּ...".

מְאָמַר זֶה בְּגִמְרָא מְלַמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁהַקַּב"ה זַעֵם/כּוֹעֵס בְּכָל יוֹם "רַגַע", כְּפִי שְׁכַתוּב: "וְאֵל זַעֵם בְּכָל יוֹם". וְכֵן, שְׁבַלַעַם הַרְשָׁע הִיָּה הָאָדָם הַיְחִידִי בְּעוֹלָם שֶׁיִּדַע לְכַוֵּן לְאוֹתוֹ הַרְגַע שְׁבוֹ הַקַּב"ה כּוֹעֵס, וּכְשֶׁהָיָה מְקַלֵּל בְּאוֹתוֹ הַרְגַע – קְלָלָתוֹ הִיָּתָה מִתְקַיֶּמֶת. אֲלֵא שְׁבִאוֹתָהּ עֵת, כְּדִי לְהַפֵּר אֶת עֲצַת בְּלַעַם לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל, לֹא כָּעַס ה', כְּפִי שְׁמִבִּיאָה הַגְּמָרָא (שָׁם): "אֲמַר ר' אֶלְעָזָר: אֲמַר לְהֵם הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל: דַּעוּ כְּמָה צְדָקוֹת עֲשִׂיתִי עִמְכֶם – שְׁלֵא כְּעִסְתִּי בְּיָמֵי בְּלַעַם הַרְשָׁע, שְׂאֵלְמָלֵא לֹא כְּעִסְתִּי לֹא נִשְׁתִּיר... (חֲלִילָה מִ)יִשְׂרָאֵל שְׁרִיד וּפְלִיט".

וְזֶהוּ שְׂאֵמַר בְּלַעַם לְבָלֶק: "מָה אֶקֶב לֹא קִבָּה אֵל וּמָה אֲזַעֵם לֹא זַעֵם ה'". "מָה אֶקֶב" – אֵינְנִי יְכוּל לְקוֹב/לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁכֵן "לֹא זַעֵם ה'" – בְּכָל אוֹתָם הַיָּמִים שְׂרַצִּיתִי לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל, לֹא זַעֵם ה'.

ונפלא הדבר מאיתנו. שכן, מהי תכלית הענין שהקב"ה **זועם** רגע בכל יום? ובנדאי שלא יעלה על הדעת שהקב"ה כביכול **כועס** בכל יום "רגע" לחינם.

נקדים להביא ביאור נפלא שאמר האדמו"ר מרן ר' יהושע מפעלזא זיע"א, על הפתוב במסכת ברכות (ברכות ה'): "לעולם (=תמיד) ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע". הנה, אומר האדמו"ר, למרות שהכעס והרגז הם מהמידות המגונות שראוי לאדם להתרחק מהן, לפעמים יש צורך להשתמש בהן לעבודת ה', כדי "להרגיז" (את) (ה) יצר טוב על יצר הרע", ועל-ידי כך להכניעו.

ומהיכן נמשך לישראל כעס כזה של קדושה, כדי "להרגיז יצר טוב על יצר הרע"? הרי עצם הכעס אינו מצד הקדושה! אלא שזהו ענין של "ואל זועם בכל יום". הקב"ה זועם בכל יום רגע, כדי שמזה יושפע לישראל כעס של קדושה כדי להכניע את יצר הרע. וכפי שכתוב בתהילים: "כי רגע באפו, חיים ברצונו". כלומר, מה שהקב"ה זועם בכל יום רגע, הוא "חיים ברצונו" – כדי שאנו נוכל לחיות לפי רצונו יתברך, על-ידי כך שאנו מתגברים על היצר הרע.

ובכך גם תובן עצתו של בלעם הרשע לבלק להחטיא את ישראל בבנות מדין, כפי שאמרו חז"ל (סנהדרין קו, עא): "אמר לו (בלעם הרשע לבלק): אלהיהם של אלו שונא זימה... עשה להן קלעים (=אהלים) והושב בהם זונות, שיכשילו את עם ישראל". שכן, כשראה בלעם שהקב"ה לא זועם באותם הימים, כדי שקללתו לא תתקיים בישראל, הבין מכך אותו רשע, שחסר לישראל שפע הכעס של קדושה כדי להכניע את יצר הרע. ולכן, זהו הזמן להחטיא את בני ישראל בבנות מדין, ועל פן הציע לבלק: "עשה להן קלעים (=אהלים) והושב בהם זונות, שיכשילו את עם ישראל". והנה, פינחס בן אלעזר הבין שחטאם של ישראל בבנות מדין הוא מחמת חסר כעס של קדושה, ולכן התעורר בכוחות עצמו והתלבש בזעם וקדושה, לקנא קנאת ה' צבאות ולהרוג את זמרי בן סלוא (שחטא עם המדינית לעיני כל). ועל-ידי כך השפיע פינחס כעס של קדושה לכל ישראל, כדי שיוכלו ישראל להתגבר על יצרם הרע ולפרוש מבנות מדין.

וזהו שפרש רש"י את הכתוב על פינחס: "בקנאו את קנאתי בתוכם" – בקצפו את הקצף (=הכעס) שהיה לי לקצוף". כלומר, פינחס בא וקצף את אותו הקצף שהיה על ה' לקצוף (ולא קצף ה' בגלל בלעם הרשע), ובכך עצר פינחס את חטא בני ישראל בבנות מדין, וממילא נעצרה גם המגיפה. (על פי "אורה של תורה")

הצדיק רבי זושא מאניפולי (אחיו של רבי אלימלך מליזנסק ואחד מאבות החסידות) היה מבחירי תלמידיו של המגיד רבי דב בער ממזריץ', שהנהיג את תנועת החסידות לאחר פטירת הבעל שם טוב. פעם הגיע לחצרו של המגיד ממזריץ' אדם, שבקש להתקבל ולהתברך מפיו של הצדיק הדגול. התבונן רבי זושא בפניו של אותו אדם, והכיר בו ברוח הקדש, שהוא בעל עבירות גדול, ואין בו שום הרהור של חרטה. לא יכול היה רבי זושא לעצור את סערת רגשות לבו כלפי אותו אדם, וקרא אליו בנימת זעם: "עובר עבירה שכמוך! היאך לא תבוש להתיצב פנים אל פנים לפני רבנו הקדוש, המגיד ממזריץ'?! נדהם האורח מדבריו הבוטים של רבי זושא, ובראש מורכן עזב את המקום ונעלם כלעומת שפא.

רבי זושא עקב במבטו אחר האיש, שיצא מבית המגיד בלא אמר ודברים, וחש נקיפת-לב על דברי העלבון שהטיח זה עתה בפניו. באשר ספר על-כך לרבנו המגיד, אמר לו המגיד הגדול: בכל יום אנו פותחים את תפילותינו בפסוק: "מה טבו אהליך יעקב" (לפי מנהג אשכנז), כדי שנוזכר לראות במעלות הטובות באהלי יעקב. על-כן רוצה אני לברך אותך היום הזה: יהי רצון ותראה תמיד רק את הסגולות הטובות המצויות בכל אדם מישראל - ואפילו הוא מלא עבירות פרימון. וכבר הורו לנו חז"ל (שמות רבה כד, ג'): "ישראל, אף-על-פי שהם חוטאים - הקב"ה נוהג בהם כצאן (=נוהג בהם לפני משורת הדין, וסולח להם על חטאיהם).

מספרים החסידים, שדברי הכיבושין שהשמיע המגיד ממזריץ' באוזני תלמידו הנאמן חדרו עמוק ללבו של רבי זושא. ומאותו יום והלאה חדל רבי זושא להוכיח עוברי עבירה, והיה מרעיף שפע רב של אהבה. וכשהיה נכנס אצלו עובר עבירה לחץ רבי זושא את ידו, ועל-ידי כך היתה אופפת את אותו אדם רוח חדשה, ומיד חש הרהורי תשובה. בדרך זו - אומרים החסידים - החזיר רבי זושא למוטב עוברי עבירה רבים.

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֶל בְּלָעַם לֹא תִלָּךְ עִמָּהֶם, לֹא תֹאֵר אֶת הָעַם כִּי בְרוּךְ הוּא" (כב' יב')

על הכתוב כאן תמהו חז"ל: מדוע הקב"ה היה צריך למנוע מבלעם לקלל את ישראל? והרי הקב"ה בעצמו ברח את ישראל, וכיצד יש בכח בלעם, שהוא בשר ודם, לשנות את ברכתו של ה' יתברך? ואם נאמר שאין לבלעם כח לקלל, אם כן מדוע הקב"ה הנהירו שלא לקלל?

אלא, אומרים המפרשים, הסיבה שהקב"ה מנע מבלעם הרשע לקלל את ישראל, היא פיון שהיה גלוי וידוע לפני ה' יתברך שבני ישראל עתידים לחטוא, ועתידים לבוא עליהם, בגלל עונותיהם, כל אותן הקללות שהיה בלעם רוצה לקללם. ולכן אילו הקב"ה היה נותן רשות לבלעם לקללם, היה יוצא מזה חילול השם – שפן, אומות העולם היו אומרים שקללותיו של בלעם עשו את כל אלה, ולא הקב"ה הביא את העונשים האלה על בני ישראל (בגלל חטאיהם). לכן נחשב הדבר לחסד גדול שעשה ה' עם ישראל, בכך שמנע מבלעם לקלל את ישראל, ופפה עליו לברכה, ככתוב (דברים כג, ו'): "ולא אבה ה' אלהיך לשמע אל בלעם, ויהפך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה, כי אהבך ה' אלהיך".

"תמת נפשי מות ישרים" (כג' י')

על קריאה זו של בלעם הרשע, אמר פעם רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, ה"חפץ חיים": "הבלעמים" שבכל דור ודור בוחרים לחיות חיי הוללות וטומאה, וכשמגיעה שעתם להסתלק מן העולם הזה, מבקשים הם למות "מות ישרים". אולם על רשעי העולם לדעת, שיש דין ויש דין על כל המעשים. וכדי לזכות ב"מות ישרים", צריכים לפני כן לחיות "חיי ישרים".

כיוצא בכך היה אומר הצדיק רבי יהושע מבעלז: אתה מוציא פיוס יהודים, החיים כל הימים "כגויים גמורים", ובכל זאת מבקשים למות "מות ישרים" כחסידים יראים ושלמים. אך יש לדעת, כי כפי שמציעים את המטה, כך ישנים עליה, והמבקש למות כיהודי כשר, צריך לפני כן לחיות כיהודי כשר...
"לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל..." (כג' כא)

חכמי ישראל אומרים: בעם ישראל, לא רק מעשה העבירה אסור, אלא גם ההבטה והראיה אסורים, וישראל נזהרים גם מלהסתכל בתמונות תועבה, וכל שפן בעריות – מה שאין כן אומות העולם. וזהו שכתוב: "לא הביט". מדוע לא להביט? – כי "און ביעקב". כלומר, ההבטה בלבד היא "און" (=צון).

וממשיך הכתוב: "ולא ראה". מדוע לא לראות? – כי "עמל בישראל", דהינו שהראיה עצמה היא עבירה, וכל זאת מחמת קדושתו של עם ישראל, כמו שכתוב: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם". וכבר אמרו חז"ל על הכתוב בקהלת (ו'): "טוב מראה עינים מהלך נפש" – שמראה עינים באשה חמור יותר מגופו של מעשה. (יומא עד')

"לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלהיו עמו"

הצדיק רבי יצחק לוי מפרדיצ'ב, "סניגורם של ישראל", העיר על פסוק זה: צא וראה, שהכתוב מעיד על הקב"ה: "לא הביט און" (=רשע) ביעקב, ולא ראה עמל (=עולה ופגם) בישראל".

נמצאנו אפוא למדים, שהבורא בחסדו הגדול, עושה עצמו כאינו מביט וכאינו רואה, כביכול, מעשים רעים של ישראל. ואם ה' יתברך, היודע נסתרות, מתעלם מחטאי ישראל – קל וחומר שבשר ודם צריך לנהוג כך כלפי הזולת. שפן, לפעמים נדמה לנו, שחברנו נכשל בחטא זה או אחר, ולאמיתו של דבר, אין בו לא חטא ולא צון.

הבה נסגל לנו מדה יקרה זו של הקב"ה – "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל", ונדון כל אדם מישראל לכף זכות, ואז יקוים בנו המשך הכתוב: "ה' אלקיו עמו". (בשעה שכל אדם מישראל רואה אך טוב אצל האחרים, זוכה הוא לקרבת אלקים, ככתוב: "ה' אלקיו עמו").

כיוצא בכך היה אומר, רבי ישראל בעל שם טוב (הבעש"ט): "לא הביט און ביעקב" – מי שאינו רואה "און", פגמים וחסרונות, ביעקב ובבני יעקב, ונמנע מלקטרג עליהם באזני הזולת, מובטח לו שיקוים בו "ה' אלהיו עמו" –

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְהִי תָמִיד בְּעֶזְרוֹ וַיְצִילֵהוּ מִכָּל צָרָה וְצוּקָה.
 "הֵן עֵם כְּלָבִיא יָקוּם... לֹא יִשְׁכַּב עַד יֵאָכֵל טָרֶף... " (כג' כד')

רַבֵּנוּ רַבִּי יוֹסֵף קָאָרוּ, מְחַבֵּר "שְׁלַחַן עֲרוּךְ", פּוֹתַח אֶת דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט הַבָּא: "יִתְגַּבֵּר כְּאָרִי לְעִמּוּד בְּבִקְרָה לְעִבּוּדַת בּוֹרְאוֹ, (כְּדִי) שִׁיְהָא הוּא מְעוֹרֵר הַשְּׁחָר". עַל פְּתִיחָה זוֹ מְעִיר הַרְמֵ"א: "וּבְשִׁכְבוֹ עַל מִשְׁכְּבוֹ, יִדַּע לִפְנֵי מִי הוּא שׁוֹכֵב". וְדְבָרֵי הַרְמֵ"א תְמוּהִים. הָרִי רַבִּי יוֹסֵף קָאָרוּ מְדַבֵּר כְּאֵן בְּדִין הַשְּׁכֵמָה בְּבִקְרָה, וְאֵינוֹ מִתְעַסֵּק בְּדִין שְׂכִיבָה לְשִׁנַּת לִילָה. מְשִׁיב עַל-כֵּף הַצְּדִיק רַבִּי מֵאִיר'ל מְפָרְטֵימִישְׁלֵן: בְּהֶעֱרָה זוֹ בֵּא הַרְמֵ"א (רַבִּי מֹשֶׁה אִיסְרָלִישׁ) לְלַמְדָנוּ, שִׁישׁ קָשֶׁר הַדּוּק בֵּין אֹפֶן הַשְּׂכִיבָה קֹדֶם הַשִּׁנָּה בְּלִילָה לְאֹפֶן הַקִּימָה לְמַחֲרַת בְּבִקְרָה. בֵּינוֹן שְׂאֵפְשֶׁר לְהִגִּיעַ לְמַדְרָגָה שֶׁל "יִתְגַּבֵּר כְּאָרִי לְעִמּוּד בְּבִקְרָה לְעִבּוּדַת בּוֹרְאוֹ", רַק אִם בְּעֶרְבַּת הַקּוֹדֶם עָלָה הָאָדָם עַל יְצוּעוֹ מִתּוֹךְ הַפְּרָה "לִפְנֵי מִי הוּא שׁוֹכֵב", וְקִבֵּל עָלָיו עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם בְּקִרְיָאֵת "שְׁמַע" עַל מִטְּוֹה.
 "וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּשִׁטִּים, וַיַּחַל הָעַם לְזַנּוֹת אֶל בְּנוֹת מוֹאָב" (כה' א')

אָמַר בְּלָעַם לְזִקְנֵי מוֹאָב וּלְזִקְנֵי מְדִינָה, בְּשַׁעָה שְׁעִמְד לְצִאֵת לְדַרְכוֹ: דַּעוּ לָכֶם, שְׂאֵפִילוּ אִם תִּאֲסַפּוּ אֶת כָּל הַצְּבָאוֹת שְׁבַעוֹלָם, לֹא תוּכְלוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל. שְׁהָרִי, אֵינֶן אֲתֶם יְכוּלִים לְהִיּוֹת יוֹתֵר חֲזוּקִים מִפְּרַעָה, שְׁעָלִיו נִאָמַר (שְׁמוֹת יד', ו'): "וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹר... וְשִׁלְשָׁם עַל כָּלוּ" – שְׁהָיוּ מְצָרִים הַמוֹן גְּדוֹל מְאֹד, וּבִסּוּף טַבְּעוֹ כָּלֶם בַּיָּם. וְעַכְשָׁיו, אִם אֲתֶם רוֹצִים לְנַצֵּחַ וּלְמַעֵט אֶת יִשְׂרָאֵל, עֲשׂוּ כְפִי עֲצָתִי. וְצָרִיכִים אֲתֶם לְדַעַת, שְׁכָל זְמַן שִׁישְׁרָאֵל עוֹשִׂים אֶת רְצוֹנֵהוּ שֶׁל הַקַּב"ה, הוּא נִלְחָם לְמַעַנְם, כְּפִי שְׁנֵאָמַר (שֵׁם פְּסוּק יד'): "ה' יִלְחָם לָכֶם, וְאַתֶּם תִּחַרְשׁוּן". אָבֵל אִם לֹא יַעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל רְצוֹנֵהוּ שֶׁל מְקוּם – לֹא יִלְחָם לָהֶם, וְלֹא יוּכְלוּ לְהָרִים רֹאשׁ לִפְנֵי אוֹיְבֵיהֶם. וַיִּמְאַחַר וּכְיָדוּעַ לָכֶם, אֱלֹהֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שׁוֹנֵא **וַיִּמָּה**, לָכֵן עֲלִיכֶם לְהַכְשִׁילֶם **בְּזוֹנוֹת**, וְזֹאת עֲשׂוּ: הַקִּימוּ לָכֶם אֱהָלִים בְּמַדְבָּר, וְשִׁימוּ בְּאֱהָלִים נְשִׁים **פְּרוֹצוֹת**, הַמְקוּשָׁטוֹת יָפָה, שְׁיִמְכְרוּ פִשְׁתָּן. וְאַגְבַּי שִׁישְׁרָאֵל יְהִיוּ עֲסוּקִים בְּקִנְיַת הַפִּשְׁתָּן, יִגְרוּ אוֹתָם הַנְּשִׁים **לְזוֹנוֹת**, וְעַל יְדֵי כֵף תוּכְלוּ לְנַצֵּחֶם. וְכִשְׁסִים בְּלָעַם הַרְשָׁע לֹמַר אֶת עֲצָתוֹ, שָׁב לְמַקְוֹמוֹ.
 "וַיְהִיו הַמַּתִּים בְּמַגְפָּה אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים אֶלְף" (כה' ט')

לְאַחַר שְׁבַלְעַם הַרְשָׁע נִכְשֵׁל בְּנִסְיוֹן **לְקַלֵּל** אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלִיחוֹת בְּלָק מְלֶךְ מוֹאָב, וְקַלְלָתוֹ נִהְפְּכָה לְבִרְכָה, אוֹמֵר בְּלָעַם הַרְשָׁע לְבָלָק: "לָכֵה אִיעֲצֶדָה, אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעַם הַזֶּה לְעַמִּי...". אָמְרוּ חַז"ל בְּגִמְרָא (סְנַהֲדְרִין קו', עא): אָמַר לוֹ (בְּלָעַם הַרְשָׁע לְבָלָק): אֱלֹהֵיהֶם שֶׁל אֱלוֹ שׁוֹנֵא **וַיִּמָּה**... עֲשֶׂה לְהֵן קְלָעִים (=אֱהָלִים) וְהוֹשֵׁב בָּהֶם **זוֹנוֹת**, שְׁיִכְשִׁילוּ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. מְעִיר עַל-כֵּף רַבֵּנוּ בְּחַיִּי בֵּן אֲשֶׁר: עֲצָתוֹ שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע לְבָלָק **לְהַחֲטִיא** אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבְנוֹת מוֹאָב גְּרָמָה לְהַרְגֵם רַב שֶׁל **עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה** אֶלְף נַפְשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל. לְעוֹמַת זֹאת אָנוּ מוֹצֵאִים, כִּי בַחֲטָא הַעֲגָל, אַחֲרֵי מַתָּן תּוֹרָה, נִפְלוּ רַק "**כֶּסֶלֶשֶׁת** אֶלְפֵי אִישׁ" (שְׁמוֹת לב', כה'). וְזֹאת, כְּדִי לְהַרְאוֹת לָנוּ כְּמָה הַקַּב"ה שׁוֹנֵא **וַיִּמָּה**, וּפְמָה מְרוֹשַׁעַת הִיְתָה עֲצָתוֹ שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע מִלְּפָנֵי הַמְקוּם בְּרוּךְ הוּא.
 "בְּדַרְךְ שְׂאָדָם רוֹצֵה לִילֵךְ בָּה - מוֹלִיכִים אוֹתוֹ מִן הַשְּׁמַיִם..."

אֲבָרָךְ אַחַד, שְׁהִיָה מְבַאֵי בֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוֹנָתָן אֵיבִישׁיץ, הַתְּעַתֵּד לְנִסּוֹעַ לְלִיטָא, כְּדִי לְהַשְׁתַּלֵּם בַּ-ש"ס וּבְפּוֹסְקִים, בְּאַחַת הַיְשִׁיבוֹת הַגְּדוֹלוֹת, אֲשֶׁר שָׁמֹן יָצָא לְתַהֲלִיָה בְּקַהֲלוֹת יִשְׂרָאֵל בְּאִירוֹפָה. סְמוּךְ לְמוֹעֵד נִסְיַעְתּוֹ, נִכְנַס הָאֲבָרָךְ לִיטוּל בְּרַפְת פְּרִיזָה מְרַבּוֹ הַדְּגוּל, וּבִקְשׁ מִמֶּנּוּ מִכְּתָב הַמְלָצָה לְגֵאוֹן רַבִּי אֱלִיָהוּ חֲסִיד מוּיִלְנָא, שְׁהוֹכֵר בַּיָּמִים הַהֵם כְּגְדוֹל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל בְּלִיטָא וּבִסְבִיבוֹתֶיהָ. נִטַּל ר' יְהוֹנָתָן גְּלוֹן חֶלֶק, וְכָתַב בְּצִידוֹ הָאֶחָד מְלָה בֵּת שְׁתֵּי אוֹתִיוֹת: "**מִי**". אַחֲרֵי-כֵן הִפְּךָ אֶת הַגְּלוֹן, וְכָתַב גַּם בְּצִידוֹ הַשְּׁנִי אֶת הַמְּלָה "מִי".

בְּתוֹם הַפְּתִיבָה קִפַּל ר' יְהוֹנָתָן אֶת הָאִיגָרַת, וּמָסַר אוֹתָהּ לְיַדֵי הָאֲבָרָךְ, בְּעוֹד הָלָה לֹא הֵעִז לְשְׂאוֹל אֶת רַבּוֹ לְפָשֶׁר הַמְּלָה הַיְחִידָה, שְׁנוֹעֵדָה לְהִימָסַר לְיַדֵי הַגְּאוֹן מוּיִלְנָא. כְּעִבּוֹר יָמִים אַחֲדִים, הִגִּיעַ הָאֲבָרָךְ לְוִילְנָא, וּמָיֵד סָר לְבֵיתוֹ שֶׁל הַגְּאוֹן ר' אֱלִיָהוּ, וּבִידוֹ הָאִיגָרַת שְׁמָסַר לוֹ רַבּוֹ. פְּתַח הַגְּאוֹן מוּיִלְנָא אֶת הָאִיגָרַת, וּלְאַחַר שְׁהִעִיף עֵינָיו עַל הַפְּתוּבָה, הִעֲלָה חִיוּךְ עַל פָּנָיו, וְאָמַר: רַבָּךְ כָּתַב אֵלַי הַפַּעַם מוּיַעַט, הַמְחַזִּיק אֶת הַמְּרוּבָה. הַמְּלָה "מִי", שְׁרָשָׁם בְּשִׁנֵּי עֲמוּדֵי הָאִיגָרַת שְׁשָׁגַר בִּידָךְ, מְרַמְזֵת בְּדַרְךְ שֶׁל נוֹטְרִיקוֹן (=רִאשֵׁי תִיבוֹת) לְמֵאֲמָרוֹ הַנּוֹדַע שֶׁל עֲקִבְיָא בֵּן מְהֵלְלָאֵל (מִן הַתְּנַאִים הָרֵאשׁוֹנִים), שְׁצָוָה לָבֵנוּ בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ: "**מַעֲשִׂיד**, **קָרְבוּךְ**, וּ**מַעֲשִׂיד** יְרַחֲקוּךְ" (עֲדוּיוֹת ה', ז'). צְוָאָה זוֹ, כּוֹחָה יָפָה לְכָל אָדָם, בְּכָל יַעַת וּבְכָל שַׁעָה בְּחַיִּים, כִּי מִיֵּדַת הַהַצְּלָחָה שֶׁל הַיְחִיד בְּקָרְבַּת הַבְּרִיּוֹת, תְּלוּיָה בְּרֹאשׁ וּבְרֵאשׁוֹנָה בְּמַעֲשִׂים שְׁלוֹ. וּכְכָל שְׁהָאָדָם מְרַבָּה בְּעֲשִׂית הַטוֹב וְהַיָּשָׁר, הוּא מְעוֹרֵר עָלָיו סִיעֲתָא דְשְׁמַיָא (=עֲזָרַת שְׁמַיִם), וְהוֹלֵךְ מַחִיל אֶל חֵיל. שְׁכּוֹן, מוּבְטָחִים אָנוּ מִפִּי חַז"ל (מְכוֹת י', עב'), כִּי "בְּדַרְךְ שְׂאָדָם רוֹצֵה לִילֵךְ בָּה - מוֹלִיכִים אוֹתוֹ מִן הַשְּׁמַיִם..."

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!
 נָא לְשְׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלוֹן!